

VERSLAG OPENBARE VERGADERING COMMISSIE VEILIG- HEID, BESTUUR EN FINANCIËN D.D. 21 MAART 2023

[Typ hier]

Datum verslag 28 maart 2023
Locatie Stadhuis, raadszaal
Verslag door Geertjan Benus (Notutekst)
Vaststelling verslag april 2024

Aanwezigen:

Ochtendvergadering

De voorzitter, de heer R. Peters, en van het college de burgemeester mevrouw S. Dijkma, wethouder Schilderman en wethouder Streefland, en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer D. Van Bergen (ChristenUnie), de heer T. Stam (PvdA), mevrouw J. Zwinkels (CDA), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), mevrouw M. Minnaert (BIJ1), mevrouw M. L. Beekmans (Bij1), de heer V. Paalman (Horizon), de heer C. Bos (Stadsbelang Utrecht), mevrouw T. Meerding (VVD), de heer B. van Steeg (CDA), de heer R. Maas (VOLT), de heer I. Simşek (DENK), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok, en de commissiesecretaris.

Middagvergadering

De voorzitter, mevrouw L. Bode, de burgemeester mevrouw S. Dijkma en wethouder S. Schilderman en voorts de leden: mevrouw M. Fattal (GroenLinks), de heer F. Claassen (GroenLinks) de heer M. Koning (D66), de heer A. Ait Daoua (D66), de heer Vasters (D66), de heer D. Van Bergen (ChristenUnie), de heer T. Stam (PvdA), mevrouw R. Leever (PvdA), de heer R. van der Zweth (PvdA), mevrouw M. Minnaert (BIJ1), mevrouw M. L. Beekmans (Bij1), de heer V. Paalman (Horizon), de heer R. Snijder (Student & Starter), mevrouw T. Meerding (VVD), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer B. van Steeg (CDA), mevrouw J. Zwinkels (CDA), mevrouw X. Minnaert (Partij voor de Dieren), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer R. Maas (VOLT), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok en de commissiesecretaris.

Avondvergadering

De voorzitter, mevrouw L. Bode, en van het college burgemeester Dijkma en voorts de leden: de heer F. Claassen (GroenLinks), de heer J. Vasters (D66), de heer R. van der Zweth (PvdA), de heer R. van der Graaf (ChristenUnie), mevrouw J. Zwinkels (CDA), mevrouw M. Ramaker (VVD), de heer G. Dijkstra (EenUtrecht), de heer M. van Heuven (Partij voor de Dieren), de heer R. Snijder (Student & Starter), de heer R. Maas (VOLT), en van de griffie de commissiegriffier de heer J. Lok, en de commissiesecretaris.

Verslag openbare vergadering commissie VBF d.d. 21 maart 2024

Aanwezigen:.....- 1 -
1. Opening en mededelingen.....- 2 -
2. Vaststellen agenda van 21 maart 2024- 3 -

	3. Vaststellen van ingekomen agenderingen.....	- 3 -
	3.4. Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven	- 4 -
	4. Verslagen	- 4 -
	5. Toezeggingen/moties	- 4 -
	6. Ingekomen stukken	- 4 -
	7. Verslag Adviescommissie Controle en Financiën	- 5 -
50	8. Komst Islamitische prediker naar Utrecht	- 5 -
	9. Raadsbrief Voortgangsrapportage 2023 nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden' ...	- 13 -
	10. Raadsbrief Uitvoeringsprogramma Vergroten digitale weerbaarheid	- 30 -
	11. Raadsbrief Groter tekort op inkomsten vanuit het Rijk	- 42 -
	12. Claim uitbreiding Rekenkamer	- 74 -

1. Opening en mededelingen

De voorzitter, de heer Peters, opent de vergadering om 11.00 uur en heet iedereen welkom.

60 Mededelingen vanuit de commissie

De griffie heeft een bericht van verhindering ontvangen van de fractie van UtrechtNu. EenUtrecht zal vanochtend ook niet aanwezig zijn.

Zoals besproken in de commissie van 15 februari wordt op verzoek van de commissie op 18 april van 13.15 uur – 13.45 uur een korte technische sessie gehouden over het aanbestedingsproces voor de nieuwe accountant. Wanneer raadsleden zich willen aanmelden, is het verzoek dat via het raadsportaal te doen.

Geen nadere mededelingen.

70 Mededelingen van het college

Geen.

1a. Heropening in de middag

De voorzitter, mevrouw Bode, heropent de vergadering om 14.00 uur.

Zij deelt mee dat er een verzoek is van het CPR en van het DB aan deze commissie met betrekking tot de agendering van *De uitbreiding van de Rekenkamer*. De vraag is of de commissie dit onderwerp vandaag wil behandelen.

Mevrouw Meerdling (VVD) deelt mee dat wat haar betreft dit met de A-status doorgerekend naar de gemeenteraad. Er zijn andere partijen die dit wel willen bespreken. Haar voorkeur gaat er naar uit de bespreking aan het eind van deze agenda te plannen. De andere onderwerpen zijn ook belangrijk en waar wel eerder gepland.

De voorzitter legt dit voorstel voor aan de commissie: zij zet dit op de agenda als laatste agendapunt en zij verneemt dat de commissie daarmee akkoord gaat.

Zij geeft het woord aan GroenLinks voor de voortzetting van het debat over agendapunt 9

Mededelingen commissie

Geen.

90 Mededelingen vanuit het college

Geen.

1b. Heropening van de vergadering in de avond

De voorzitter, mevrouw Bode, heropent de vergadering om 20.00 uur. Zij heet alle aanwezigen welkom.

Mededelingen

Geen

100 2. Vaststellen agenda van 21 maart 2024

Het verzoek van het Dagelijks Bestuur van de raad is het onderwerp *uitbreiding Rekenkamer* toe te voegen aan de agenda. De raadsleden hebben de toelichting gekregen bij de bijgevoegde brief. De heer van Heuven zal aanwezig zijn om in zijn hoedanigheid als voorzitter van de CPR (Commissie Personeelszorg en Raadsfunctionarissen) het agendaverzoek toe te lichten. **De voorzitter** legt de vraag voor of er vragen zijn aan de heer Van Heuven. Bovendien vraagt hij of dit met de A-status door kan naar de raad.

110 **De heer Stam** (PvdA) heeft behoefte aan het gebruik maken van de mogelijkheid dit agendapunt voor een half uur te agenderen. Het gaat hem om de wenselijkheid hiervan in het kader van de bredere financiële politiek van de gemeente.

De voorzitter zal dit onderwerp proberen te agenderen vóór het vragenuur.

Mevrouw Meerdling (VVD) vraagt naar de overwegingen van de voorzitter om dit agendapunt op deze plek in de agenda te zetten.

De voorzitter antwoordt dat dit te maken heeft met de beschikbare ambtelijke ondersteuning.

Mevrouw Meerdling (VVD) stelt voor rond die tijd van deze planning nog even gezamenlijk na te gaan wat een handig volgorde is.

De voorzitter zal in het begin van het middagdeel hierover terugkomen bij de commissie.

120

3. Vaststellen van ingekomen agenderingen

3.1 Memo Verzoek behandeling adviezen burgerberaad jaarwisseling

Aanwezig zijn hierbij de burgemeester en mevrouw Oosters vanuit participatie. Het voorstel is dit raadsvoorstel te agenderen voor 90 minuten. De commissie gaat daarmee akkoord.

3.2 Informatie op Orde / Zaaksysteem

130 Wethouder Streefland deed eerder het aanbod een technische bijeenkomst te organiseren over de programma's Informatie op Orde en Continuïteit/zaakgericht werken. **De voorzitter** neemt ervan nota dat hiervoor onvoldoende behoefte is. Hij adviseert de geïnteresseerden te schakelen met wethouder Streefland en haar medewerkers om dat één op één te doen.

3.3 Presentatie jaarverslag Ombudszaken

Het Ombudskloket zou graag in gesprek willen met de commissie over de bevindingen van de eerste vier maanden en over de doelen van dit kloket voor 2024.

De voorzitter neemt ervan kennis dat hieraan behoefte is. De griffie zal een voorstel doen voor een agendering op een reguliere VBF-dag.

140 **De heer Van Heuven** (voorzitter CPR) weet dat het een grote wens is te vernemen van het Ombudskloket zelf om dit met de commissie te delen en van de raad en de commissie te vernemen hoe het beste contact te houden en samen te werken. Hij

nodigt de commissie breed uit aanwezig te zijn. Het Ombudskloket is in ontwikkeling. Dit gesprek is van belang voor de verdere ontwikkeling.

3.4. Agenderingen ter plaatse op basis van de lijst ingekomen raadsbrieven

De heer Stam (PvdA) deelt mee dat het voorstel is de eerder geplande en geannuleerde Raadsinformatiebijeenkomst over Utrecht zijn we Samen nu te plannen op 9 april vanaf 19:00 uur – 20.15 uur. Deze is mede geagendeerd door GroenLinks, D66, EenUtrecht, VVD, CDA en mogelijk ook de ChristenUnie.

150 **De voorzitter** stelt vast dat daarvoor een breed draagvlak is.

Mevrouw Meerding (VVD) vraagt naar de argumentatie voor het tijdstip van 19.00 uur. Afgesproken was Raadsinformatiebijeenkomst op zijn vroegst te houden om 19.30 uur. **De voorzitter** bevestigt dat dit standaard vanaf 19.30 uur is.

De heer Stam (PvdA) licht toe dat er vijf kwartier tijd is wanneer de vergadering om 19:00 uur begint. Anders moet de vergadering gehouden worden op 21 mei. Dat zou drie maanden zijn nadat de brief is gestuurd.

De heer Koning (D66) stelt voor hierop te puzzelen met de commissiegriffier en uitsluitsel te krijgen over de mogelijkheden op die avond.

160 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) hecht aan de gemaakte afspraken. Hij is hiervan geen voorstander. **De voorzitter** concludeert dat het uitgangspunt is om 19.30 uur te beginnen – 20.30 uur. Hiermee gaat de commissie akkoord.

De voorzitter heeft begrepen dat de commissie in april het raadsvoorstel kan verwachten over de Herijking Samen Stad Maken. Die zal dan in mei inhoudelijk worden besproken in deze commissie. Het college heeft aangeboden hierover een technische bijeenkomst te organiseren.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt naar de reden voor een technische sessie.

De voorzitter en **de burgemeester** beschikken niet over die toelichting.

170 **De heer Bos** (Stadsbelang Utrecht) merkt op een enorme verwatering te zien rond technische sessies. Hij hecht er aan het moment te kiezen waarover de afspraken zijn gemaakt in een ander gremium voor het houden van technische sessies.

De voorzitter deelt mee dat het bijwonen van technische sessies facultatief is.

De heer Bos (Stadsbelang Utrecht) merkt op dat er afspraken zijn gemaakt over wanneer technische sessies kunnen worden gehouden; niet of ze facultatief zijn. Dat is voor alle bijeenkomsten het geval.

De voorzitter herhaalt zijn vraag en ziet bij drie partijen dat zij daaraan behoefte hebben. Hij stelt voor dat deze partijen contact opnemen met de desbetreffende wethouder om daarvoor een afspraak te maken op maat. Hij neemt ervan kennis dat de commissie daarmee akkoord gaat.

180

4. Verslagen

Ter vaststelling Conceptverslag van de commissie Veiligheid, Bestuur en Financiën d.d. 15 februari 2024. Het verslag is conform vastgesteld.

5. Toezeggingen/moties

Ter vaststelling

Zonder vragen of opmerkingen vastgesteld.

6. Ingekomen stukken

190 Geen.

7 Verslag Adviescommissie Controle en Financiën

Verslag adviescommissie Controle en Financiën 11 januari 2024

Dit wordt ter kennisgeving aangenomen.

De voorzitter schorst de vergadering voor enkele minuten en heropent die.

8 Komst Islamitische prediker naar Utrecht

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare orde en Veiligheid

DENK wil met spoed in debat over berichtgeving in het kader van de komst van de islamitische prediker

Mohamed Hoblos naar Utrecht. De fractie wil onder andere in debat over de drang om een islamitische prediker te weren uit deze stad en hoe de inzet en houding van de burgemeester in deze kwestie zich verhoudt ten aanzien van andere kwesties die hebben gespeeld in de stad.

De CU, VVD en het CDA en UtrechtNu! willen met het college in debat over het voorgevallen incident en de rol van het college daarin. Daarnaast willen zij bespreken hoe dergelijke situaties in het vervolg eerder ondervangen kunnen worden.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De behandeling vindt plaats in twee termijnen.

De commissie

De heer Simşek (DENK) schetst de aanleiding voor zijn inbreng: de organisatie van een bijeenkomst met een islamitische prediker. Hij schetst hoeveel tegenweer dit opriep.

De heer Maas (VOLT) merkt op dat de prediker niet een gewone islamitische prediker is. Het gaat om een salafist die een gewelddadige Jihad predikt.

De heer Simşek (DENK) doet niet mee aan die stereotypering. De prediker in kwestie is niet veroordeeld. Hij stelt dat de prediker op politieke gronden de toegang is ontzegd. Hij verzet zich daartegen.

De heer Maas (VOLT) vraagt of de heer Simşek ontkent dat deze prediker oproept tot het plegen van geweld.

De heer Simşek (DENK) herkent dit niet. Dit was ook niet de strekking van de bijeenkomst in de Jaarbeurs.

De heer Maas (VOLT) vroeg naar de feiten.

De heer Simşek (DENK) stelt voor dat de heer Maas zelf met de feiten komt. Hij vindt de beschuldigingen aan de prediker heftig. Hij hoorde daarvoor nog geen onderbouwing en geen bewijzen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vindt het vervelend dat dit debat op deze manier wordt geopend. Zij hoorde ook de term islamofobie. Zij steunt de inbreng van de heer Maas: geen gewone islamitische prediker.

Deze man heeft uitspraken gedaan die zij niet wil herhalen. Zij vraagt hoe DENK kijkt naar dergelijke uitspraken. Zij vindt die uitspraken niet acceptabel in de samenleving.

De heer Simşek (DENK) merkt op dat de bijeenkomst een religieuze was over de zin van het leven. Hij stelt voor dat het CDA die uitspraken dan maar noemt waarmee zij zoveel problemen heeft.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vindt het goed dat religieuze bijeenkomsten worden georganiseerd. In dat opzicht houdt zij het voor mogelijk dat DENK en het CDA dicht bij elkaar kunnen staan. De uitspraken die zij hekelt, hebben niets te maken met het doel van de religieuze bijeenkomst. Die uitspraken zetten aan tot geweld. Zij gaat die uitspraken niet in het openbaar herhalen.

Zij vraagt de heer Simşek waarom hij de reacties van het bestuur bestempelt tot islamofobie. Het gaat om een haatprediker.

De heer Simşek (DENK) licht toe dat hij dit heeft geagendeerd omdat dit telkens zo gebeurt. Snel wordt de sticker *haat prediker* op een islamitische prediker geplakt. Hij merkt op dat in Utrecht meerdere incidenten zijn geweest met haat zaaien. Hij noemt een koranverscheuring. Hij zag de partijen die nu hun uitspraken hebben gedaan tegen deze islamitische prediker destijds niet op de barricades staan. Een anti islam film, gefinancierd door de Indiase overheid, draaide in de Utrechtse bioscopen. Toen vond hij de partijen die nu reageren op de komst van deze islamitische prediker niet aan zijn zijde. Hij verzet zich daartegen.

250 **Mevrouw Meerding** (VVD) merkt op dat deze prediker in het Schengen informatiestelsel stond waardoor hij in ieder geval geen toegang tot Nederland kon krijgen. Zij vindt dat een objectieverbaar gegeven. Iemand komt niet zomaar op een dergelijke lijst. Zij vraagt hoe de heer Simşek daartegen aankijkt. Zij vraagt of hij met haar van mening is dat het niet om politieke motieven gaat.

De heer Simşek (DENK) merkt op dat het Schengen informatiesysteem een systeem is waaraan overheden informatie kunnen leveren en mensen in dat systeem kunnen plaatsen. In Nederland en in andere landen in Europa is te zien dat moslims onrechtmatig behandeld worden. Hij stelt dat dit structureel gebeurt. Hij noemt incidenten in Nederland die in het nieuws zijn geweest. Hij vindt het Schengen informatiesysteem niet vrij van een politiek oordeel en hij vindt het zeker niet objectief.

260 **Mevrouw Meerding** (VVD) merkt op dat de uitspraken van deze prediker uitgebreid in de kranten hebben gestaan. Haar mening is dat personen niet zomaar op een dergelijke lijst terecht komen en dat personen niet zomaar de toegang tot Nederland worden ontzegd. Zij werpt de gedachte van zich als gaat het hier om willekeur. Zij vindt dat er wel degelijk aanwijsbare feiten zijn.

De heer Simşek (DENK) vervolgt zijn betoog. Hij stelt dat Pegida wel moslims tot het bot mag beledigen. Maar dat een moslimprediker wordt geweerd. Hij roept de partijen in de raad op daarover uitleg te geven aan de moslims in deze stad. Hij is benieuwd naar de mening van de PvdA en D66 in deze kwestie. Hij hoopt dat te horen in hun bijdrage.

270 De burgemeester stelde dat er geen plek is voor extreme uitlatingen als er sprake is van haatzaaien. Hij stelt dat er geen sprake was van een veiligheidsrisico. Hij vindt dat in deze kwestie gemeten is met twee maten. Hij legt de vraag voor wanneer de burgemeester gaat staan voor de rechten van moslims in Utrecht en hij legt de vraag voor hoe de burgemeester het gevoel van onrecht bij de moslimgemeenschap in Utrecht gaat wegnemen.

Interrupties

280 **De heer Koning** (D66) gaat in op waar de bevoegdheden liggen. In dit geval is een keuze gemaakt op het ministerie om samen te werken met een buurland om in Nederland te komen tot ontzegging van de toegang. Het stoort hem dat de heer Simşek de indruk wekt als is de burgemeester in eerste instantie degene die dit besluit nam. Hij vraagt hierop de reactie van de heer Simşek.

Het stoort **de heer Simşek** (DENK) dat nog voordat het ministerie het besluit had genomen, in Utrecht allerlei acties zijn ondernomen om dit evenement niet te laten doorgaan met deze prediker

De heer Koning (D66) bevestigt dat de burgemeester hier aandacht voor heeft vanuit haar taak van de handhaver van de openbare orde. Het is logisch dat zij schakelt met het ministerie. Hij legt de vraag voor aan de heer Simşek of hij het eens

290 is met hem dat dit in eerste instantie de bevoegdheid is van de landelijke overheid en dat daarmee de betrokkenheid van de burgemeester beperkt is.

De heer Simşek (DENK) werpt tegen dat het juist is dat er een bevoegdheid is van het ministerie; maar op lokaal niveau wel degelijk acties ondernomen zijn om de prediker tegen te houden.

Mevrouw Meerdling (VVD) vraagt de heer Simşek naar zijn definitie van extremisme. Moet de Utrechtse gemeenteraad daarmee iets?

300 **De heer Simşek** (DENK) legt de vraag terug. Hij vraagt hoe het kan dat VVD de rode loper blijft uitrollen voor extreem rechtse groeperingen die naar Utrecht komen. De inlichtingendiensten hebben vaak gewaarschuwd voor het gevaar van extreem rechts, voor toenemende islamofobie en polarisatie in de samenleving. Hij herhaalt zijn informatie over het doel van deze prediker. Hij herhaalt dat er geen concreet bewijs was dat hier een veiligheidsrisico was. Hij vraagt de VVD zelf bewijzen te leveren wanneer de VVD dergelijke aantijgingen uit.

Mevrouw Meerdling (VVD) zou precies dezelfde vragen stellen als nu gedaan wanneer een extreemrechtse prediker naar Utrecht zou zijn gekomen. Haar partij is tegen extremisme in welke vorm dan ook. Zij bestrijdt dat de rode loper uitgerold wordt voor Pegida. Pegida mag niet overal demonstreren. Zij vindt dat ook terecht gezien de veiligheidsrisico's. Daarmee wordt op een andere manier omgegaan dan de heer Simşek nu zegt.

310 **De heer Van Bergen** (ChristenUnie) benadrukt dat woorden ertoe doen. Dat woorden soms gevaarlijk kunnen zijn. En dat woorden ook kunnen overgaan tot daden. Hij stelt dat de vrijheid van meningsuiting grenzen kent.

De heer Simşek (DENK) legt de vraag voor welke daden het gevolg waren van de woorden van deze prediker.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) bevestigt dat hij zijn inbreng baseert op een artikel in De Telegraaf.

320 **De heer Simşek** (DENK) beschouwt het antwoord van de heer Van Bergen als de bevestiging dat er geen bewijs is dat uitspraken van deze prediker hebben geleid tot bepaalde daden.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat de spreker niet gekomen is en dat die vraag hem niet relevant lijkt voor dit debat. Hij leidt van de eerder gedane uitspraken van de prediker af dat hij aanzet tot haat.

Hij is tegen het verscheuren van de koran. Het primaat om daartegen op te treden ligt niet bij de gemeente maar bij de landelijke overheid.

De heer Simşek (DENK) herhaalt zijn verwijt van met twee maten meten en noemt daarvoor gebeurtenissen in Utrecht waartegen de ChristenUnie zich niet verweerde. Hij herhaalt zijn steun voor de prediker. Hij vraagt of de ChristenUnie herkent dat er met twee maten wordt gemeten als het gaat om islamitische predikers en om

330 haatzaaiende groeperingen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) herkent dat beeld niet.

Hij vervolgt zijn inbreng. Hij besteedt aandacht aan de ruimte in de stad voor verschillende meningen, opvattingen en levensvisies. Hij herhaalt dat de vrijheid van meningsuiting niet zonder grenzen is. Hij pleit voor een klimaat waarbij rekening gehouden wordt met de ander. Haat zaaien en het aanzetten tot geweld en discriminatie is niet toegestaan. Hij tekent daarbij aan dat de rol van de raad daarbij beperkt is, zoals ook de rol van het college daarin. Hij herhaalt de informatie die eerder is gegeven door de heer Koning over de bevoegdheden in Nederland.

Hij vindt dat de burgemeester zich juist en passend heeft opgesteld. Hij is benieuwd naar de reflectie van de burgemeester op het proces. Welke lessen zijn hier uit te trekken?

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt de heer Van Bergen of hij van mening is dat de overheid geloofsgemeenschappen moet beschermen tegen extremistische sprekers. Zij stelt dat ook binnen de islam gelovigen zich onveilig kunnen voelen door dit soort sprekers. Dit zou wat haar betreft ook binnen het christendom aangepakt moeten worden als daarvan sprake is.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt dat terughoudendheid daar gepast is en hij noemt daarbij de vrijheid van godsdienst. Hij vindt dat hoe dan ook haatzaaien niet acceptabel is. Hij bevestigt dat mensen daartegen in bescherming genomen moeten worden.

Mevrouw Meering (VVD) brengt de vragen over de komst van de prediker die zij heeft gesteld in herinnering.

De heer Simsek (DENK) vraagt of mevrouw Meering de volledige lezing heeft beluisterd waarin de uitspraken van de prediker die in de krant genoemd werden in de context waren geplaatst. Zo ja, wat vond mevrouw Meering van die lezingen.

Mevrouw Meering (VVD) antwoordt dat die lezingen bij haar niet bekend zijn. Zij vond in haar onderzoek niet de lezingen waarop de heer Simsek nu doelt.

De heer Simsek (DENK) vraagt of mevrouw Meering inziet dat bepaalde uitspraken in hun context gezien moeten worden voor een goede beoordeling.

Mevrouw Meering (VVD) merkt op dat haar eerste vraag aan de burgemeester was of de berichtgeving in de krant klopte. Zij bevestigt dat het nieuws kritisch bekeken moet worden. Zij bevestigt dat niet alles in de juiste context geplaatst wordt. Zij vindt dat zij als raadslid wel moet kunnen uitgaan van het nieuws en dat zij daarover vragen moet kunnen stellen.

De heer Simsek (DENK) merkt op dat de lezingen op Youtube te vinden zijn. Hij vindt het niet kunnen dat zonder onderzoek een bestuurder een prediker bestempelt als haatprediker en daarop acties onderneemt.

Mevrouw Meering (VVD) benadrukt voorzichtig te zijn geweest en ook niet alle mogelijke middelen te hebben om het juiste onderzoek te doen. Zij herhaalt haar informatie.

Zij benadrukt dat in de ogen van de VVD geen plek is voor extremisme. Zij vindt het toegestaan scherp van mening te verschillen. Zij bevestigt de burgemeester te hebben gevraagd of het mogelijk was om de komst van de prediker naar Utrecht te verbieden. De burgemeester heeft navraag gedaan bij de politie en het ministerie van Justitie en Veiligheid. Daaruit bleek dat genoemde uitspraken inderdaad gedaan zijn door de prediker en dat de prediker vermeld is in het Schengen informatiesysteem waardoor hij geen toegang tot Nederland zou kunnen krijgen.

De burgemeester heeft contact opgenomen met de organisatie van het evenement en erop aangedrongen dat deze prediker ook niet via videoverbinding zou kunnen spreken. De VVD is tevreden met het handelen van de burgemeester.

Zij legt de vraag voor aan de burgemeester of het gemeentebestuur er tijdig aan de voorkant bij is om extremisme in Utrecht te voorkomen. Hoe ervoor te zorgen dat dit in de toekomst goed gewaarborgd is.

De heer Simsek (DENK) vraagt of hij de VVD aan zijn zijde krijgt wanneer extreemrechtse groeperingen haat gaan zaaien tegen moslims.

Mevrouw Meering (VVD) herhaalt dat zij dan dezelfde soort vragen zal stellen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) ziet dat het gaat om landelijk beleid, ziet dat daar haars inziens een goede afweging is gemaakt door bewindspersonen en diverse instanties, ook in Europees verband. Zij vindt de uitspraken die zij heeft gelezen vreselijk. Zij vindt die uitspraken ondermijnend voor de samenleving in Nederland.

Zij laat haar inbreng verder bij de interrupties die zij heeft gedaan. Zij vindt het bijzonder dit debat te moeten voeren. Zij benadrukt en onderstreept dat het geen gewone islamitische prediker is.

De heer Simşek (DENK) vraagt waar het CDA was toen extreem rechts naar Utrecht kwam om haat te zaaien naar moslims.

Mevrouw Zwinkels (CDA) brengt in dat haar fractie zich ook verzet heeft tegen het handelen van Pegida. Zij benadrukt de positie die haar partij inneemt. Zij is tegen extremisme. Zij zoekt juist de verbinding en wil met mensen in gesprek komen en hen de bescherming bieden die ze in Nederland verdienen. Zij weet ook dat mensen zich onveilig kunnen voelen door dit soort ontwikkelingen in hun eigen geloofsgemeenschap. Dat gaat haar aan het hart.

De heer Simşek (DENK) vraagt hoeveel moslims die zich onveilig voelden door de komst van deze prediker, zij gesproken heeft.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vertrouwt erop in een democratie te leven waarin bestuurders de juiste afweging proberen te maken naar de inzichten en de kennis die daarover bestaat bij professionals.

De heer Simşek (DENK) benadrukt dat het CDA actief heeft meegedaan om deze prediker te weren. Hij zet de schriftelijke vragen van het CDA in dat perspectief.

Mevrouw Zwinkels (CDA) antwoordt dat haar fractie ook landelijk tegen het inreisverbod was.

Niet-agenderende parijen

De heer Stam (PvdA) vindt deze discussie olie op het vuur en hij voelt zich ongemakkelijk daardoor. Hij is tegen haat en extremisme. Hij benadrukt dat het gaat om een in Duitsland genomen besluit. Hij bestrijdt dat het gaat om een politiek besluit Nederland.

De heer Simşek (DENK) zag de terughoudendheid niet bij de Nederlandse vertegenwoordigers van de overheid.

De heer Paalman (Horizon) bevestigt dat ook hij de vragen heeft gesteld. Wat hem betreft biedt Utrecht geen podium voor het aanzetten tot haat. Hij noemt een uitspraak van deze prediker over de aanslag in Israël.

Hij dankt de burgemeester voor haar optreden. Hij vraagt hoe de burgemeester mensen kan weren uit de stad die aanzetten tot haat, ook als de minister niet ingrijpt.

De heer Simşek (DENK) neemt aan dat hij Horizon aan zijn zijde zal vinden wanneer korans worden verscheurd.

De heer Paalman (Horizon) bekijkt dat per casus. Wanneer DENK vragen stelt over een haatzaaiende groepering en zijn fractie is het daarmee eens, staat ook zijn naam daar onder.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) kijkt niet alleen de burgemeester aan maar ook de raadsleden in deze commissie. Wat haar betreft heeft de burgemeester goed gehandeld. Zij kent de wet goed. Achteraf wordt getoetst of een uitspraak door de beugel kon; censuur vooraf mag niet. Dat heeft de burgemeester gedaan; zij is het gesprek aangegaan met de organiserende organisatie.

Zij doet uitspraken over deze prediker, maar ze heeft ook uitspraken in de krant gedaan over Pegida. Mogelijk is dit iets is snel gegaan. De burgemeester voert al een tijdlang gesprekken met verschillende groepen in de stad om verbinding te creëren. Zij deelt de mening van DENK dat dit een slecht effect heeft gehad voor moslims in Utrecht. Zij noemt heftige uitspraken die gedaan zijn over de moslimgemeenschap. Die hebben te maken met polarisatie die al gaande was. Op dit moment draagt de politiek daaraan bij, door dit soort vragen te stellen, door dit te agenderen. Zij ervaart dit als ophitsingspolitiek. Ze kijkt zichzelf ook aan en roept haar collega politici op en zichzelf om hiermee op te houden. Dit maakt het alleen maar erger.

Mevrouw Meerding (VVD) ondersteunt op zich de oproep van mevrouw Fattal dat politici elkaar heel moeten laten. Zij werpt het woord ophitsingspolitiek verre van zich. Dit is een politiek thema. Iedereen heeft de middelen om in te zetten; zij pleit ervoor dat op een goede manier te doen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) dankt mevrouw Fattal voor haar inbreng. Zij vraagt of dan ook antwoord wordt gegeven op de berichtgeving om duidelijk te maken hoe het zit. Als dat niet gebeurt, hitsen de politici elkaar alleen maar op en maken zij elkaar verwijten. Zij vraagt naar de reactie van mevrouw Fattal hierop.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) deelt met mevrouw Zwinkels dat de politiek vooral zich moet houden aan de feiten. Zij verontschuldigt zich richting de VVD voor het woord ophitsingspolitiek. Het gaat erom dat de politiek ook op zichzelf reflecteert. Zij vond de gestelde vragen niet goed. Het debat dat is geagendeerd vond zij ook niet goed. De burgemeester heeft bepaalde bevoegdheden en mag na afloop toetsen of de spreker in het openbaar te ver is gegaan. Dat geldt ook voor politici. Zij pleit ervoor dat de raadsleden zich houden aan die regels waar de raadsleden de burgemeester aan houden. Die regels zijn bij wet verankerd. Dat wil niet zeggen dat moslimhaat okay is. Dat wil ook niet zeggen dat extremisme okay is. Zij voelt veel ongemak over hoe dit is gegaan. Zij spreekt zich hierover uit om te voorkomen dat het zo verder gaat.

De heer Simşek (DENK) kan zich vinden in een deel van het betoog van mevrouw Fattal. Hij vraagt of zij het beeld herkent dat leeft bij moslims dat ze moeten vechten voor elk grondrecht dat ze hebben en dat op elk moment er een dreiging is dat die grondrechten voor hen worden ingeperkt op allerlei manieren.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) herkent dat. Zij vindt dat heel heftig.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) kan zich deels herkennen in de inbreng van GroenLinks en deels verbaast die inbreng hem. Hij vraagt of mevrouw Fattal erkent dat de politiek wel degelijk middelen tot zijn beschikking heeft die legitiem gebruikt zijn. Ziet mevrouw Fattal in de set schriftelijke vragen dat er wel degelijk behoefte was aan informatie en dat er terughoudendheid was in het oordeel dat geveld werd.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) erkent dat. Zij wil geen enkele partij verwijten dat ze iets fout hebben gedaan. Zij roept ertoe op überhaupt terughoudend te zijn met het politieke instrument. Zij begrijpt hoe de vragen zijn opgesteld.

De beantwoording

Burgemeester Dijkema dankt de fracties die haar handelwijze steunden.

Zij refereert aan de inbreng van mevrouw Fattal; de discussie die nu gevoerd is, kan leiden tot polarisatie. Zij merkt op dat de toon van het debat een andere is dan de toon in het gesprek dat zij voerde met de Dawah-groep. Deze organisator zocht een andere spreker toen bleek dat de aanvankelijk genodigde spreker voor onrust zou zorgen. De Dawah-groep bood de spreker ook geen ruimte om online zijn verhaal te

doen. Die bijeenkomst van de burgemeester met de Dawah-groep is uiteindelijk in goede sfeer verlopen.

De burgemeester bevestigt ook dat de Duitse autoriteiten hebben besloten dat deze spreker niet naar Europa mag komen. Daarmee was het ook niet een Utrechts besluit. Als het gaat om een vermeend extremistische achtergrond, is het uiteindelijk aan de Nederlandse autoriteiten te beslissen of de desbetreffende persoon al dan niet de toegang tot Nederland ontzegd wordt. Dat besluit de burgemeester van deze stad niet.

Dan blijft de discussie over of gemeten wordt met twee maten. De burgemeester herkent dat debat. Zij refereert hierbij aan de gesprekken met jongeren bij JOU over hetzelfde onderwerp. Zij zal niet zeggen dat met twee maten wordt gemeten. Zij denkt dat mevrouw Fattal daarop doelt wanneer zij zegt dat het stadsbestuur voorzichtig moet zijn. Vanuit haar rol licht zij toe hoe de Nederlandse wetgeving in elkaar zit, wat zij daar wel en niet aan beïnvloeding heeft en op welke wijze de bevoegdheden worden ingezet en hoe daarover ook verantwoording moet worden afgelegd. Zij vindt het prima om die verantwoording af te leggen. Dit debat leeft in de stad. Dus leeft dit debat ook in de raad. Daarom vindt zij het goed hierover te spreken.

De vraag is dan waar de kern zit van het verschil. De burgemeester zet uiteen dat het verbranden van de koran mag binnen de Nederlandse wet en regelgeving. De burgemeester bestrijdt dat het stadsbestuur de rode loper uitlegt voor extremistische rechtse anti islam uitingen. Dat is het bezwaar van de burgemeester waar het de inbreng van de heer Simşek betreft. Hij heeft een aantal dingen gezegd die feitelijk onjuist zijn. Burgemeester noemt *de rode loper* in dit verband. De burgemeester heeft een verbranding van een koran verboden toen daarvan sprake was op het Moskeeplein. Zij verbiedt in het algemeen verbrandingen in de stad.

Zij maakt bezwaar tegen het voortdurend voeden van de gedachte dat het meten met twee maten het uitgangspunt zou zijn. Ook maakt zij bezwaar tegen de suggestie als worden moskeeën in Utrecht bespioneerd. Zij vraagt de heer Simşek te stoppen met suggesties van zaken die niet waar zijn. Dan nog resteert er een ingewikkeld debat waarbij er bij verschillende gemeenschappen emoties zijn, waarbij het gevoel gaat overheersen over of er wel ruimte is voor de aanwezigheid van betrokkenen in Utrecht. Zij beschouwt het als de taak van het gemeentebestuur om daar juist de verbinding te zoeken.

De heer Simşek (DENK) heeft niet gezegd dat er in deze stad moskeeën worden bespioneerd. Hij heeft gezegd dat vanuit de landelijke overheid onrechtmatig is gehandeld richting moslims.

Hij merkt op dat de burgemeester heel stellig is geweest over de komst van deze prediker via allerlei kanalen om na te gaan of deze prediker te weren was, via de media, nog voordat landelijk werd besloten dat de prediker niet mocht komen.

Daarbij is ook gesproken over een gebiedsverbod. Hij vraagt of de burgemeester het beeld herkent bij veel moslims, dat andere extreem rechtse groeperingen zoals Pegida niet met dezelfde stelligheid door de burgemeester zijn behandeld.

Burgemeester Dijk merkt op dat daar twee dingen mis gaan. Zij deelt mee dat er niet gesproken is over een gebiedsverbod. Zij vraagt de heer Simşek dat ook niet in de discussie in te brengen. Zij bevestigt als burgemeester over de openbare orde te gaan in de stad. Op basis van oproepen tot geweld – de burgemeester heeft steeds gezegd “als dit zo gezegd is dan...” - geeft zij haar mening daarover. Wanneer die uitspraken zo gezegd zijn als in de media gekomen, zou ook de heer Simşek en de raad en de fractie van DENK daarvan iets moeten vinden.

Zij bevestigt dat er een hele rij van bevoegdheden is in het geval er een extremistische spreker naar Utrecht toe komt; die bevoegdheden liggen in eerste instantie bij andere instanties dan bij de burgemeester. Als het gaat om demonstraties, bijvoorbeeld die van Pegida, wordt ook aan de voorkant altijd beoordeeld of er sprake is van mogelijke wanordelijkheden. Dat kan leiden tot verplaatsen van de demonstratie. Dat kan in een bepaald geval ook leiden tot beperkingen. Zelfs
540 wanneer aan de voorkant blijkt dat dat leidt tot grote mate van verantwoordelijkheden, tot het verbieden ervan. Die bevoegdheden worden altijd gewetensvol afgewogen. De stelling dat dat een politieke afweging zou zijn, werpt zij verre van zich

De heer Simşek (DENK) stelt dat de burgemeester als burgermoeder niet zo stellig in de media kan treden over uitspraken die uit hun context zijn gehaald. Hij ervaart dat als worden moslims in Utrecht daarmee weggezet.

Burgemeester Dijkma bestrijdt dat zij de intentie heeft om bepaalde groepen weg te zetten. Zij stelt dat het feitelijk onjuist is gebleken dat er geen ruimte zou zijn voor religieuze bijeenkomsten gezien het verloop van het evenement met een andere spreker. Zij refereert aan uitspraken in de commissie over het blokkeren van de komst van de omstreden prediker vanuit de Schengen systematiek en benadrukt dat die blokkade niet voor niets is opgeworpen.

De heer Simşek (DENK) vindt dat geen antwoord op zijn vraag waarom de burgemeester haar uitspraken zo stellig heeft gedaan in het licht dat hij heeft geschetst.

Burgemeester Dijkma vindt het niet aan haar om over de context van de uitspraken een oordeel te vellen. Het gaat in dit geval om het effect van de komst van een spreker op de orde in de stad. Op basis daarvan worden afwegingen gemaakt en uitspraken gedaan.

560 De burgemeester merkt op dat veel vragen gesteld zijn. Dit was volgens haar de kern van waarover het debat ging.

De enige vraag die voor haar nu resteert, is de vraag wat te doen in een dergelijk geval in de toekomst. Dan heeft een deel van de raad daar zelf ook een antwoord op gegeven. Feitelijk ligt de bevoegdheid niet lokaal. Die bevoegdheid ligt er landelijk. Dan zou het aan de minister van justitie zijn om te beoordelen of iemand welkom is of niet.

Zij bedankt de Dawah-groep voor zijn benadering van deze kwestie.

Gemiste vragen

570 **De heer Paalman** (Horizon) merkt op dat de burgemeester zegt dat het weren van mensen uit de stad een landelijke bevoegdheid is; in zijn hoofd zit een notie als dat burgemeesters wel de mogelijkheid hebben de toegang tot hun stad te ontzeggen. Hij vraagt of er geen enkel ander middel is dat is in te zetten om bepaalde personen uit de stad te weren.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat uiteindelijk die gronden er wellicht zijn. Zij merkt op dat wanneer op nationaal niveau er geen grond gevonden wordt om iemand de toegang tot het land te ontzeggen, het wel heel ingewikkeld wordt voor de burgemeester om dan lokaal op basis van een bestuurlijke rapportage van de politie vooraf te besluiten dat iemand een gebiedsverbod krijgt. Dat is een niet lichtvaardig te nemen besluit. De bewijslast daarvoor is dermate complex dat zij dat niet snel
580 mogelijk acht, tenzij op voorhand bekend is dat een bijeenkomst tot gewelddadigheden gaat leiden. Daarvan was in dit geval geen sprake en zo is dat ook gezegd door de heer Simşek.

Toezeggingen

Geen

De voorzitter vraagt de agenderende fracties of zij met deze bespreking het doel hebben bereikt.

590

Het lijkt **de heer Simsek** (DENK) dat de beantwoording voor nu duidelijk is. Zijn fractie zal intern overleggen. Mocht zijn fractie toch een agendering hebben voor de raad zal de griffie dat zo spoedig mogelijk vernemen.

De voorzitter schorst de vergadering voor 5 minuten en heropent die voor de behandeling van agendapunt 9.

9 Raadsbrief Voortgangsrapportage 2023 nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden'

600

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en veiligheid

Geagendeerd door: Bert van Steeg (CDA), Derk van Bergen (ChristenUnie), Yvonne Hessel (Utrecht Solidair), Tess Meering (VVD), Hester Assen (PvdA), Maarten Koning (D66), Ruud Maas (Volt), David Bosch (UtrechtNu!), Mahaar Fattal (GroenLinks), Esma Kendir (Student & Starter)

Naar aanleiding van de raadsbrief van d.d. 28 november 2023 over de voortgangsrapportage van "Grenzen Stellen, Perspectief Bieden" willen de fracties van CDA, CU, VVD, US, D66, PvdA, Volt, UtrechtNu!, GL en S&S in debat. In de voortgangsrapportage van "Grenzen stellen, perspectief bieden" wordt de stand van zaken en de resultaten van de aanpak, die twee jaar geleden zijn geïntroduceerd, beschreven. De genoemde fracties willen in debat over de voortgang en willen de aanpak bijsturen. Zij willen in het bijzonder stilstaan bij de vraag in hoeverre de aanpak succesvol is om criminele carrières en doorgroei te voorkomen. Daarbij zullen de effectiviteit van de

610

persoonsgerichte aanpak (PGA) en de aanpak van plofkraken belangrijke onderwerpen zijn in het debat.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda. (zie hierboven). Zij vraagt aandacht voor de tijdsbesteding. De bespreking is in een termijn.

De commissie

De heer Van Steeg (CDA) vindt het goed om hier stil bij te staan nu het bestuur hiermee twee jaar bezig is. Hij is blij met deze evaluatie om de effecten ervan na te gaan. Hij is ook blij met de uitgebreide voortgangsrapportage. Hij vindt het onacceptabel dat Utrecht een knooppunt is van ondermijning, drugscriminaliteit, plofkrakers met enorme effecten voor de stad, en ook voor ongelijkheid in de stad. Het is van belang daaraan keihard te werken.

620

Hij brengt het meest recente debat over drugs voor het voetlicht. Wat zijn fractie betreft mag het onderwerp normalisering drugsgebruik prominenter op de agenda, juist in deze stad. Daarbij mag wat hem betreft de nadruk gelegd worden op de gebruiker van drugs. Hij vindt dat die gebruiker in grote mate verantwoordelijk is voor de situatie rond drugsgebruik in de stad. Hij vindt dat onacceptabel.

De heer Koning (D66) vraagt of het CDA drugsgebruikers ziet als criminelen of soms ook als slachtoffer van het systeem, en soms als ziek, verslaafd, en soms als recreatief gebruiker.

630

De heer Van Steeg (CDA) beschouwt drugsgebruikers als mensen die iets doen dat ze beter niet kunnen doen en dat ze daarmee problemen en ongelijkheid in de stad faciliteren. Hij vindt het daarom goed om de verantwoordelijkheid bij die mensen te leggen.

De heer Koning (D66) hoort het CDA niet uitsluiten dat er ook andere rollen spelen voor gebruikers van verschillende soorten drugs. Dat stelt hem enigszins gerust. Hij vindt dat op zich al winst.

640 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt dat een onjuiste conclusie, zeker als het gaat om harddrugs. Dan gaat het formeel om een criminele rol van de gebruiker. Nog veel belangrijker is dat men zich de gevolgen realiseert van de drugs die gebruikt worden. Hij denkt dat daarvoor nog onvoldoende bestuurlijke aandacht is.

De heer Koning (D66) is dan benieuwd hoe de heer Van Steeg aankijkt tegen de verslavingszorg in de stad Utrecht; ervoor zorgen dat drugsgebruikers niet alleen maar in de rol van crimineel worden weggezet maar dat ook gekeken wordt naar mogelijkheden om bepaalde soorten drugs lichter te behandelen en niet direct te criminaliseren.

650 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt dat ook in die gevallen in principe hetzelfde geldt. Dat betekent niet dat verslavingszorg geen oplossing kan bieden of dat die zorg de problematiek kan verminderen. Hij refereert aan de discussie over het Lucas Bolwerk. Misschien is ook veel te voorkomen door meer de nadruk te leggen op de gevolgen van drugsgebruik op zichzelf. Daar is meer te doen wat hem betreft. Hij vervolgt zijn inbreng.

Hij vraagt de burgemeester wat nog zichtbaar is te doen in de stad als het gaat om het tegengaan van de normalisering van drugsgebruik.

660 Hij brengt een recente evaluatie van de top 600 aanpak in Amsterdam onder de aandacht. De persoonsgerichte aanpak is een heel belangrijk onderdeel in *grenzen stellen en perspectief bieden*; hij denkt ook dat dat een goede aanpak is. Hij vindt het ook goed dat dat integraal gebeurt. Door het WODC (onderzoeksinstituut van het ministerie) werden harde noten gekraakt over de risico's. Dan ging het vooral over de recidive. Recidive is een belangrijk onderdeel van dit debat. Utrecht heeft ontzettend veel jonge daders. Hij wil dat die op het goede pad komen. Welk effect heeft het onderzoeksrapport van WODC en de top 600 aanpak op wat in Utrecht wordt gedaan en hoe wordt ervoor gezorgd dat die recidive in Utrecht laag blijft en dat het echt verbetert. Hij vraagt of de burgemeester daarover concreter kan worden. Hij vraagt of Utrecht de recidive concreet kan bijhouden, ook in de voortgang van Grenzen stellen en Perspectief bieden.

670 Hij legt de vraag voor wanneer het stadsbestuur succesvol is op dit terrein. Hij roept de burgemeester op hierover concreter te zijn. Al lang wordt gesproken over het brede onderwerp ondermijning. Hoe is ervoor te zorgen dat hierop nog iets meer grip komt.

Recentelijk waren de plofkraken weer in het nieuws, zeker ook in het Utrechtse. Het blijft een groot probleem. Hij weet ook dat er drempels liggen als het gaat om recidive; hoe is te voorkomen dat mensen die in Duitsland in de cel zetten ook daadwerkelijk een andere keuze gaan maken wanneer ze vrij komen. Het delen van gegevens speelt daarbij een belangrijke rol. Hij vraagt naar de stand van zaken. Wat kan de burgemeester nog meer doen op dat vlak?

680 Een deel van het debat bij Grenzen stellen en Perspectief bieden ging over nieuwe vormen van delen van data bij elkaar brengen. Hij noemt de pilot met de Rabo-bank waarbij het bestuur uitgebreid stilstond. Hij ziet weinig terug van in welke mate er gevolg gegeven wordt aan het rapport dat hieruit is voortgekomen. Wat hem betreft moeten de technologische mogelijkheden gebruikt worden. Hij vraagt hoe ervoor te zorgen dat dat rapport ook daadwerkelijk leidt tot verbetering, tot meer delen van data en eerdere opsporing en eerdere ingrepen in de keten.

Hiermee rondt hij zijn inbreng af.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) heeft bij dit onderwerp steeds gemengde gevoelens. Hij schrikt van de verwoestende effecten die drugsgerelateerde criminaliteit heeft op de stad. Hij schrikt ook van jonge kinderen en kwetsbare jongeren schaamteloos worden geronseld door de onderwereld. Hij wordt bijna moedeloos van de spiraal waarin deze kwetsbare mensen terecht dreigen te komen. Hij kan er niet omheen dat ook de recreatieve gebruikers medeverantwoordelijk zijn voor het in stand houden van deze ellende.

Tegelijkertijd is hij trots op deze aanpak. Daarmee kiest de stad niet voor een Law and Order reflex, maar probeert de stad de spiraal te doorbreken met haar uitgestoken hand door perspectief te bieden en hoop in situaties die uitzichtloos lijken.

Hij is ook blij met de samenwerking die Utrecht vindt met maatschappelijke partners. Hij vraagt over het bezoek van HALT aan klassen in het onderwijs hoe het is dat er maar één MBO klas zit onder de 144 die bezocht zijn. Hij vraagt hoe HALT tot die selectie is gekomen. En hoe bereikt deze organisatie de doelgroep hiermee? Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.

Mevrouw Meerdling (VVD) gaat in op dat heer Van Bergen en blij mee is dat het geen Law and Order aanpak is. Zij gaat ervan uit dat er uiteindelijk wel Law and Order moet zijn wanneer de gemeente de crimineel wil bestraffen of wil oppakken.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vindt Grenzen stellen en Perspectief bieden, treffend gekozen. Aan de ene kant is er een grens nodig en moet die zeker gehandhaafd worden. Maar aan de andere kant vindt hij het belangrijk na te gaan waar mensen te helpen zijn en in te grijpen in de schrijnende situaties die bestaan. Dat vindt hij effectiever dan met de harde hand te strijden tegen het totaal van de situatie. Hij deelt wat mevrouw Meerdling benoemt. Hij vindt het goed om perspectief te blijven bieden. Hij vervolgt zijn bijdrage in zijn termijn.

De heer Van Steeg (CDA) is het eens met heer Van Bergen dat het goed is dat op de preventie wordt ingezet; hij vindt de balans heel belangrijk. Hij vraagt of het recreatief gebruik van drugs voldoende aandacht krijgt in het programma.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat dit rapport vooral focust op de daderkant en niet op die van de gebruikers. Hij benadrukt dat hij het drugsgebruik niet normaal vindt en dat ook niet gedaan moet worden als zou het normaal zijn.

De heer Van Steeg (CDA) vraagt of de heer Van Bergen zich senang voelt in een coalitie die meer inzet op liberalisering van drugsgebruik en dat onderbrengt bij Zorg en niet bij Veiligheid.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) voelt zich zeer comfortabel binnen deze coalitie. Zijn fractie zal binnen en buiten de coalitie blijven hameren op het niet normaal zijn van drugsgebruik en op het verwoestende effect daarvan.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat de heer Van Bergen niet kan ontkennen dat juist deze coalitie heel erg inzet op normalisering van drugsgebruik en dat die stappen gezet zijn in het coalitieakkoord. Hoe kan hij zeggen dat hij zich senang voelt op dat vlak in deze coalitie.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) houdt de duiding van de daden van deze coalitie voor rekening van de heer Van Steeg.

Mevrouw Beekmans (BIJ1) vraagt of de heer Van Bergen wil zeggen dat er een verband is tussen het MBO en de doelgroep van dit beleid.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) licht toe dat de doelgroep jonger is. Er zitten veel jongeren op het MBO. Dat verband legt hij. Hij wil niet zeggen dat specifiek op het MBO veel potentiële criminelen zitten.

Het lage aantal anonieme meldingen op de ASW en op de PTNO baart hem zorgen. Het aantal meldingen neemt af, terwijl dit kwetsbare gebieden blijven. Hij vraagt hoe het college die trend duidt. En wat aan de meldingsbereidheid gedaan wordt om die in deze omgeving te verhogen. Is er een verhoogde inzet nodig van de kant van het gemeentebestuur? Hij krijgt hierop graag de reactie van de wethouder.

Hij sluit zich aan bij de vragen van het CDA over plofkraken.

740 De voortgangsrapportage stemt hem voorzichtig hoopvol; tegelijkertijd moet het bestuur zich ervan bewust zijn dat dit een kwestie is van lange adem.

Mevrouw Meerding (VVD) merkt op dat drugscriminaliteit een van de belangrijkste onderwerpen in een van de grootste zorgen op het gebied van veiligheid blijft voor haar fractie. Het is een hardnekkig probleem dat op vele manieren doorwerkt en schade veroorzaakt aan de Utrechtse samenleving. Zij brengt de explosies in woonwijken onder de aandacht in dit verband, jongeren die gebruikt worden als geldezel en daarmee het criminele circuit in worden gezogen. Dan noemt zij nog niet eens de plofkraken en de liquidaties. Zij stelt dat heel Utrecht daaronder te lijden heeft. De

750 VVD staat achter de complete aanpak hiervan. Zij vindt het goed hierover vandaag bestuurlijk te spreken.
Met betrekking tot de evaluatie in de voortgang van de aanpak, leest haar fractie heel veel acties in het kader van weerbaarheid en bewustwording; dan gaat het haar vooral om trainingen en voorlichting. Zij mist de duidelijke cijfers over het aantal drugscriminelen dat opgepakt is. Zij vraagt of de burgemeester daarover iets kan zeggen. Heeft het gemeentebestuur hierin inzicht?

Haar fractie mist een actie. Dan gaat het over straffen en criminelen aanpakken. Een van de dingen die daarbij zouden kunnen helpen is als er gekeken wordt naar het afpakken van spullen die met crimineel geld zijn verkregen of verkocht.

760 **De heer Van Bergen** (ChristenUnie) vraagt hoe de VVD *het aanpakken van criminelen* definieert.

Mevrouw Meerding (VVD) refereert aan de aanpak in Rotterdam. Daar heeft het de naam patseraanpak. De politie is daar verzocht extra controle uit te oefenen wanneer mensen gezien worden met onverklaarbaar dure spullen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) vraagt of hij goed begrijpt dat de VVD nu spreekt over de grote jongens en niet over de geldezels.

Mevrouw Meerding (VVD) bevestigt dat zij dat nu bedoelt.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vraagt of de VVD zich ervan bewust is dat meerdere mensenrechtenorganisaties in Nederland de patseraanpak hebben veroordeeld, omdat het discriminatie in de hand zou werken.

770 **Mevrouw Meerding** (VVD) merkt op dat mensenrechtenorganisaties wel vaker kritische vragen stellen bij op zich effectieve politieoptredens; de VVD vindt dat wel gekeken moet worden naar de echte aanpak van criminaliteit, ook gelet op de zwaarte van de criminaliteit en wat er allemaal speelt in het Utrechtse.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) hoort hier de VVD zeggen dat ten koste van mensenrechten het stadsbestuur ingrijpende middelen mag inzetten. Zij hoopt dat de VVD het eens is met GroenLinks dat de gemeente terughoudend moet zijn met dergelijke inzet, tenzij het middel bewezen effectief is.

Mevrouw Meerdling (VVD) vindt het dan leuk de raad te informeren over hoe bewezen effectief het middel is in Rotterdam. Zij is benieuwd naar de resultaten daar.

Zij vervolgt haar inbreng met op te merken dat haar fractie graag een extra actie wil zien zoals in andere steden al plaatsvindt in een gemeenschappelijke samenwerking met de FIOD. Zij is benieuwd hoe de burgemeester daarover denkt en of dat ook in Utrecht mogelijk is.

Zij kan zich aansluiten bij de inbreng van het CDA en de ChristenUnie waar het gaat over het aanspreken van gebruikers. Zij zou zelf iets andere woorden kiezen dan deze partijen. Ook de VVD ziet dat gebruikers uiteindelijk belangrijke schakels in deze keten zijn. Daarom vindt haar fractie het belangrijk gebruikers bewust te maken van de schaduwzijden van het gebruik van drugs. Zij zou graag willen dat daaraan meer gedaan wordt vanuit de gemeente. Zij vraagt de burgemeester hoe zij daar naar kijkt en of zij mogelijkheden ziet gebruikers bewuster te maken van de schaduwzijde van hun gebruik.

In de voortgangsrapportage staat een hele korte paragraaf over de financiën en er wordt vooral verwezen naar een volgende P&C-cyclus. Haar fractie zou graag meer uitgesplitst inzicht willen hebben in waar de middelen voor deze aanpak precies heengaan. Zij ziet graag een uitsplitsing

De heer Stam (PvdA) is blij met de tientallen jongeren die sinds 2021 worden begeleid door de Top X aanpak en de persoonsgerichte aanpak. Tegelijkertijd is die aanpak ook een van lange adem. Utrecht vult zijns inziens nog steeds de verkeerde lijstjes aan. In Utrecht zijn meer jonge jongens betrokken bij de drugshandel dan in andere steden. Vaak zijn ze in aanraking gekomen met criminaliteit door een familielid.

Ondermijnende criminaliteit is niet van vandaag op morgen aangepakt. Dat vergt een stevige en langdurige inzet. Daarom gaat hij ervan uit dat de burgemeester dit debat als aanmoediging ziet om hiermee door te gaan.

Hij moedigt de burgemeester aan om samenwerking te zoeken met het onderwijs, met de zorg en met andere partners in het sociale domein. Dan gaat het hem niet alleen om vroegsignalering maar ook om een bredere aanpak.

Hij noemt de aandacht voor kinderen in armoede om te voorkomen dat ze afglijden in criminaliteit.

Hij krijgt nog steeds signalen van handelingsverlegenheid van docenten en vraagt daarvoor aandacht in de samenwerking met het onderwijs; dit bestaat ondanks de forse problematiek bij leerlingen.

Hij noemt de Buurtagenda op maat op buurtniveau op meer plekken dan alleen in Overvecht. Wat hem betreft moet de buurt een veilige plek zijn waarop de criminelen geen greep kunnen krijgen door jongerenwerk, ouders, buurtvaders en –moeders, onderwijs en Buurtteams en alles daartussen. Hij merkt op dat er buurten zijn die kwetsbaarder zijn voor criminele invloed en aanwas. Hij vindt dat het stadsbestuur de ogen daarvoor niet moet sluiten. Zijn fractie stelt daarom voor een pilot te starten met een buurtrechter. Dan gaat het hem om een snelle berechting door een rechter die zelf ook fysiek veel aanwezig is en weet wat er in de buurt speelt.

Hij kijkt uit naar de uitwerking bij de Voorjaarsnota door de burgemeester, van de motie van de PvdA "Utrecht Veilig" gericht op de aanpak van personele tekorten, het hebben van een sterk onderliggend netwerk van handhaving, wijkagenten en de politieorganisatie.

De heer Koning (D66) is tevreden over de vorm van deze voortgangsrapportage.

830 Over de inhoud is zijn fractie constructief positief. Het is heel helder hoe kwantitatief en kwalitatief resultaat geboekt wordt. In de afgelopen twee jaar zijn tal van projecten binnen deze aanpak gestart. Hij verneemt graag van de burgemeester of het juist is dat er na de start hiervan ook bij haar de verwachting is dat er met gelijkblijvende inzet meer resultaat te boeken is. Na het kwartier maken kan het stadsbestuur verwachten dat er nog meer te oogsten is. Hij legt die als vraag voor aan de burgemeester.

Zijn fractie heeft een warm hart voor preventief werkende maatregelen in de aanpak. Haar indruk is wel dat er een goede balans gevonden is op ook het stuk van grenzen stellen.

840 Hij neemt motie 495 om te lobbyen voor een progressiever drugsbeleid. Hij wil graag weten wat de burgemeester daaraan gedaan heeft in de afgelopen jaren, samen met het college.

Met een progressief en landelijk drugsbeleid zou het gemakkelijker zijn om ook de veiligheid in de stad Utrecht te verbeteren. The War On Drugs is een strijd waar vele miljarden in omgaan en nog steeds weer meer geld. Het kan ook anders.

850 Burgemeester Halsema pleitte daarvoor; zij wil niet dat Amsterdamse agenten niet alleen maar bezig zijn met drugscriminaliteit. Er zijn inmiddels zoveel bewijzen dat het decriminaliseren van drugs leidt tot een veiligere samenleving waarin volksgezondheid weer voorop komt te staan en het criminele verdienmodel van gangster wordt afgepakt. De voorhoede van deze discussie heeft een lange adem. Het vergt leiderschap om te erkennen dat het niet altijd helpt om de dingen zo te blijven doen zoals het gemeentebestuur ze al decennialang deed. Hij vraagt hoeveel meer bewijzen nodig zijn voordat de burgemeester van Utrecht zich ook aansluit bij haar Amsterdamse collega.

De heer Van Steeg (CDA) bevestigt dat het stadsbestuur de dingen doet zoals het bestuur dat alle decennialang doet. Daarvoor is deze nieuwe aanpak ingesteld. Hij vraagt of de heer Koning de antwoorden heeft gelezen op de gestelde vragen en de brieven die daarover geschreven zijn over het effect van liberalisering van drugs.

860 **De heer Koning** (D66) vindt het heel belangrijk dat het besef er is dat drugs heel veel verschillende middelen omvatten. Hij ergert zich in dit debat aan het over één kam scheren van die middelen. Wat zijn fractie sterk vond aan het pleidooi van burgemeester Halsema, is om internationaal de verbinding te zoeken en te kijken naar middelen waarmee op internationaal niveau is na te gaan hoe specifiek de cocaïnehandel/productie en gebruik beter te reguleren zijn. Dat betekent ook een stukje decriminalisering.

De heer Van Steeg (CDA) had gevraagd naar of de heer Koning de antwoorden in de brief heeft gelezen. Daar staat dat nog helemaal niet is aangetoond dat dit iets oplevert in de aanpak van de ondermijning en drugshandel in de stad.

870 **De heer Koning** (D66) vindt dat het CDA daar iets tegenover moet stellen; namelijk hoe de gemeente Utrecht al vele decennia lang steeds meer miljarden pompt in de bestrijding van de cocaïnehandel, althans pogingen daartoe. Dat levert niets op. Te zien is dat de doorvoer in de havens jaarlijks een probleem is, dat gebruik niet teruggedrongen wordt. In de sfeer van repressieve maatregelen is zijns inziens geld te blijven pompen.

De heer Van Steeg (CDA) heeft daar een concreet voorstel voor gedaan als het gaat om de normalisering van drugsgebruik. Mogelijk kunnen D66 en het CDA daarover

gezaamenlijk een motie indienen. Hij vindt het een slag in de lucht om te zeggen dat de liberalisering de panacee is. Hij vindt dat dat niet is aangetoond.

De heer Koning (D66) blijft zich ergeren aan de frames en de manier waarop het CDA dit neerzet, bijvoorbeeld doordat hijzelf nu het woord liberalisering in de mond neemt. Hijzelf spreekt over decriminaliseren. Dat is een andere manier van reguleren. Hij laakt het over één kam scheren van alle gebruikers.

Mevrouw Meerdling (VVD) is los van de goede interrupties die al gepleegd zijn benieuwd naar waarom de heer Koning dit hier aanhaalt en de burgemeester daartoe oproept. Zelfs wanneer het gemeentebestuur decriminalisering zou willen, is het een slecht idee om dat alleen in Utrecht te doen of alleen in Nederland. Nederland is onderdeel van Europa en van de internationale gemeenschap.

De heer Koning (D66) vindt dit een goede nuance in het debat. Dit sluit aan bij zijn pleidooi. Hij pleit ervoor zowel internationaal als landelijk te zoeken naar aansluiting op andere initiatieven. Daarom ging zijn vraag ook over het initiatief dat nu ook genomen is door vooral burgemeester Halsema.

Mevrouw Meerdling (VVD) vindt het niet logisch dit op te werpen in de lokale politiek. Zij vindt dat D66 zich op het landelijke moet blijven oriënteren. Zij vindt dat de burgemeester er weinig mee te maken heeft.

De heer Koning (D66) merkt op dat het stadsbestuur ergens moet beginnen. Zijn fractie concludeert ook in de stad Utrecht al jarenlang dat de manier waarop het bestuur de dingen doet, onvoldoende resultaat oplevert en dat dat niet leidt tot het gewenste, namelijk minder criminaliteit.

De heer Maas (VOLT) waardeert de enorme inzet op het gebied van Grenzen Stellen en Perspectief bieden. Hij ziet dat op talloze fronten initiatieven zijn ontwikkeld en uitgerold. Hij vindt die aanpak passend voor Utrecht en ziet dat Utrecht echt iets probeert te doen.

Hij ziet wel uitbreiden en doorontwikkeling van de effectindicatoren, zoals ook in het stuk is toegezegd. Zijn collega de heer Van Steeg wees al op het WODC rapport.

Ondanks dat zijn fractie vertrouwen heeft in de ingezette aanpak, wil zij graag kunnen oordelen over of deze aanpak werkelijk effectief is.

Hij ziet dat de ingezette maatregelen in ieder geval op casusniveau effect sorteren, maar hij blijft benieuwd naar de lange termijn en de criminaliteit in zijn totaliteit. Hij vraagt of de burgemeester al iets kan zeggen, bijvoorbeeld een duiding, of een richting.

Ingaand op de oproep tot het reguleren van harddrugs, is hij het met zijn collega's eens dat het de moeite waard is om dit in de raad te bespreken. Ondanks alle moeilijkheden zoekt hij naar wat wel mogelijk is om uit de verstikkende greep van de criminaliteit te komen. Hij vraagt hoe de burgemeester dit ziet.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat heer Maas voorstelt om de regulering van harddrugs in de Utrechtse raad te gaan bespreken. Hij stelt dat dit mogelijk wel twee bestuursniveaus ligt boven de gemeente Utrecht.

De heer Maas (VOLT) is het daarover eens met heer Van Bergen. Hij vroeg naar een aanpak van wat de gemeente Utrecht wel kan doen, en dan is op het niveau van deze gemeenteraad iets te ondernemen om zoveel mogelijk uit die verstikkende greep van criminaliteit te komen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) attendeert op het rapport dat voorligt. Dat is erop gericht om de criminaliteit tegen te gaan. Hij vraagt waar VOLT dan nog naar op

zoek is. Hij had gedacht dat VOLT dit een mooie kans had gevonden voor de Europese bestuurslaag.

De heer Maas (VOLT) dankt de ChristenUnie voor de hoge verwachtingen. Hij merkt op dat de regulering van drugs landelijk en zelfs Europees geregeld moet worden. Zijn vraag aan de burgemeester is wat de gemeente Utrecht wél kan doen. Hiermee rondt hij zijn bijdrage af.

930

De voorzitter schorst de vergadering om 13.00 uur tot 14.00 uur. Het middagdeel wordt voorgezeten door mevrouw Bode.

Voorzetting van het debat

Mevrouw Fattal (GroenLinks) bedankt het college en de ambtenaren voor deze rapportage. Zij vindt dit een goed geschreven stuk. Ze focust zich in haar bijdrage vooral op zorgfraude en schulden.

Steeds vaker wordt een link gelegd tussen ondermijning en zorg. Zorgfraude neemt toe. Bij zorgfraude kan het gaan om malafide zaakwaarnemers die het persoonsgebonden budget van chronisch zieken of gehandicapten in eigen zak steken. Maar ook kan zorgfraude gaan om zorgaanbieders die een veel hoger bedrag declareren dan nodig is.

940

Uit een onderzoek is gebleken dat 7% van de zorgaanbieders in Utrecht een strafblad heeft. Een groot deel daarvan is eerder veroordeeld specifiek voor fraude. Zij vindt het vreselijk want de meest kwetsbare inwoners van Utrecht worden daarmee heel hard geraakt. Zij vindt dat het stadsbestuur daaraan iets moet doen. In Rotterdam werkt het college aan een voorstel om ook commerciële aanbieders rond PGB-zorg door te lichten met de Bibob. Zij vraagt de burgemeester of zij zich daarbij wil aansluiten en zo niet waarom niet.

950

Met betrekking tot de schuldenaanpak vroeg GroenLinks eerder aandacht voor een groot aantal jongeren dat op steeds jongere leeftijd geronseld wordt voor criminaliteit. Dat ronselen van jongeren vormt een steeds groter aandeel van de georganiseerde misdaad in de stad; schulden spelen daarin een grote rol. Voor jongeren onder de 18 jaar kunnen schulden een reden zijn om criminaliteit aantrekkelijk te vinden. Maar ook voor jongeren die al schulden hadden en 18 jaar worden, kan het schrikken zijn om te moeten betalen. Utrecht is trots op de authentieke schuldenaanpak; jongeren worden daarmee geholpen om hun problemen op te lossen doordat de gemeente de schulden opkoopt. Dit speelt wel een grote rol in het voorkomen van een criminele carrière. Zij vraagt de burgemeester in hoeverre de gemeente specifiek naar kwetsbare jongeren zoekt in de schuldenaanpak. Zij vraagt of bij de opkoopregeling ook gelet wordt op informele schulden; straitschulden. Doet de gemeente Utrecht iets in het kader van preventie?

960

Wordt aandacht besteed aan het informeren van jongeren over wat schulden precies zijn en hoe daarmee goed om te gaan?

Haar fractie maakt zich ook ernstig zorgen over de gevolgen voor de gezondheid van het gebruik van cocaïne. Haar fractie neemt dat niet lichtzinnig op. In de schriftelijke vragen stelde de burgemeester niet te willen aansluiten bij de oproep omdat er geen bewijs is voor de effectiviteit. GroenLinks begrijpt dat. Er is weinig onderzoek gedaan. Zij vraagt de burgemeester of in gesprek met de brede coalitie is na te gaan hoe dit wel is te bewijzen. Volgens haar is iedereen het er over eens dat het anders moet; wat haar fractie betreft is deregulering dan niet de enige oplossing.

970

De heer Snijder (Student& Starter) dankt het college voor deze rapportage. Hij vindt het van groot belang dat Utrecht een veilige omgeving is om in op te groeien, waarbij jongeren niet worden blootgesteld aan criminaliteit. Vroeger inspelen op die gevaren zorgt ervoor dat jongeren een positief toekomstperspectief hebben in de stad.

Hij vindt het goed te zien dat de gemeente het aantal mensen wil vergroten bij de persoonsgerichte aanpak van 120 naar ongeveer 200. Het zij gezegd dat zijn fractie dan cijfermatige gegevens miste over de PGA. Het gebrek daaraan maakt het moeilijk te beoordelen hoe effectief deze aanpak is. Hij ziet graag de effectiviteit ervan terugkomen. Hij verneemt graag wat de burgemeester daarvan vindt.

De heer Koning (D66) ervaart deze inbreng van de heer Snijder als een mooie aanmoediging voor de burgemeester. Hij vraagt of de heer Snijder zijn inbreng iets concreter kan maken: wat moet nog rijker worden verantwoord of specifieker? Hij benadrukt dat zijn fractie dit een hele goede rapportage vindt.

De heer Snijder (Student& Starter) bevestigt deze rapportage ook een goede te vinden. Het aantal wordt verhoogd op een positieve manier; de vraag is wat dit dan concreet brengt. Hij vervolgt zijn inbreng in zijn termijn.

Zijn fractie is overigens benieuwd naar wat er gebeurt met jongeren die betrokken waren bij criminaliteit; hij vraagt hoe de nazorg er uit ziet. Hij weet dat het niet gemakkelijk is om uit de criminaliteit te komen. Hij vindt nazorg cruciaal. Hoe is een extra stap te zetten jongeren niet terug te laten vallen.

Hij heeft dezelfde vraag over progressief drugsbeleid en de houding van de burgemeester daarin; hij sluit zich aan bij de desbetreffende inbreng van D66.

Hij erkent het belang van de samenwerking met verschillende instanties en organisaties. Hij ziet dat daar heel veel moois en positiefs uitkomt. Ook hier vraagt zijn fractie zich af wat de effectiviteit is van de samenwerking zodat de raad beter in staat gesteld wordt hiermee aan de slag te gaan.

Voor het overige is zijn fractie benieuwd naar de reactie van de burgemeester over het totaal. Hij benadrukt het belang nog eens van een veilige omgeving voor jongeren.

Mevrouw Beekman (BIJ1) vervangt mevrouw Noltén. Zij heeft niet mee geagendeerd en stelt enkel enkele vragen over de Top X aanpak.

Bij de Utrechtse Top X aanpak wordt gesproken over vroegsignalering op scholen. Zij vraagt of dit op alle scholen in Utrecht plaatsvindt, of hiervoor getraind wordt, of dat het alleen plaatsvindt in de zogenoemde focusgebieden.

Gesteld wordt in het voortgangsrapport dat de aanpak is uitgebreid op basis van gezamenlijk vastgestelde objectieve criteria; daaronder vallen ook armoede, ongelijkheid, en zich gemarginaliseerd voelen. Dit zijn omstandigheden die jongeren niet kunnen veranderen, die gecreëerd worden door de maatschappij. Haar fractie maakt zich zorgen over of dit kan leiden tot verschillende vormen van profilering, zoals etnisch profileren. Zij vraagt hoe de burgemeester dit ziet in het licht van ongelijk investeren voor gelijke kansen.

Zij vraagt wie toegang heeft tot persoonlijke informatie in de aanpak binnen het zorg- en veiligheidsdomein en om wat voor informatie het dan gaat in die gevallen. Zij vraagt hoe personen die in de aanpak terechtkomen, gewezen worden op hun rechten.

De voorzitter verneemt dat er geen fracties zijn die nog een aanvulling hebben.

Beantwoording

Burgemeester Dijkma dankt alle fracties voor de brede steun.

Zij denkt dit te kunnen begrijpen vanwege de balans tussen de preventie en het bieden van kansen en aan de andere kant het begrenzen, maar wel steeds vanuit menselijk oogpunt. Een deel van het begrenzen ligt niet bij de gemeente, maar bij het Openbaar Ministerie en bij de politie. De gemeente werkt met deze partners goed samen. Op die manier heeft het geprobeerd langs tweesporen beleid neer te zetten om vat te krijgen vanuit ieders verantwoordelijkheden op de ondermijnende criminaliteit in Utrecht. Het klopt dat die ondermijnende criminaliteit ernstig is. De burgemeester schetst de ernst. Vooral jonge mensen zijn kwetsbaar gebleken. Dit is inderdaad voor een deel ook ten diepste een sociaal probleem, zegt de burgemeester richting BIJ1. En soms is het ook een probleem dat voortkomt uit armoede. Jongeren kunnen dit als de enige weg ervaren wanneer zij geen perspectief hebben. Haar streven is jongeren uit de criminaliteit te houden en ze een betere route te bieden op weg naar succes. Dat neemt niet weg dat niet iedereen met deze aanpak is te redden. Zij richt zich op een zo groot mogelijke groep jongeren om hen een normale toekomst te bieden.

Een tweede belangrijke lijn in het beleid is zicht krijgen op criminele geldstromen.

Mevrouw Meerding gaf een Rotterdams voorbeeld. Utrecht heeft een Utrechtse aanpak. Die wijkt daarvan af. Ook in Utrecht wordt nagegaan hoe crimineel geld ten gunste te laten komen aan de samenleving. Het aanpakken van criminele geldstromen is een tweede belangrijke pijler in het beleid.

De burgemeester loopt de verschillende vragen langs.

Sommige raadsleden hebben terecht het WODC rapport genoemd. Het college heeft met grote belangstelling daarvan kennisgenomen. Het college heeft dit beschouwd als een advies. Utrecht begint met minder dan 600 mensen. Utrecht begint ook met een doelgroep die in mindere mate beland is in de zware criminaliteit; de verwachting is dat die groep gemakkelijker op het juiste pad te krijgen is. Het college geeft straks de raad niet alleen inzage in de recidive cijfers, maar ook cijfers over de sociale kant van de persoonsgerichte aanpak; bijvoorbeeld hoeveel mensen zijn naar dagbesteding of scholing gegaan? Hoe zit het met hun arbeidsmarktperspectief? Wat kon de gemeente bijdragen aan het verkrijgen van een baan? Daarmee verantwoordt het gemeentebestuur zich rijk over hoe de middelen in het totaal uitpakken

De heer Maas (VOLT) vindt het erg goed klinken. Zijn fractie is blij met deze aanvulling op het rapport. Hij zoekt ook wel een klein beetje naar de lange termijn. Mogelijk krijgt hij deze informatie nog in de beantwoording.

Burgemeester Dijkma antwoordt bevestigend. Het college komt in 2025/26 met een evaluatie. Dan geeft het college de raad een beter beeld van de stand van zaken. Zij geeft bij voorbaat aan dat dit een zaak is van lange adem. Het programma is net opgestart en het heeft veel voeten in de aarde gehad om alle partners aan tafel te krijgen en vervolgens iedereen in de juiste stand. Veel tijd moest geïnvesteerd worden in het op gang brengen. Het is nu te vroeg om de successen vast te pinnen. De raad zal deze informatie bij de evaluatie krijgen. De burgemeester probeert hier een beeld te schetsen van de breedte van hoe de evaluatie er gaat uitzien.

De heer Maas (VOLT) heeft daarvoor alle respect. Hij vond de volgorde goed gekozen. Het gaat hem vooral over de ontwikkeling van de indicatoren en daarover een beter beeld krijgen. Hij heeft er alle begrip voor dat dat nog niet te zien is.

1070 **Burgemeester Dijkma** neemt ook de sociaal maatschappelijke context mee en niet alleen de recidive cijfers. Bij de evaluatie zal de raad een voller beeld krijgen van wat het rijk verantwoorden precies met zich meebrengt.

Mevrouw Meerding (VVD) brengt haar vraag onder de aandacht naar het aantal verbroken criminele geldstromen, of hoeveel criminelen de gemeente in beeld heeft of opgepakt. Zij vraagt of dat ook onderdeel kan zijn van die bredere verantwoording over een tijd.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat dat lastig is. Voor een deel is de gemeente afhankelijk van de politie voor dit type cijfer. Het grenzen stellen verhaal moet ook van de partners komen. Zij zal nagaan of het lukt met de gegevens die er wel zijn. Zij begrijpt de behoefte aan deze informatie.

1080 **De heer Van Steeg** (CDA) krijgt graag greep op de recidive. Hij wil graag in cijfers weten wanneer het gemeentebestuur succesvol is met dit beleid.

Burgemeester Dijkma vindt het moeilijk om dat te kwantificeren. Voor haar geldt dat elke jongere die niet recidiveert er één is die telt. Tegelijkertijd moet soms geaccepteerd worden dat de recidive gaat bestaan uit kleinere vergrijpen; het is soms moeilijk te kwalificeren. Voor haar is niet het percentage belangrijk maar wel de trend die zich voordoet in de ontwikkeling. Zij ziet het liefst een dalende lijn met minder jongeren die in de criminaliteit belanden of minder jongeren die steeds jonger in de criminaliteit belanden.

1090 **De heer Van Steeg** (CDA) begrijpt dat. Hij schetst hoe een breder beeld te verkrijgen is: de recidive cijfers zeggen iets, het aantal jongeren dat criminaliteit pleegt, zegt iets. Daar zoekt hij naar.

Burgemeester Dijkma bevestigt dat het college dat van plan is te gaan doen. Dat doet het college ook voor zichzelf en niet alleen voor de raad. Het college wil kunnen bijsturen wanneer nodig. Om die reden laat het college het ook extern toetsen. Het college is doende met de bestrijding van plofkraken. Binnenkort verwacht het college een tegenbezoek van de Duitse counterparts. Die contacten zijn heel erg goed. De gegevensdeling blijft lastig. Het zou helpen wanneer Nederland de Nederlandse gedetineerden in Duitsland kan opzoeken om ze alvast te kunnen plaatsen in de PGA-aanpak. Dat doet Utrecht met in Nederland gedetineerden. De in

1100 Duitsland gedetineerden komen op die manier op achterstand te staan. De heer Van Steeg weet van de burgemeester dat zij vindt dat het bestuur moet durven benoemen dat het coke-lijtje dat besteld wordt, niet bloedvrij is. Daarvan zijn consumenten zich doorgaans bewust bij andere producten zoals vlees. Sommige vormen van drugs kosten mensenlevens. Waar de burgemeester bevraagd wordt op haar mening over haar collega in Amsterdam op dit gebied, verwijst zij naar de raad die dit bij wethouder Eerenberg heeft belegd.

De heer Koning (D66) vindt dit een gemakkelijk antwoord. Het is juist dat dit belegd is bij wethouder Eerenberg. Hij weet ook van de burgemeester dat zij er zeer aan hecht iets te vinden van criminaliteit. Het gebruik van drugs is gekoppeld aan criminaliteit. **Burgemeester Dijkma** antwoordt bevestigend.

1110 **De heer Koning** (D66) vindt dat dit het nu ingewikkeld maakt; wanneer de raad hier ook iets mee wil, moet de raad dat doen bij de portefeuille Volksgezondheid waar niet alle bevoegdheden liggen die wel hiermee te maken hebben.

Burgemeester Dijkma antwoordt bevestigend. Dat is ook voor haar een dilemma. Bij deze verlegging van de verantwoordelijkheid heeft de raad dit niet meer belegd bij de burgemeester met haar bevoegdheden. Daarmee is het debat over hoe gekeken

wordt naar drugs, niet meer letterlijk in één hand. Zij heeft uiteraard hierover ook een mening.

1120 **De heer Koning** (D66) heeft alle waardering voor de nuance die het college gezocht heeft in de beantwoording van de schriftelijke vragen en hoe de burgemeester aangeeft dat dit voor haar een worsteling is. Dit roept bij hem wel de vraag op hoe hierover wel een goed debat te voeren. Misschien moet dit debat gevoerd worden met ook wethouder Eerenberg daarbij aanwezig en dit als een centraal onderwerp gaandeerd. Hiermee rondt hij zijn interruptie af met toe te voegen dat hierover nog geen conclusies getrokken hoeven te worden.

1130 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) merkt dat de burgemeester ook ziet dat het niet goed gaat. Zij ziet in dat een glijdende schaal kan ontstaan met het legaliseren van allerlei onderdelen. Zij is benieuwd hoe de burgemeester dan aankijkt tegen hoe na te denken is over hoe het anders moet in het maatschappelijk middenveld. Dat is de wens van D66 en GroenLinks en de partijen die daarbij aangesloten zijn.

Burgemeester Dijksma denkt dat dat zeer afhankelijk is van het type drugs waarover gesproken wordt. Nu wordt gediscussieerd over een aantal middelen dat de Europese markt beheerst. Daarover maakt de burgemeester zich ongelooflijk veel zorgen. Zij kijkt naar de VS en zij noemt fentanyl, een medicijn. Dit beheerst Amerikaanse steden en verandert mensen letterlijk in zombies.

Ook na liberalisering van een drug, zal de criminaliteit zijn weg blijven zoeken in andere middelen die op de markt gebracht worden, die niet geliberaliseerd kunnen worden omdat ze een extreem effect hebben op de gezondheid van mensen. Tussen die uitersten bevindt zij zich.

1140 De burgemeester heeft bij het aanvaarden van de portefeuille zich destijds geijverd als gemeente mee te doen aan de wietproof. Zij vindt het spijtig dat dat niet is gelukt. Zij vindt het ook spijtig dat de kamer een stokje heeft gestoken voor de plannen van Amsterdam. De burgemeester denkt dat het nuttig is om daarmee ervaring op te doen. Zij is niet een voorstander van het legaliseren van MDMA. Daarmee verschilt zij met de mening van de heer Koning.

Zij vindt het voorstel van de heer Koning om in aanwezigheid van wethouder Eerenberg over dit onderwerp te spreken zeer constructief. Dan kan het college ook zijn genuanceerde bijdrage leveren aan het debat.

1150 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt dit de basis van grenzen stellen en perspectief bieden. Hij vraagt of de burgemeester ermee eens is dat het actief bezig zijn met die normalisering van drugsgebruik, zal helpen om een succes te maken van dit programma.

Burgemeester Dijksma vindt het goed mensen hierop actief te blijven wijzen; zij weet niet of het één een voorwaarde is voor het succes van het ander. Zij is geen voorstander van een versimpeling van de werkelijkheid.

De heer Van Steeg (CDA) zei dat het een belangrijk onderdeel is van het beleid en dat het nodig is om verder te komen met het programma. Hij vraagt of de burgemeester dat met hem deelt.

1160 **Burgemeester Dijksma** weet dat niet. Dit programma gaat over de vraag hoe jonge mensen uit de criminaliteit te halen of te houden zijn en hoe criminele geldstromen te doorbreken. Zij bevestigt dat daarbij te kijken is naar het effect van gebruikers en van normalisering; zij vindt het niet randvoorwaardelijk voor succes.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dit een woordenspel. Hij vindt dat het wijzen van jongeren op de gevaren van drugsgebruik, jongeren zich daarvan bewust worden. In die zin ziet hij het als randvoorwaardelijk.

Burgemeester Dijkma brengt in dat het college al heel veel doet aan voorlichting. Zij vindt het belangrijk daarmee door te gaan. Zij weet niet of dit het effect heeft van wat de heer Van Steeg beoogt. Zij vindt het lastig die twee zaken zo aan elkaar te verknopen. Zij begrijpt de inbreng van de heer Van Steeg vanuit zijn politieke opvatting; de vraag is of dit in de praktijk zo is als geschetst.

1170

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn vraag over de normalisering van drugsgebruik.

Burgemeester Dijkma vindt het goed mensen daarop actief te blijven wijzen maar ziet het niet als voorwaardelijk. Zij herhaalt haar antwoord.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dit een belangrijk onderdeel van het beleid. Hij vindt dat het nodig is om verder te komen met het programma.

Burgemeester Dijkma herhaalt haar antwoord.

De heer Van Steeg (CDA) herhaalt zijn inbreng over het wijzen op de gevaren van drugsgebruik. In die zin ziet hij het als randvoorwaardelijk.

1180

Burgemeester Dijkma herhaalt haar antwoord. Zij vervolgt haar beantwoording. Zij is het eens over de opvatting van de heer Van Steeg over het delen van data. Veel van de wetgeving die daarover gaat, is controversieel verklaard. Dit zal zeker het gemeentebestuur ongelooflijk helpen.

Ze dankt de ChristenUnie voor de gemaakte opmerkingen. Zij bevestigt dat MBO-schoolklassen zullen worden toegevoegd. Het aantal scholen dat meedoet wordt uitgebreid. De groepen 7 en 8 van de basisscholen waren tot nu toe een belangrijke target. Het lijkt haar goed steeds verder in het onderwijs jongeren bewust te maken.

1190

Als het gaat om de vraag hoe spullen van criminelen af te pakken zet de burgemeester uiteen dat het gemeentebestuur van Utrecht niet meegaat met de patseraanpak. Zij is wel in gesprek met het Openbaar Ministerie over wat te doen met het teruggeven van gevorderde spullen die van criminelen zijn geweest.

Mevrouw Meering (VVD) is blij te vernemen dat op dit vlak iets gedaan wordt, zij het met een andere insteek dan de intentie van haar desbetreffende inbreng. Haar achterliggende vraag is dat de patseraanpak een manier kan zijn om drugscriminelen beter in beeld te krijgen, misschien ook criminelen die nu nog niet in beeld zijn. Dat is wat zij zelf miste in de voortgangsrapportage: zijn er acties vanuit de gemeente met extra ingrepen of maatregelen gericht op dit beter in beeld te krijgen.

1200

Burgemeester Dijkma bevestigt dat het college daarvoor andere vormen van maatregelen heeft. Regelmatig gaat het college rond in gebieden om na te gaan of zaken op orde zijn. Dan wordt het net soms opgehaald en liggen er vissen in die niet verwacht waren. Daarbij gaat het om standaardcontroles. Het college gebruikt daarbij de gemeentelijke instrumenten. Zij denkt dat nog wel iets te doen is in een vervolg als het gaat om uitsplitsing van middelen.

Zij gaat in op de inbreng van de PvdA. De programma's helpen docenten als zij te maken krijgen met handelingverlegenheid.

Het college doet net iets anders dan besloten lag in de vraag naar een pilot met een buurtrechter. De rechtbank midden Nederland heeft te weinig capaciteit voor de buurtrechtbank. Momenteel wordt een jongerenrechtbank voorbereid op een school in Vleuten. Daar krijgen leerlingen de rol als rechter, officier of advocaat en worden lichte vergrijpen besproken waarvan geen aangifte is gedaan.

1210

De heer Stam (PvdA) vraagt of deze pilot zal worden uitgebreid wanneer die een succes blijkt.

Burgemeester Dijk houdt uitbreiding voor mogelijk. Dat blijft afhankelijk van de middelen die beschikbaar zijn. De gemeente heeft te maken met het spanningsveld tussen wat gedaan wordt en wat minder moet.

Zij dankt de heer Koning voor zijn inbreng over zijn waardering van de voortgangsrapportage. De burgemeester bevestigt dat meer oogsten een absoluut voornemen is. Ook hier blijft het een zaak van lange adem.

1220 Ook zij krijgt signalen over zorgfraude. De burgemeester wil dat graag oppakken met de partners van de gemeente. Dat betreft dan ook datgene wat kan plaatsvinden via de BIBOB. Dat betekent dat het college met de zorgpartners aan de slag moet. Hier zit een wereld achter waarover de burgemeester geschrokken is.

Het college heeft aandacht voor schulden van kwetsbare jongeren en kwetsbare criminele jongeren, bijvoorbeeld binnen de gevangenis en ook preventief. Voor een deel zit het ook in de portefeuille van wethouder Voortman. Zij merkt op dat deze wethouder daar goed mee bezig is. In Overvecht start een pilot in het tweede kwartaal met vroegsignalering op zes scholen.

1230 De burgemeester stelt richting Student & Starter veel gezegd te hebben over de cijfers. De aantallen gaan van 100 jongeren naar 250. De lessen uit Amsterdam zijn dat dit is op te bouwen en dat niet meteen met hele grote aantallen tegelijk begonnen moet worden.

De burgemeester licht toe dat jongeren in de PGA-aanpak een buddy krijgen die dag en nacht te bellen zijn. Daarin worden de jongeren niet zomaar losgelaten. Dit is onderdeel van de werkwijze. Daarin wordt ook gekeken naar broertjes en zusjes en hoe te voorkomen dat die meegaan het verkeerde pad op. Dit wordt elke twee jaar gemeten.

1240 **De heer Maas** (VOLT) broedde op het antwoord van de burgemeester op de effectindicatoren. Hij vraagt wanneer de raad daarover iets kan verwachten. Hij vraagt of de burgemeester daarover iets kan toelichten. Komt dat pas in 2025/2026?

Burgemeester Dijk antwoordt dat dit bij de evaluatie komt in 2025/2026.

De heer Maas (VOLT) legt de vraag voor of dit een lastig proces is; wanneer geëvalueerd wordt, moet er nog naar indicatoren gekeken worden? Op basis waarvan wordt dan geëvalueerd?

Burgemeester Dijk licht toe dat dat getoond wordt in de evaluatie; aan de hand van welke criteria wordt gemeten of iets succesvol is of niet. **De heer Maas** (VOLT) krijgt graag vóóraf een indicatie van waar het bestuur naar gaat kijken.

1250 **Burgemeester Dijk** begrijpt dat heer Maas eerder dan de evaluatie wil weten waarop het college gaat letten. Zij heeft daarvan nu mondeling een duiding gegeven. Zij kan zich voorstellen dat dat goed is om dat ook op schrift te stellen zodat de raad een beter beeld krijgt van hoe dat eruit ziet. Het college kijkt niet alleen naar de recidive cijfers, maar ook naar de sociale omgeving: dagbesteding, arbeidsmarkt-participatie tot en met hoe de rest van de familie het doet. Dat is een kwalitatieve en kwantitatieve beoordeling van de stand van zaken met deze jongeren. Zij stelt zich voor dat wanneer het ergens voor de zomer is, haar mensen de tijd daarvoor hebben als het gaat om een toezegging voor 2025/26.

De heer Maas (VOLT) gaat met die toezegging akkoord.

1260 **Mevrouw Beekman** (BIJ1) merkt op dat ook gekeken wordt naar broertjes en zusjes en hoe die mee te nemen zijn in de aanpak. Zij vraagt of de burgemeester meer kan vertellen over op welke manier onder welke voorwaarden dit gedaan zou worden.

Burgemeester Dijk benadrukt dat het beleid in Utrecht altijd beoordeeld wordt door privacy-officers. Het college wordt streng gehouden aan het privacybeleid. Het

doel is te voorkomen dat mensen gestigmatiseerd raken, en vooral hulp aan te bieden. Sommige jongeren zitten zelfs in een criminele familie. Dan is het onhandig wanneer alleen een van de familieleden een aanpak krijgt.

Te zien is dat jongeren in sociaal economisch kwetsbare posities vatbaarder zijn voor criminaliteit. De burgemeester herhaalt haar inbreng over het perspectief dat geboden wordt.

1270 BIJ1 vroeg ook naar de toegang tot informatie; die mag alleen worden gegeven aan professionals die direct met de persoon aan de slag zijn. De betrokkene heeft zelf inzagerecht op zijn of haar dossier. Ook dat is goed geregeld. Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

Vragen gemist?

De heer Van Bergen (ChristenUnie) had gevraagd naar de geringe meldingsbereidheid in de wijken. Er is weinig contact met de Amsterdamsestraatweg terwijl bekend is dat de buurt kwetsbaar is.

1280 **Burgemeester Dijkma** antwoordt dat de gemeente daar fysiek veel aanwezig is. De buitenteams zijn daar regelmatig te vinden. Het college blijft mensen oproepen te melden als zij zien dat zaken niet pluis zijn. Op de meldingsbereidheid wordt ingezet. De burgemeester bevestigt dat het lastig gebleken is. Er zijn ook andere wegen om daar het werk te doen; het is niet voor niets een aandachtsgebied.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) weet dat de inzet er is. Tegelijkertijd ziet hij aan de cijfers dat de bereidheid om met de gemeente in contact te gaan, terugloopt; dat baart hem zorgen. De vraag was wat te doen om het tij te keren.

1290 **Burgemeester Dijkma** blijft onder meer contact maken met de ondernemersvereniging. De ondernemersvereniging is heel erg bezorgd over stigmatisering. Haar gesprek met de vereniging gaat vaak over onderwerpen als waarom zij altijd genoemd worden in één adem met het gegeven dat dit een focusgebied is terwijl dit *de leukste winkelstraat van Utrecht is*. Die kant van het verhaal is er ook. Het college onderhoudt het contact goed. Blijft mensen uitnodigen zich te melden. De burgemeester kan mensen niet dwingen. Dit moet ook vanuit hen zelf komen. Het college doet er alles aan om bewustwording te bevorderen. Ambtenaren functioneren vaak als probleemoplossers als het gaat om verzoeken zaken te regelen. Dat neemt niet weg dat de kwestie weerbarstig blijft.

1300 **De heer Van Bergen** (ChristenUnie) begrijpt dit van de burgemeester; wanneer hij het antwoord moet opvatten als dat de meldingsbereidheid afneemt als de gemeenteraad er aandacht aan geeft, ziet hij zichzelf gevangen in een Catch 22. Hij stelt dat uiteindelijk de realiteit is dat het aantal meldingen zakt ondanks alle inspanningen; dat baart hem zorgen ondanks dat de burgemeester aangeeft dat het college zijn uiterste best doet.

1310 **Burgemeester Dijkma** merkt op dat het eerste deel van de redenering van de heer Van Bergen niet juist is; zij zegt niet dat de meldingsbereidheid zakt omdat de gemeenteraad er aandacht aan geeft. Zij zegt dat er meerdere redenen kunnen zijn waarom de meldingsbereidheid afneemt. Wanneer zij zelf in gesprek is, merkt zij dat mensen niet alleen maar met deze kant van profilering te maken willen hebben. Dat vindt zij een belangrijk gegeven. Ten tweede merkt zij op dat het college met zijn aanpak achter de voordeuren komt. Dat doet het college op de Amsterdamsestraatweg zeer intensief. Zij is benieuwd te vernemen van de heer Van Bergen hoe hij het zou willen aanpakken. Zij weet niet wat het handelingsperspectief nog is met alle inspanningen die daar zijn.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) zou wanneer hij het wist dat al gezegd hebben. Hij had gehoopt samen tot een oplossing te kunnen komen. Hij concludeert uit deze uitwisseling van informatie, dat die oplossing er nog niet is.

Burgemeester Dijkma bevestigt dat die oplossing er niet is voor het verhogen van het aantal meldingen. Die oplossing heeft zij ook niet. Zij zegt ter geruststelling dat het college ook niet afhankelijk is van de meldingen. Met deze focus van het college, komt het ook overal waar geen meldingen plaatsvinden. Het college doet dat vanuit de knock and talk aanpak, door de hele straatweg heen. Op die manier is het college maximaal effectief met wat mogelijk is.

De heer Van Steeg (CDA) had een vraag gesteld over de pilot met de Rabobank.

Burgemeester Dijkma licht toe dat het college begonnen is met een Combiteam waarin ook de FIOD zit. Betrokkenen bekijken op fenomeenniveau waar de gemeente kwetsbaar is wanneer het gaat om criminele geldstromen. De beelden worden daar uitgewisseld om gezamenlijk alerter te worden op kwetsbaarheden. Dat doen de betrokkenen in brede zin.

In dat licht heeft de burgemeester ook alle Utrechtse notarissen bijeengeroepen om te spreken over crimineel vastgoed. De vraag stond centraal welke indicaties er kunnen zijn en hoe de betrokken instanties elkaar maximaal kunnen helpen om te komen tot het sluiten van het net vanuit hun bevoegdheden en met respect voor de privacywetgeving.

Mevrouw Beekman (BIJ1) had naar de TopX aanpak gevraagd en hoe daarin wordt gesproken over het signaleren op scholen; haar vraag was of docenten daarvoor getraind worden en of dat gebeurt op alle scholen in Utrecht of alleen in de zogenoemde focusgebieden.

Burgemeester Dijkma antwoordt dat er een aanbod is en dat scholen zich melden. De gemeente zit met die aanpak nog niet overal. Wanneer scholen zich melden, zorgen medewerkers in deze aanpak ervoor dat er geen handelingsverlegenheid is. Dan hebben docenten een duidelijk programma waarmee ze aan de slag kunnen.

Mevrouw Beekman (BIJ1) vraagt hoe het programma gepromoot wordt over de stad heen. **Burgemeester Dijkma** bevestigt dat het gepromoot wordt.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of de burgemeester nog iets kan toelichten over het samenwerken met partners.

Burgemeester Dijkma vraagt naar de specifieke interesse van de heer Snijder.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt waar verbeterpunten liggen in de samenwerking met bijvoorbeeld bepaalde partijen.

Burgemeester Dijkma heeft om te beginnen de belangrijkste partners meegekregen in de aanpak. Daarbij was het van belang duidelijk te maken wat de rol was van de gemeente. Heel vaak hadden mensen niet scherp voor ogen dat ook de grote criminelen die in detentie komen een gemeentelijke vertegenwoordiger op zijn of haar pad krijgt om te praten over de terugkeer in de samenleving. De gemeente heeft professionals in dienst op de PGA-aanpak. Daarvoor heeft zij ook tijd nodig gehad om de eigen rol goed voor het voetlicht te krijgen bij partners. De burgemeester merkt op dat dat steeds beter gaat.

Veel werk was te doen aan het Zorg en Veiligheidshuis; ook daar worden mensen besproken die in de kaartenbak zitten van de gemeente. Hoe ervoor te zorgen dat alle betrokkenen de juiste doelgroep in het vizier houden. Dat kostte veel tijd. De les

hierin was dat het een zaak is van lange adem. De gemeente heeft hierin de regierol; het is dan van belang dat die gegund wordt aan de gemeente. Daarop moet veel geïnvesteerd worden en dat is een les.

De heer Snijder (Student & Starter) begrijpt hieruit dat de gemeente met hele mooie dingen bezig is. Hij leest dit niet zo concreet terug. Op welke manier kan dit terugkomen in de verslaglegging? Het gaat om hele mooie zaken.

1370 **Burgemeester Dijkma** vindt dat lastig. Dit ligt ook gevoelig. Dit heeft betrekking op onderlinge chemie/verhoudingen. Dat leent zich soms minder goed voor papier. Zij kan zich voorstellen dat bij de evaluatie daaraan afzonderlijk aandacht besteed wordt; hoeveel moest gedaan worden als partners gezamenlijk om elkaar te vinden en wat zijn daarin een aantal lessen? Die zijn het meest nuttig als het gaat om de intentie dit ook elders in Nederland in te zetten. Wanneer zij dit zo formuleert ook in de evaluatie, verwacht zij daarmee iets te kunnen doen.

Mevrouw Meerdling (VVD) had gevraagd naar uitsplitsing van de financiën. De burgemeester heeft gezegd daarmee iets te kunnen zonder een concrete termijn of een manier daaraan te verbinden. Zij vraagt of de burgemeester dit op korte termijn in de raadsbrief kan zetten. Dit hoort wat haar betreft in de voortgangsrapportage.

1380 **Burgemeester Dijkma** wil hierover ruggespraak. Zij heeft de heer Maas een brief beloofd tegen de zomer. Zij wil dit daarin meenemen. Dan combineert zij een aantal van de zaken die zijn toegezegd in één brief. Verder zijn er geen gemiste vragen.

Toezeggingen

de burgemeester zal

- voor de zomer 2024 een raadsbrief naar de raad sturen over effectindicatoren als basis voor de evaluatie van Grenzen stellen en Perspectief bieden over 2025/2026 met een financiële uitsplitsing van de activiteiten.

1390 **De voorzitter** vraagt of de agenderende fracties tevreden zijn met de behandeling. Zij vraagt hoe zij hiermee verder willen.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat de commissie een heel eind gekomen is. Voor hem staat nog het punt van drugs en hoe daarmee om te gaan. Hij dacht dat daarvoor nog een afzonderlijke agendering komt. Hij zal met de andere agenderenden contact opnemen om na te gaan in hoeverre er behoefte is aan een bespreking in de raad.

1400 **Mevrouw Fattal** (GroenLinks) had al geïnformeerd bij het CDA, ChristenUnie, D66, PvdA en Student & Starter; een brede coalitie die hierover wil spreken de raad.

De voorzitter concludeert dat de griffie de agendering tegemoet kan zien.

De heer Van Steeg (CDA) merkt op dat over drugs nog een afzonderlijke commissievergadering gehouden zal worden.

De voorzitter legt de vraag voor bij welke commissie dit wordt voorgelegd.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) stelt voor met de griffier te overleggen waar ruimte is in de agenda.

Mevrouw Meerdling (VVD) stelt voor in reactie op de heer Van Steeg (CDA) dit onderling te bespreken als het gaat om het afzonderlijke agendapunt in de commissie.

1410

De voorzitter rondt hiermee deze bespreking af en schorst de vergadering voor 5 minuten.

Punt van orde

De heer Van Steeg (CDA) doet het voorstel het onderwerp Rekenkamer om 16.30 uur te bespreken wanneer agendapunt 10 dan behandeld is.

De voorzitter gaat na of partijen hierop tegen zijn. Wanneer partijen hierop tegen zijn houdt zij vast aan de oorspronkelijke afspraak.

1420

Mevrouw Meering (VVD) vindt dat er voldoende tijd moet zijn voor agendapunt 11. Verder maakt haar de volgorde niet zoveel uit.

De voorzitter besluit dat wanneer agendapunt 10 om 16.30 uur is afgerond, de Rekenkamer op dat tijdstip wordt behandeld. Mocht agendapunt 10 dan nog niet zijn afgerond, staat dit agendapunt gepland op het eind van de agenda.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat ingewikkeld. Hij wil deze druk niet hebben op de bespreking van agendapunt 10. **De voorzitter** merkt op dat dit wel zijn punt is.

De heer Van Steeg (CDA) vindt dat dan het besluit genomen moet worden dit punt naar voren te halen.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) zou het fijn vinden voor de duidelijkheid de bespreking van de Rekenkamer aan het einde van de agenda te houden.

1430

De voorzitter besluit aldus na afstemming met de commissie.

10 Raadsbrief Uitvoeringsprogramma Vergroten digitale weerbaarheid

Burgemeester, Beleidsterrein: Openbare Orde en Veiligheid

Geagendeerd door: Mahaar Fattal (GroenLinks), Achraf Ait Daoua (D66), Ruud Maas (Volt), Bert van Steeg (CDA), Titus Stam (PvdA), Tess Meering (VVD), Ruben Snijder (Student&Starter), Victor Paalman (Horizon), Derk van Bergen (ChristenUnie) en Cees Bosch (Stadsbelang Utrecht).

In de Veiligheidsagenda 23-26 worden digitale veiligheid en online weerbaarheid als één van de speerpunten genoemd voor ons veiligheidsbeleid genoemd. Verschillende instanties maken zich zorgen om de staat van de digitale weerbaarheid in Nederland. Dat gaat niet alleen om de civiele weerbaarheid – hoe goed kunnen onze inwoners hun eigen digitale welzijn beschermen en trekken ze op tijd aan de bel? – maar ook om de weerbaarheid van overheden zelf.

1440

Daarnaast heeft de raad meermaals aangegeven méér in gesprek te willen met elkaar over de individuele programma's die onder het brede digitaliseringsprogramma van de gemeente Utrecht vallen. Dit uitvoeringsprogramma biedt ons daartoe de kans.

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking vindt plaats in één termijn.

De commissie

1450

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt dit een hele goede eerste aanzet. De raad heeft de ambitie uitgesproken iets vaker over digitalisering te spreken. Fijn dat er nu een uitgebreid uitvoeringsprogramma ligt. Utrecht heeft hele grote ambities. Zij vindt de inzet van het college heel erg goed.

Op het gebied van preventie is er een programma in dit kader waarmee het stadsbestuur First Offenders op het rechte pad wil houden. Haar vraag is waarom het stadsbestuur de First offenders niet ethisch laat hacken bij de gemeente Utrecht; daarmee slaat zij twee vliegen in één klap. Daarmee kan ook de gemeente haar eigen weerbaarheid vergroten. Belangrijker is dat er plekken gecreëerd worden waarbij de gemeente jongeren kan stimuleren die het foute pad dreigen op te gaan. Zij refereert hierbij aan de jaarlijkse Hackathon van de gemeente Den Haag.

1460

Zij vraagt of de gemeente Utrecht aangesloten is bij de Agenda Digitale Weerbaarheid van de VNG. Zij adviseert het college zich daarbij wel aan te sluiten. Daar wordt tussen grote steden veel kennis uitgewisseld over het vergroten van de weerbaarheid. Wat heeft dit de gemeente Utrecht tot nu toe opgeleverd?

Zij mist in het programma een focus op nazorg in de fysieke wereld bij misdrijven in de digitale wereld. Ze noemt als voorbeeld sextortion, pesten, discriminatie, of mensen die door die digitale fraude in hele zware financiële problemen komen. Daarbij is te zien dat de effecten in de fysieke wereld super groot zijn. Zij wil de nazorg in de fysieke wereld verbeteren.

1470 Nu is er heel veel kennis en ook aanbod bij het CSG Centrum Seksueel Geweld; hoe zijn slachtoffers goed daarheen door te geleiden? Of naar slachtofferhulp. Zij legt de vraag voor of er überhaupt plannen zijn voor het omgaan met slachtoffers met financiële problemen die door online fraude nog dieper in de problemen raken. Welke nazorg biedt de gemeente Utrecht? Geleidt Utrecht slachtoffers die jong zijn wel door bij zaken van sextortion of online seksueel geweld? Dit vindt steeds vaker plaats. Daarop moet het gemeentebestuur van Utrecht hoge ambities hebben.

Zij legt de vraag voor of het stadsbestuur doorgaat met zaken waarvan niet helemaal bekend is of ze effectief zijn. Ze krijgt graag de reflectie van de burgemeester.

1480 **Mevrouw Minnaert** (Partij voor de Dieren) hoort GroenLinks spreken over vormen van misbruik langs digitale weg. Zij vraagt of de subgroepen die er nu zijn (kinderen, ouders, verzorgers en andere groepen) nog goed aansluiten bij wat het gemeentebestuur op dit terrein wil bereiken.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt dit een goede vraag. Zij merkt op dat er veel instanties zijn die hiermee ook te maken hebben, bijvoorbeeld scholen, sportclubs, studentenverenigingen. Het gaat haar vooral om instanties die dicht bij jonge mensen staan. Dat is breder dan de gedefinieerde doelgroep. Zij vindt dit een goede vraag om door te geleiden naar de burgemeester.

1490 **De heer Ait Daoua** (D66) merkt op dat dit onderwerp steeds belangrijker wordt op het gebied van Veiligheid. De misdrijven verplaatsen zich naar online zoals phishing. Het uitvoeringsprogramma vergroot de digitale weerbaarheid en beschermt Utrechtse inwoners. De vraag is of iedereen bereikt wordt. Hij denkt daarbij aan oudere mensen met een immigratieachtergrond. Of mensen die niet goed meegaan met de digitale ontwikkeling.

Hij vraagt aandacht voor cybercriminaliteit in combinatie met AI (Artificial Intelligence). AI wordt ingezet voor phishing. Hij legt de vraag voor aan het college of er wel voor gezorgd wordt de huidige aanpak flexibel en adaptief te houden door in te spelen op nieuwe methodes die gebruikt worden.

1500 Hij gaat in op online pesten en attendeert op de schadelijke gevolgen daarvan. Hij maakt zich als vader enorm veel zorgen over de risico's daarvan. Hij vraagt naar de stand van zaken in de uitvoering van de ingediende motie hieromtrent.

Hij ziet dat met ongekende snelheid desinformatie en misinformatie wordt verspreid met de intentie te misleiden. Dat werkt enorm ondermijnend. Dit heeft een hele grote impact. Hij vraagt het stadsbestuur dit niet te onderschatten. Hij vraagt welke benaderingen op dit moment gekozen worden om de geloofwaardigheid van officiële communicatiekanalen te versterken waardoor het publiek vertrouwen houdt in instituties.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt op welke manier D66 denkt dat hij landelijk kan helpen met de weerbaarheid in het digitale vanwege nieuwe vormen en moderne middelen die daarbij komen kijken.

1510 **De heer Ait Daoua** (D66) licht toe dat phishing met de inzet van AI moeilijker te herkennen is. Het gaat dan om andere kenmerken in een weerbaarheidscampagne. Hiervoor is een andere focus nodig.

De heer Maas (VOLT) vraagt hoe de burgemeester duidt dat cybercrime toeneemt en dat de digitale fraude vermindert.

In het uitvoeringsprogramma en al eerder in de Veiligheidsagenda staat dat er stadsmarkeringen digitale veiligheid worden ingezet. Hij vraagt hoe effectief die aanpak is. Is daarop zicht? Zijn de aantallen stadsmarkeringen daadwerkelijk toegenomen zoals in de agenda vermeld.

1520 Jongeren zijn steeds vaker slachtoffer van zowel cybercrime, digitaal pesten en fraude. Onderzoek van D&W Insides toont aan dat de landelijke informatiecampagne nauwelijks effectief was. Hij vraagt wat de gemeente doet om ervoor te zorgen dat de Utrechtse campagne effectief zal zijn.

Nu is er inmiddels Hackshield - dat lijkt niet te werken wanneer hij de link aanklikt in het uitvoeringsprogramma en ook Point of View You leverde in zijn digitale zoektocht niets op. Hij vraagt of de burgemeester kan toelichten hoe dat zit en hoe effectief de middelen zijn. Zijn fractie is wel blij dat een tool als Hackwrite van het Openbaar Ministerie wel goed blijkt te werken.

1530 Hij vindt de suggestie van GroenLinks over ethisch hacken een goed idee; hij sluit zich daarbij graag aan.

Nieuwe AI applicaties maken het nog gemakkelijker om de deep fake video's te maken. Hij refereert aan informatie daarover in de massamedia. Dat geldt ook voor telefoongesprekken. Hoe kan in de communicatie daaraan nog specifiekere aandacht besteed worden? Hij noemt als voorbeeld bij twijfel mensen oproepen een code-woord te gebruiken in telefoongesprekken.

Het beschikbare budget en de personele inzet lijken zijn fractie wat aan de lage kant. Hij heeft daarvoor begrip in deze tijd. Maar wanneer de gemeente de digitale problematiek echt wil aanpakken, zal er meer voor nodig zijn. Hoe ziet de burgemeester dat?

1540 **De heer Van Steeg** (CDA) vindt het goed stil te staan bij dit onderwerp. Het is goed hieraan vaker aandacht te geven.

De directe gevolgen van online uitingen op de fysieke wereld zijn enorm. Het is goed als het stadsbestuur zich daarvan bewust is en dat de gemeente maatregelen neemt om daaraan iets te doen.

Al eerder is gesproken over een digitaal gebiedsverbod. Er ligt een motie. Al eerder heeft zijn fractie gezegd met voorstellen te komen om dat verder te brengen. Hierover staat iets in dit plan. Hij vraagt of de burgemeester nog iets kan zeggen over de stand van zaken daarin.

1550 Voor zijn fractie is digitale burgerschapsvorming een belangrijk onderwerp in dit kader. Dat staat ook in het plan, maar het lijkt zich te beperken tot scholieren. Dat zou wat hem betreft niet moeten. Dit gaat veel breder. Hij noemt als voorbeeld de Bangalijsten die ook in het nieuws waren; dan gaat het over studenten bijvoorbeeld. Hij vraagt of de aandacht daarvoor ook naar die bredere groepen wordt getrokken. Hij vraagt hoe de burgemeester dit ziet.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of het CDA het eens is met zijn fractie dat juist voorlichting geven aan een zo jong mogelijke groep uiteindelijk op de lange termijn meer effect zal hebben dan de aandacht te verspreiden over alle doelgroepen.

De heer Van Steeg (CDA) is het daarover eens met heer Snijder.

- 1560 Zeker als het gaat over burgerschapsvorming is het besef dat wanneer iets gedeeld wordt, dat grote gevolgen kan hebben. Het gaat niet alleen om degene die content maakt, maar ook het delen ervan draagt bij aan het beschadigen van mensen. Dat kan een groot effect hebben. Hoe komt dat terug in dit actieplan? Hij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.
- Recentelijk heeft het WODC onderzoek gedaan naar de aanpak van digitale criminaliteit. Dat is in repressief opzicht een veel lastiger onderwerp voor het nemen van maatregelen. Hij vindt het logisch dat de slagingskans om mensen aan te pakken lager is. Het WODC zei ook dat de kennis bij de politie te laag is; aangiften komen op de verkeerde plek terecht, worden onvoldoende behandeld en dat betekent dat er
- 1570 slachtoffers onvoldoende serieus worden genomen. De burgemeester gaat niet direct over de capaciteit bij de politie. De vraag is hoe de aansluiting plaatsvindt. Hij is ervan op de hoogte dat er digitale wijkagenten zijn die goed werk doen maar wel ook dat het beter kan. Die doen ook werk waarvan het stadsbestuur niet altijd op de hoogte is. Daarover zou wat vaker een politiek debat gevoerd moeten worden.

- Hij refereert aan de inbreng van mevrouw Fattal en benadrukt dat de digitale criminaliteit zichtbaar gemaakt moet worden in de fysieke wereld. Laat zien wat het betekent wanneer slachtoffers online slachtoffer worden. Dat zou ook via een culturele uiting kunnen. Hij adviseert te laten zien dat de digitale en de fysieke wereld
- 1580 met elkaar verbonden zijn en direct impact hebben op elkaar en vanuit de digitale wereld ook direct impact kan hebben op mensen. Het blijft een beetje onzichtbaar en daarom is het belangrijk hierbij stil te staan.
- Eerder is al gesproken over een actieplan gericht op senioren; hij legt de vraag voor hoe dat is teruggekomen in dit plan.
- Ook ondernemers worden gemakkelijk slachtoffer van bijvoorbeeld afpersing. Daarover staat al iets in het plan.
- Financiën in relatie tot de ambities die er zijn, geeft een grote uitdaging. Dat is ook te zien aan wat het stadsbestuur wil bereiken. Hij merkt op dat wat er mee bereikt wordt heel vaag blijft. Misschien wil de burgemeester daarover nog iets zeggen.

- 1590
- Mevrouw Leevers** (PvdA) complimenteert het college met de aandacht voor de digitale meerderheid. De digitale wereld speelt een steeds grotere rol in de levens van mensen. Zij vraagt hoe ongelijk investeren voor gelijke kansen in dit geval wordt waargemaakt. Een collega van haar in Amsterdam heeft geconcludeerd dat het systeem ziek is. Haar fractie wil op scholen structureel meer aandacht aan de online-leefwereld van jongeren. Zij vindt het mooi dat de aandacht voor digitaal burgerschapsvorming er is. Zij ziet bij scholen ook hoge druk door lerarentekort. Zij vraagt de burgemeester hoe dit een passende plek kan krijgen.
- Zij vraagt of een laagdrempeliger meldingsplatform mogelijk is. Zo ja, wil zij daarop
- 1600 een toezegging krijgen. Zo niet, wil zij weten waarom. De aangiftebereidheid is niet te laag; zij refereert aan de desbetreffende inbreng van het CDA.
- Zij sluit zich ook aan bij het punt van GroenLinks over de nazorg. Er is ook geen goed inzicht in het Utrechtse slachtofferschap, ouderschap en schadebedragen. Zij vraagt hoe het stadsbestuur dit beter gaat meten, al dan niet met een laagdrempeliger meldingsplatform.

Mevrouw Meerding (VVD) is blij met deze aandacht. Zoals het college en experts ziet zij een verplaatsing van de criminaliteit naar de digitale wereld en dat die criminaliteit toeneemt. Haar fractie vindt het positief dat in het uitvoeringsprogramma gefocust wordt op drie doelgroepen: kinderen, ouderen en ondernemers. Zij legt de vraag voor waar de bevoegdheid ligt van de gemeente en waar die van het Rijk. Moet de gemeente al deze problemen gaan oplossen en kan zij dat wel? Het lijkt haar verstandig hierop een kader te formuleren. Dat mist zij nu in het uitvoeringsprogramma. Zij vraagt de burgemeester dit voor het vervolg op te nemen en duidelijk te definiëren. Zij krijgt hierop graag de reactie van de burgemeester.

In het uitvoeringsprogramma staat dat er in drie jaar tijd via tienerwerk op 15 basisscholen ingespeeld is op vragen die er leven in de online leefwereld van kinderen. Er zijn meer dan 100 basisscholen in Utrecht. Zij legt de vraag voor of 15 scholen dan wellicht een beetje weinig is; zij vraagt hoe die 15 scholen gekozen zijn.

Met betrekking tot de digitale weerbaarheid en informatiecursussen die specifiek voor ouderen worden aangeboden, merkt zij op dat die doelgroep moeilijker te bereiken is in tegenstelling tot schoolgaande kinderen die een vast lesprogramma volgen. Zij vraagt hoe de gemeente die ouderen gaat bereiken. Zij vraagt of de gemeentelijke website iets duidelijker kan zijn op dit punt; zij denkt aan het creëren van een pagina die gaat over digitale veiligheid en die weergeeft welke bijeenkomsten worden georganiseerd of waar ouderen en anderen zich kunnen melden wanneer ze meer willen weten. Een dergelijke pagina was niet te vinden.

Zij leest in het uitvoeringsprogramma iets over het digitaal gebiedsverbod. Zij sluit zich aan bij de vraag die de heer Van Steeg daarover stelde.

De heer Snijder (Student & Starter) complimenteert het college met dit uitvoeringskader en de ambitie om de digitale veiligheid en online weerbaarheid als een prioriteit te zien. Een duidelijk beeld ontbreekt over de omvang van de digitale misdrijven in Utrecht, mede omdat er weinig aangiftes gedaan worden. Het is voor zijn fractie essentieel slachtoffers beter in kaart te brengen vanwege de ernstige gevolgen van digitale criminaliteit. Zijn fractie ziet een groot belang in het uit de taboesfeer halen van dit onderwerp zo dat de slachtoffers daadwerkelijk aangifte durven te doen. Zijn fractie vraagt zich af hoe de gemeente de aangiftebereidheid wil verhogen en of dit ook wordt aangepakt op het gebied van digitalisering. Hij krijgt graag de reflectie van de burgemeester.

In de doelgroepen jongeren, ouderen en ondernemers zitten verschillen in kwetsbaarheid. Hij vraagt zich af of al meer bekend is of bekend gemaakt wordt over de variatie waarmee slachtoffers met problemen te maken krijgen en of die actie specifiek daarop worden gericht. Hij krijgt ook hierop graag de reflectie van de burgemeester.

Hij merkt op dat dit programma diverse acties bevat om de digitale weerbaarheid te verbeteren. Zijn fractie is blij te zien dat dit programma zich richt op preventie en weerbaarheid. Hij is benieuwd naar de concrete resultaten van deze initiatieven, zoals het aantal bereikte personen. Hij ziet daarom graag de evaluatie tegemoet. Hij vraagt wanneer de burgemeester die eerste resultaten van het afgelopen jaar kan laten zien aan de raad. Hij vraagt of er al lessen te delen zijn.

De heer Paalman (Horizon) is blij dat het college de digitale weerbaarheid serieus neemt én alle uitdagingen die er bij komen kijken. De cyberspace van vroeger werd de dagelijkse realiteit van nu. Daar hangen veel risico's aan.

Horizon wil benadrukken dat digitale weerbaarheid niet alleen gaat over digitale veiligheid, niet gehackt of niet gewaardeerd worden. Het gaat ook over de vraag in hoeverre mensen zich kunnen weren tegen waar zij online aan blootgesteld worden. Het internet is ook een plek waar jongeren radicaliseren. Hij noemt in dit verband de Erasmus-schutter. In het uitvoeringsprogramma wordt over dit probleem beperkt gerept. Hij hoort graag van het college welke concrete stappen gemaakt worden om jongeren weerbaar te maken tegen radicalisering en hoe ouders en docenten kunnen signaleren wanneer iemand toch in die richting gaat en hoe de stad zich kan verdedigen wanneer iemand al wekenlang zijn ideeën bespreekt op het internet. In de digitale wereld waarin bots en algoritmen sturen op een motie, is het van belang de Utrechtse jongeren zo op te voeden dat ze echt van nep kunnen onderscheiden. Welke stappen onderneemt het college om jongeren in het onderwijs het verschil te laten zien tussen wat echt is en wat gegenereerd wordt door een computerprogramma, bijvoorbeeld AI.

Zijn fractie is blij dat erkend wordt welke dramatische gevolgen digitale aanvallen kunnen hebben voor ondernemers. Soms is het klikken op één verkeerde link voldoende voor iemand om zijn levenswerk te verliezen. Hij leest in het uitvoeringsprogramma veel initiatieven om ondernemers digitaal weerbaar te maken. Hij legt de vraag voor of het genoeg is. Zijn fractie stelt voor dat de gemeente nog proactiever gaat worden. Veel kleine ondernemers onderschatten de risico's van onvoldoende digitale weerbaarheid en denken dat ze het niet zal overkomen. Dan is het vaak al te laat. Zijn fractie stelt voor dat de gemeente zelf gaat hacken, White Hat: hacken met het doel van bewustwording. Het bedrijfsleven heeft dat al gedaan om na te gaan in welke onderdelen van het bedrijf kwetsbaarheden zitten. Dit is de meest effectieve manier om weerbaarheid te verhogen. Ondernemers die kwetsbaar zijn, vernemen dat liever van de gemeente zelf dan van kwaadwillige hackers. Hij vraagt wat het college van dit voorstel vindt. Hij vraagt wat het college vindt van het idee om daarvoor de jonge hackers in te zetten van Hack-right om hun schuld aan de samenleving terug te betalen.

Hij stond stil bij de digitale weerbaarheid van de jongeren en ondernemers, en ook van die van de gemeentelijke organisatie. Ambtelijke uitvraag leerde hem dat de gemeente haar digitale veiligheid serieus neemt en daarvoor ook voldoende proces-systeem heeft. Hij complimenteert het college daarmee. Zijn fractie roept het college op niet alleen "de voordeur" te beveiligen, maar ook grote prioriteit te geven aan wat mogelijk te doen is in het geval het toch mis gaat. De plannen voor genezing moeten net zo omvangrijk zijn als de plannen voor voorkoming. Hij brengt het drama in Twente in herinnering.

Hij kijkt uit naar het jaarverslag Gegevensbescherming. Hij zal dat verslag minutieus lezen.

De heer Van Bergen (ChristenUnie) merkt op dat een steeds groter deel van het leven van mensen zich online afspeelt. Niet iedereen is dan even vaardig. Jonge kinderen kunnen de gevolgen van wat ze doen niet overzien. En ouderen zijn nieuw op het internet en overzien het medium überhaupt niet. Dit maakt hen kwetsbaar en heeft in potentie grote gevolgen. Hij gaat in zijn bijdrage specifiek in op die twee doelgroepen.

Kinderen en jongeren zijn niet de eerste generatie die opgroeit met de digitale wereld maar zien zichzelf wel geconfronteerd met een grootse normalisering van het gebruik van digitale middelen. De telefoon maakt deel uit van de dagelijkse belevingswereld

en is nauwelijks nog weg te denken uit de onderlinge communicatie. Hij wil niet voorbijgaan aan de positieve kanten van, maar gaat toch in op de nadelen.

Met enige regelmaat komen er zaken aan het licht van sextortion waarbij slachtoffers veelal jonge vrouwen overgehaald worden intieme beelden te delen waarna ze met die beelden gechanteerd worden om steeds meer te delen en steeds verder te gaan. Hij vindt het gelukkig dat daarvoor steeds meer aandacht is. Zijns inziens ontbreekt er extra aandacht voor wat mensen moeten doen wanneer ze afgeperst dreigen te worden. Angst en schaamte kunnen het vragen om hulp in de weg staan. Daardoor raken kinderen steeds verder verstrikt in de fuik die daders hebben uitgezet. Hij vraagt of de burgemeester dit probleem herkent en welke plek dit krijgen kan in de Uitvoeringsagenda.

Ook ouderen vinden zich in een potentieel kwetsbare positie. Dat maakt hen een potentieel slachtoffer van digitale criminaliteit: phishing en oplichting. Het is goed dat de Uitvoeringsagenda aandacht voor hen heeft en hun poogt digitaal weerbaar te maken.

Hij ziet dat de meldingsbereidheid van slachtoffers zeer laag is, mede door schaamte. Daardoor kunnen daders hun gang blijven gaan. Hij vraagt welke plek het bespreekbaar maken van de verhalen van slachtoffers en het verhogen van de meldingsbereidheid, krijgen kan in de Agenda. Hij krijgt hierop graag een reactie.

Mevrouw Minnaert (Partij voor de Dieren) is blij met de aandacht hiervoor. Zij besteedt aandacht aan de preventie van criminaliteit en aan de bescherming.

Door aandacht te hebben voor hoe en waarom mensen dader worden, is er aandacht voor preventie. Zij kan zich aansluiten bij het desbetreffende punt van GroenLinks. Digitale veiligheid begint bij kennis over de digitale rechten; dat vergroot weerbaarheid. Wanneer niet bekend is waarvoor data gebruikt worden, kan de gebruiker van het internet zich niet verzetten en er melding van maken wanneer iemand de privacy schendt. Zij vraagt of de burgemeester met haar deelt dat dit de basis is van digitale weerbaarheid.

Zij vindt het heel goed in te zetten op meldingsbereidheid. Het is voor haar fractie onduidelijk hoe de meldingsbereidheid te verhogen. Wat haar fractie betreft wordt gefocust op de ontvanger van de meldingen en niet op de slachtoffers. Juist vrouwen, queer personen en mensen van kleur worden vaak minder serieus genomen bij het maken van meldingen. Zij vraagt of de burgemeester kan toelichten hoe de meldingsbereidheid te vergroten is. Zij vraagt of de burgemeester het met haar fractie eens is op dat punt.

Zij schaaft zich achter de vraag van GroenLinks of de juiste doelgroepen in het Uitvoeringsprogramma gekozen zijn. Vrouwen, meisjes en queerpersonen zijn vaker slachtoffer van online seksueel misbruik zoals grooming, sextortion, shaming, sexting, en het doorsturen van naaktfoto's. Het lijkt haar fractie goed om hieraan gerichte aandacht te besteden. Zij vraagt of de burgemeester dat met haar deelt. In hoeverre is er nu een gerichte aandacht voor vrouwen, meisjes en queerpersonen. Daarbij geeft zij mee dat dit beleid niet op zichzelf staat. Om er voor te zorgen dat seksueel misbruik nooit meer voorkomt, zal gewerkt moeten worden aan een norm die de samenleving en specifiek de gemeente stelt. Zij vraagt of de burgemeester ook inzien dat dit beleid alleen succesvol kan zijn wanneer onderliggende patriarchale machtsstructuren integraal aangekaart worden. In hoeverre is binnen het college daarvoor aandacht.

1760 Waar het gaat om de snelle ontwikkeling van technologie de groeiende rol van technologie in de samenleving, merkt mevrouw Minnaert op dat in het Uitvoeringsprogramma al benoemd wordt dat er snel ontwikkelingen plaatsvinden in de digitale criminaliteit. Haar fractie wil daaraan toevoegen dat die ontwikkelingen überhaupt ontzettend snel gaan. Het lijkt haar fractie daarom wijs om in contact te staan met experts zo dat de gemeente Utrecht niet achterloopt met haar beleid, maar juist kan inspelen en vooruitlopen op actuele ontwikkelingen. Zij vraagt of de burgemeester kan toezeggen hierin proactief te handelen.

De voorzitter schorst de vergadering voor 5 minuten en heropent die voor de beantwoording.

De beantwoording

1770 **Burgemeester Dijkma** vindt het goed dat iedereen zegt dat de focus die gekozen is terecht is. Het college heeft met beperkte middelen te maken. De reflectie van de burgemeester daarop, is gevraagd. Utrecht, zo gaf mevrouw Meerding aan, en ook het Rijk en de andere overheden hebben daarin een taak. Anderen vragen dan ook weer iets extra's te doen; de burgemeester merkt op dat daartussen spanning zit. Dit plan is gemaakt vanwege de trend die zich voordoet van criminaliteit richting de online wereld. Dit heeft een enorme vlucht genomen sinds corona. In die transitie zit de gemeente. Daartoe heeft zij zich te verhouden. Dat moet vanuit de gemeente gedaan worden maar ook met alle partners.

1780 Er ligt geen alomvattend programma voor. Voor een dergelijk programma zijn vele anderen aan zet om daaraan een bijdrage te leveren. De burgemeester refereert aan de inbreng van mevrouw Meerding. Dit programma is geen panacee voor alle kwalen in de criminele online wereld. Om die reden kiest het college voor focus. Het college vindt dat het de juiste focus heeft met de gekozen doelgroepen. De groepen die de Partij voor de Dieren heeft ingebracht gaan voor een belangrijk deel mee met de groep jongeren. De raad heeft de motie aangenomen over online weerbaarheid van jeugd; daarin probeert het college adaptief het fenomeen van het moment mee te nemen in hoe het college met jongeren dit gesprek aangaat. Sextortion, phishing, deep fake video's, et cetera zijn de onderwerpen die met jongeren besproken worden. Dit programma probeert de hitte van de actualiteit te volgen en het college probeert op die manier die motie uit te voeren.

1790 Mevrouw Fattal wil First offenders ethisch laten hacken en ze in dienst nemen. De burgemeester kan daarover geen toezegging doen. Dat ligt bij wethouder Streefland. Dit heeft betrekking op de organisatie. Zij vindt de idee als een Hackaton en nagaan hoe weerbaar de gemeentelijke organisatie is, de moeite waard om in te brengen in het college. Dat is net iets minder vergaand. Zij zal dit ook moeten bespreken met haar collega in het college.

1800 De gemeente Utrecht heeft wel degelijk een relatie met de Citydeal; het is een subsidieprogramma. De gemeente Utrecht heeft haar eigen middelen. De gemeente Utrecht presenteert haar plannen ook daar; hierop wordt goed samengewerkt. Nazorg zal plaats moeten vinden na een melding bij de betrokken instanties, zoals Slachtofferhulp en anderen. Dit heeft de gemeente niet op haar bord liggen. De burgemeester vindt het wel heel belangrijk. Zij denkt dat hiervoor steeds meer aandacht komt. Ook in deze afgelopen dagen komt dit terug in de debatten hierover: wat dit met slachtoffers doet.

Mevrouw Fattal (GroenLinks) vindt het fijn dat zij dit deelt met de burgemeester. Haar vraag was vooral of mensen gewezen worden op de instanties die wel slachtofferhulp geven. Zij vraagt of de meldingen die de gemeente krijgt goed doorgeleid worden.

Burgemeester Dijkma antwoordt bevestigend. Ook de politie levert daarbij werk. De politie behandelt wel dit soort type slachtofferschap als slachtofferschap. Ook de gebruikelijke instanties komen hierbij in beeld.

1810 De burgemeester bevestigt dat het college de dingen die het blijft doen eerder beoordeeld heeft gezien. Bekend is dat interventies effectief zijn omdat ze door experts beoordeeld zijn. Het is wel degelijk een keuze.

De heer Ait Daoua zegt dat het goed is meer aandacht te hebben voor digitale criminaliteit. Hij legt de vraag voor of met de gekozen doelgroepen wel de meest kwetsbaren gekozen zijn; hij noemde migrantenouderen. De burgemeester zet uiteen dat dat via de Wijkbureaus gaat en de wijkteams. Het college probeert ook daar groepen mensen te bereiken die kwetsbaar zijn. Daar hebben de medewerkers wel te maken met de taalbarrière, of met taalvaardigheid en het kunnen lezen. Het is niet altijd even gemakkelijk.

1820 Als het gaat om inspelen op nieuwe methodes, noemt zij een programma dat op jongeren gericht is en doende is met de actualiteit. Daarmee speelt het college in op nieuwe zaken die zich voordoen. Landelijk is er vanuit de minister eerder aandacht geweest voor het publieke vertrouwen in bijvoorbeeld de overheidsdiensten. Het college gaat geen programma's overdoen of draaien die bijvoorbeeld door het Rijk goed worden opgepakt. Goed moet worden gezien wie wat doet.

1830 Als het gaat om de vraag waarom cybercrime toeneemt, noemt de burgemeester het gemakkelijke verdienmodel. De daders zijn moeilijk te traceren. De IP adressen zijn niet gemakkelijk op te sporen. Dat is voor de politie een uitdaging. Soms is te zien dat er situaties zijn waarbij het moeilijk is mensen aan te pakken omdat ze in landen verblijven waarmee Nederland geen diplomatieke relaties heeft. Dat betekent dat mensen niet uitgeleverd worden of omdat ze beschermd worden of omdat ze in een schurkenstaat verblijven.

De heer Maas (VOLT) begrijpt dat. Het valt hem op dat cybercrime toeneemt en digitale fraude daalt; hij vroeg of dit te duiden is.

Burgemeester Dijkma durft dat niet zo voor de vuist weg te beantwoorden.

Zij vervolgt met de vraag naar de effectiviteit van Hackshield. Zij vindt het een slechte zaak dat de heer Maas niet binnen kon komen op de link. Zij benadrukt dat zij dit een waanzinnig leuk programma vindt. Het is een speelse manier om jonge mensen heel bewust te maken van de digitale omgeving. De regio is trots op dit programma. Zij zal aandacht hebben voor dit voorval.

1840 Het idee van een codewoord in een telefoongesprek kan geen kwaad. Het lijkt haar niet dat de gemeente dit gaat voorschrijven.

Het is terecht dat opgemerkt is dat er weinig fte is en dat er ook incidenteel geld beschikbaar is en niet structureel. Dat was in een eerdere begroting al een afroaming en een bijdrage die is geleverd aan de opgave voor de gemeentelijke begroting breed. Met deze middelen moet de gemeente het doen. Dat betekent dat het bereik beperkt is. In dat licht raadt zij de door de raad gemaakte keuze aan.

De heer Maas (VOLT) heeft daarvoor begrip. Als het gaat om de voorlichting is hij geschrokken van de landelijke voorlichtingscampagne; die is heel weinig effectief gebleken. Hij vraagt wat de gemeente Utrecht daarvan kan leren.

1850 **Burgemeester Dijkma** bevestigt dat het college daar naar moet kijken. Zij noemt in dit verband het WODC-rapport. Het college kijkt goed mee naar alles wat er verschijnt aan kennis en aan adviezen om met de geringe middelen die er zijn zo effectief mogelijk te zijn. Om die reden ook de gekozen doelgroepen. Bovendien beperkt het college zich tot het doen van praktische zaken; daarvan krijgt de raad binnenkort een voortgangsrapportage. Dan kan de raad op basis daarvan beoordelen of het stadsbestuur zoden aan de dijk zet.

Vragen zijn gesteld door de heer Van Steeg en mevrouw Meerding over de stand van zaken in het digitale gebiedsverbod. De burgemeester deelt mee dat er nog geen datum is voor het hoger beroep in de zaak die in Utrecht speelt. Recentelijk is door de burgemeester van Amsterdam een online gebiedsverbod ingesteld rondom 1860 de bendes, de rappers en het geweld dat daar speelde. Zij heeft gezien dat in Almelo de APV gewijzigd is. De vraag is of dat wat Almelo van plan is, in rechte stand zal houden. De burgemeester is heel benieuwd. Zij hoopt ook op de Tweede Kamer. Zij zag dat daar een ruime meerderheid is om op dit onderwerp stappen te zetten.

Op de vraag of studenten toegevoegd moeten worden aan de doelgroepen zet de burgemeester uiteen dat het college alles doet op het terrein van kinderen/jongeren op dit dossier. Daarover zijn ook vragen gesteld, specifiek over de Bangaliërs en het Utrechtse corps. Zij heeft een korte reactie gegeven in de media. De raad krijgt hierop ook nog een schriftelijke beantwoording. Het college zal hiervan zeker werk 1870 maken. Dat hoeft niet per se via dit programma. Het gaat dan ook over het begrenzen van organisaties naar aanleiding van een dergelijk incident. De burgemeester noemt in dit verband de campagne straatintimidatie met daarin ook dit thema bij de kop gepakt. Het is voor haar glashelder dat hierop iets moet gebeuren. Zij zal hierover bij de commissie terugkomen.

De heer Snijder (Student & Starter) vindt het begrijpelijk dat niet alles mogelijk is. Zijn fractie vraagt zich wel af, welke rol het Rijk nog kan spelen om ook Utrecht te ondersteunen.

Burgemeester Dijkma weet niet of het Rijk op dit moment weinig doet; dat is niet haar indruk. Dit thema wordt ook bij het Rijk wel degelijk opgepakt. Het college werkt 1880 bijvoorbeeld samen met het CCV die vanuit zijn landelijk niveau de gemeente kan helpen met het toepassen van kennis.

Zij attendeert op het pakket lentekriebels als het gaat om kinderen weerbaar maken tegen sextortion en zij noemt de Utrechtse Meau “een stukje van mij”. Dit krijgt uitgebreid in het onderwijs aandacht.

De burgemeester gaat in op de kennis bij de politie. Utrecht heeft het “digitaal district” als enige eenheid in Nederland naast de digitale wijkagenten. Dat digitale district timmert goed aan de weg. Zij noemt in dit licht het oprollen van de vaccinatiefraude. Tegelijkertijd is dit in ontwikkeling en ziet ook de politie zelf dat er meer kennis nodig is op het terrein van cybercrime. Ook in de eigen driehoek is dit een onderwerp van 1890 gesprek: dat de organisatie effectiever kan zijn wanneer een deel van de capaciteit meer en meer hierop gericht gaat worden. Dergelijke gesprekken worden gevoerd, ook in de opsporing. Ook in de stad Utrecht zijn experts daarmee bezig. De burgemeester beseft dat het altijd beter kan, al is dat wat er is op orde.

De PvdA noemde ongelijk investeren in gelijke kansen in dit kader; de burgemeester zet uiteen dat dit gebeurt omdat er focus is op de doelgroepen en dat daarbinnen gekeken wordt naar wie in de samenleving kwetsbaar zijn. Deze doelgroepen komen daaruit naar voren.

Een laagdrempelig meldingsplatform is niet aan de gemeente. Binnen de beschikbare middelen die de coalitie het college beschikbaar heeft gesteld, zit er ook niet meer in. Dan moet de raad andere keuzes maken bij de begroting.

1900

Mevrouw Leever (PvdA) merkt op dat de burgemeester wel het belang omarmt van een laagdrempelig meldingsplatform bij de aanpak straatintimidatie; wat maakt het anders bij dit onderwerp?

Burgemeester Dijkma licht toe niet eindeloos veel middelen te hebben om de platforms op te richten. Daar hoort ook een back Office bij; dat betekent inzet van mensen. Bij straatintimidatie had zij de beschikking gekregen over ook rijksmiddelen.

Mevrouw Leever (PvdA) vraagt hoe dan op de juiste manier te sturen is en de digitale weerbaarheid is te bevorderen wanneer niet bekend is wat er precies speelt. Dat zou een dergelijk platform wel kunnen brengen. Zij vraagt naar de reflectie hierop van de burgemeester en of zij deze notie deelt.

1910

Burgemeester Dijkma beschouwt dit als een veronderstelling die zij niet deelt; het college weet wel wat er speelt. De doelgroepen krijgen via dit programma te vernemen wat hun handelingsperspectief is.

De burgemeester vervolgt haar beantwoording met dank uit te spreken aan mevrouw Meering voor de steun voor de doelgroepen. Zij vindt haar opmerking terecht over de bevoegdheden gemeente : Rijk. Het college zal in de vervolggcommunicatie nagaan hoe dat nog scherper te duiden is. Dubbel werk moet worden voorkomen. Met de weinige middelen die er zijn, kan dat ook niet.

De basisscholen zijn gekozen op basis van aanmelding. Partijen zijn nodig die dit graag willen. Zij meldden zich onder meer via de bibliotheken. In het kader van ongelijk investeren voor gelijke kansen overweegt het college aandacht te vragen voor de delen van de stad die extra aandacht nodig hebben.

1920

Zij is het eens met heer Snijder dat de kwetsbaarheden van mensen variëren. Dat is de reden waarom zij het heel belangrijk vond dat zowel de ouderen als de jongeren in dit programma zijn opgenomen. Zij is ervan overtuigd hiermee de meest kwetsbaren bij de kop te hebben gepakt. Het helpt om aan de voorkant waar schaamte bespreekbaar te maken zodat mensen ook door hebben dat ze niet de enigen zijn, dat dit iedereen kan overkomen.

De heer Snijder (Student & Starter) vraagt of ook gevarieerd acties worden ondernomen op deze doelgroepen.

1930

Burgemeester Dijkma antwoordt bevestigend. Voor ouderen is een ander soort programma dan voor jongeren. Dit wordt ook in samenwerking gedaan met anderen. Aan het cyberpesten wordt ook veel aandacht geschonken door veel anderen. Mensen zijn daarheen te verwijzen.

Richting Horizon zet de burgemeester uiteen dat radicalisering deels online zit maar ook in de mens; ook in het kader van Utrecht zijn we Samen wordt aan radicalisering aandacht besteed. Daar is te zien dat de gemeente in dit verband haar doelgroepen aan het verbreden is. Het gezag van de overheid staat verdergaand onder druk. Zij noemt als voorbeeld de Soevereinen. Daarover maakt het college zich zorgen. Het gaat daarbij ook om de verbreding van de radicaliseringsaanpak; vanochtend is afgesproken dat daarover een Raadsinformatiebijeenkomst zal worden gehouden. Een deel van die discussie is in dat kader te vervolgen.

1940

Het is sowieso een goed idee jongeren in te zetten; Hackshield wordt gebruikt om jongeren andere jongeren te laten vertellen hoe belangrijk het is dat wordt opgelet. Zij refereert aan haar antwoord op mevrouw Fattal.

1950 Ook de burgemeester is van mening met de heer Van Bergen dat de meldingsbereidheid bij sextortion zou moeten toenemen. Dit is niet te regelen met een druk op de knop. Zij brengt haar stellingen opnieuw onder de aandacht met betrekking tot het bespreekbaar maken en het onder de aandacht brengen van de successen in aangiftes. Zij benadrukt dat plegers er niet altijd mee weggkomen; steeds vaker vinden veroordelingen plaats en zijn er situaties waar wel degelijk de daders soms zware consequenties ondervinden. Dit is ook een taak van het OM. Actuele discussies helpen ook.

Mevrouw Leevers (PvdA) vraagt of de gemeente er dan is met deze twee punten. Of is er nog iets meer nodig voor de kwetsbaarste groepen?

1960 **Burgemeester Dijkstra** zet uiteen dat geprobeerd wordt in het programma dat gericht is op jongeren ook de actualiteit in beeld te brengen. Daarin gaan deze type onderwerpen een belangrijke rol spelen. Zij weet niet of het genoeg is maar benadrukt dat zij ook niet meer middelen heeft dan de middelen die nu tot haar beschikking staan. Er zit een begrenzing aan wat van de gemeente gevraagd kan worden. Als het gaat om bewustwording is ook de landelijke overheid aan zet; naar zij hoopt zijn er dan wel op enig moment effectieve campagnes. Zij gaat in op de vraag van de Partij voor de Dieren met het antwoord dat het college zeker probeert alle experts aan boord te hebben. Zij noemt enkele organisaties die zij al in haar antwoord heeft genoemd.

Gemiste vragen?

1970 **De heer Van Steeg** (CDA) had nog een vraag gesteld over het delen van informatie en dat dat gevolgen heeft voor slachtoffers; hij vroeg hoe dit terugkomt in het plan. Hij koppelt dit aan digitale burgerschapsvorming, ook online. Het gaat daarbij niet alleen om het maken van content, maar ook met het delen van content zijn mensen onderdeel van ouderschap. Mensen die informatie delen hebben medeverantwoordelijkheid. Komt deze notie voldoende terug in dit actieplan?

Burgemeester Dijkstra antwoordt dat het college voor een deel een aanpak heeft op plegers. Zij is het met de heer Van Steeg eens over de noodzaak hiervan. Dit komt ook aan op goed kijken naar wat te doen is om mensen die beelden doorsturen bewust te laten zijn van dat ze daarmee ook plegers zijn. Ook dit is een maatschappelijk debat.

1980 **Mevrouw Meerding** (VVD) had ook gevraagd waarom voor 15 scholen gekozen is en niet meer. Is het mogelijk om een groter aantal scholen te bezoeken?

Zij had de vraag gesteld hoe de doelgroep ouderen te bereiken en of de gemeentelijke website daarop is aan te passen.

Burgemeester Dijkstra antwoordt dat zij dit een goed idee vindt. De ouderen worden via de Wijkteams benaderd en door mensen die in de haarvaten zitten in de buurten en daarmee gemakkelijker achter de voordeur komen. Het college houdt een aardig aantal digitale sessies met senioren.

Er kunnen meer scholen dan 15 meedoen. Deze scholen hebben zich gemeld. De burgemeester sluit niet uit dat er meer scholen komen.

1990 **Mevrouw Minnaert** (Partij voor de Dieren) had een toezegging gevraagd voor wat betreft het inspelen op ontwikkelingen en of dat naar de toekomst gericht kan zijn inplaats van dat het de gemeente overkomt en dat er dan op ingespeeld wordt.

Burgemeester Dijk probeerde dat te zeggen. Op basis van de motie over online weerbaarheid van jeugd is gezegd dat dat niet een vastgeklit programma is. Dat volgt de actualiteit. De gemeente kan niet een nieuw soort criminele data bedenken voordat anderen dat doen. Het moet wel voorkomen. Maar daarna is er wel degelijk aandacht aan te besteden. De burgemeester vat dit samen met het woord “adaptief”. **De voorzitter** vraagt of er dan sprake is van een concrete toezegging.

2000 **Burgemeester Dijk** antwoordt dat dit haar uitleg is van hoe het programma in elkaar steekt.

De voorzitter neemt ervan kennis dat er geen andere gemiste vragen zijn.

Toezeggingen

Geen toezeggingen.

De voorzitter vraagt de agenderende fracties of zij met deze bespreking hebben bereikt wat zij wilden bereiken.

2010 *Geen reactie*

Zij rondt hiermee de bespreking van dit agendapunt af. Zij schorst de vergadering voor enkele minuten voor een wethouderswissel. Na de schorsing zal doorgedaan worden met agendapunt 11.

Hervatting van de vergadering in de middag

De voorzitter, mevrouw Bode heropent de vergadering omstreeks 16.30 uur.

11 Raadsbrief Groter tekort op inkomsten vanuit het Rijk

2020 *Wethouder: Schilderman, Beleidsterrein: Financiën*

Margreet Ramaker (VVD), Fred Claasen (GroenLinks), David Bosch, (UtrechtNu!), Ruud Maas (Volt), Joost Vasters (D66), Victor Paalman (Horizon), Ruben Snijder (Student en Starter), Rick van der Zweth (PvdA), Gert Dijkstra (EenUtrecht), Rik van der Graaf (Christen Unie), Iskender Simsek (DENK), Bert van Steeg (CDA). De raadsbrief heeft de fracties overrompeld. Daarom willen we deze brief graag met de wethouder bespreken. De technische sessie op 13 februari kan aanleiding zijn voor wijzigingen in deze agendering. Over de inhoud en proces voor het vervolg willen de agenderende fracties spreken over:

- *De rol van de raad:*

(Toelichting van de wethouder waarom de raad in februari is ingelicht, terwijl in september 2023 het inzicht indaalde dat sprake was van miscalculatie?

2030 *(de raad is toegezegd een viertal scenario's aan bezuinigingen voorgelegd te krijgen. In hoeverre wordt de raad mede op basis van al het gedane werk waaronder de scenario's tijdig in positie gebracht om weloverwogen een besluit te kunnen maken?*

In hoeverre kan de raad ook met de begrotingsbehandeling van het jaar 2025 wijzigingsvoorstellen verwachten?

- *De aanpak*

(Is de financiële strategie die wordt beschreven anders dan de eerdere opzet van de bezuinigingsscenario's waar ook al gekeken werd naar bijvoorbeeld het realistisch begroten van investeringen? Wat wordt er nu meer gedaan?

2040 *(Naast de begrotingscyclus wijzigen ook de vastgestelde beleidskaders en programma's. Behandeling van de consequenties voor de programma's, investeringen, beleid en uitvoering verdienen ruimte om keuzes te kunnen maken. Wanneer kan de raad de onder punt 4 aanvullende opdracht voor bezuinigingsrichtingen lange termijn verwachten? En in welke vorm wordt deze opdracht de raad gepresenteerd?*

- *financiële impact*

(Zichtbaar maken van de financiële impact op de begroting 2024 en volgende jaren in relatie tot de decembercirculaire 2023.

(De brief geeft aan bij de VJN nog scherper te prioriteren en te moeten bezuinigen? Welke wijzigingen vinden in 2024 plaats en welke vanaf 2025 en volgende jaren?

- *Rol van de wethouder*

(de rol van de wethouder financiën in het tijdig, accuraat en kundig aansturen op te nemen bezuinigingen en interne beheersing van de gemeentelijke financiën

2050 (In de brief wordt de oorzaak van de ontstane situatie uitgelegd. We lezen dat de interne controle niet voldoende gedetailleerd is uitgevoerd. Hoe kan dat dit niet eerder is opgemerkt?

De voorzitter leidt de bespreking in aan de hand van de annotatie bij de agenda (zie hierboven). De bespreking is in één termijn.

De commissie

2060 Bij **mevrouw Ramaker** (VVD) overheerst ongeloof en verbijstering. Zij vraagt zich af hoe het mogelijk is dat het bestuur van deze gemeente 40 miljoen euro over het hoofd heeft gezien. Dat betekent structureel 40 miljoen minder inkomsten uit het Gemeentefonds vanaf 2027. Uiteindelijk gaat de gemeente vanaf 2027 elk jaar 70 miljoen minder geld ontvangen uit dit fonds. Het gaat om een deuk van 2% op de begroting. Volgens de VVD is het minstens een deuk van 10% op de beïnvloedbare uitgaven waarin de extra bezuinigingen moeten landen. De VVD wil graag een eerlijk en open uitspraak van de wethouder dat tenminste deze 70 miljoen euro 10% is van alle uitgaven van de gemeente waarop het gemeentebestuur invloed heeft. De VVD maakt zich ook grote zorgen. Zij vraagt of de gevonden 40 miljoen de laatste keer is; of kan de raad nog meer verwachten?

2070 **De heer Van der Zweth** (PvdA) vraagt of de VVD boos is over het belachelijke bedrag dat de gemeente Utrecht moet bezuinigen vanwege het Rijk, of omdat het niet goed berekend is.

Mevrouw Ramaker (VVD) licht toe dat haar fractie verbijsterd is dat die 40 miljoen zo laat ontdekt is. Haar fractie is ook verbijsterd over dat dit echt een grote deuk gaat betekenen in de uitgaven van de gemeente.

De heer Van der Zweth (PvdA) is over dat laatste het helemaal eens met de VVD. Hij vraagt of de VVD het ook schandalig vindt dat het Rijk het zo ver heeft laten komen dat de tekorten zo hoog oplopen, dat de gemeente dat aandeel kwijt is van de beïnvloedbare ruimte.

2080 **Mevrouw Ramaker** (VVD) vindt het schandalig dat de raad op het verkeerde been is gezet en er achter is gekomen dat de gemeente vanaf 2027 veel minder ontvangen zal uit het Gemeentefonds.

De heer Van der Zweth (PvdA) had gehoopt dat de VVD zich zou uitspreken dat het schandalig is dat het nu gaat over tientallen miljoenen waarop de gemeente moet bezuinigen door het wanbeleid van het Rijk. Hij benadrukt dat een bepaalde partij daarin een grote rol heeft gespeeld.

Mevrouw Ramaker (VVD) vindt het wanbeleid dat dit college er zo laat achter komt. Zij vindt het wanbeleid dat het college de raad niet tijdig heeft geïnformeerd. Zij vindt het ook wanbeleid dat na februari nog steeds niet te zeggen is welke keuzes het stadsbestuur gaat maken.

2090 Zij vervolgt haar betoog. Haar fractie maakt zich zorgen. Niet alleen omdat de raad er niet van op aan kan dat de aangeleverde cijfers vanuit het college kloppen. Zij gaat ervan uit dat deze gevonden 40 miljoen de laatste keer is dat de raad zo laat wordt overvallen met een dergelijk hoog bedrag. Wat kan de raad nog meer verwachten? Zij legt de vraag voor of deze wethouder in control is.

Naast deze zorg tast haar fractie volledig in het duister over wat de wethouder gaat doen. Zij maakt zich daarover boos. Het is in haar beleving klip en klaar dat er bezuinigd gaat worden. Organisaties melden zich nu bij haar fractie met de vraag of hen dit ook gaat treffen; wat betekent dit? Gaan zij minder subsidie ontvangen voor het vrijwilligerswerk? Gaan zij minder zorg en ondersteuning krijgen? Ook de kunst

en cultuursector klopte bij haar fractie aan; wat dit betekent voor de structurele subsidie voor de volgende cultuurnotaperiode?

De heer Claassen (GroenLinks) vraagt of die organisaties ook bij de VVD aanklopt hebben wanneer plotseling een bedrag van 70 miljoen bezuinigd moest worden, inplaats van het beeld dat eerder bestond.

Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt dat deze organisaties bij de VVD aanklopten omdat er in de media berichtgeving kwam dat in de gemeentekas minder geld kwam en dat er zeker bezuinigd moet gaan worden.

De heer Claassen (GroenLinks) vraagt of mevrouw Ramaker die organisaties ook verteld heeft waarom er nu 70 miljoen euro bezuinigd moet worden.

Mevrouw Ramaker (VVD) heeft deze organisaties geadviseerd om vooral eerst bij de desbetreffende wethouder aan tafel te gaan zitten en de vraag te stellen “wat nu?”. Zij roept inwoners op die afhankelijk zijn van zorg en ondersteuning, met de desbetreffende wethouder om de tafel te gaan, te gaan vragen wat er gaat gebeuren. De raad weet dit ook niet. Ook de raad wacht nu ook op wat hem te wachten staat. Formeel verneemt de raad dit pas midden mei 2024. Dan krijgt de raad de Voorjaarsnota. Dan is het bestuur vier maanden verder na de ontvangst van de raadsbrief van februari.

Wat haar betreft getuigt het van behoorlijk bestuur wanneer het college de raad tijdig in stelling brengt. Zij bestrijdt dat het juist is om bij de Voorjaarsnota pas met voorstellen te komen. Zij vindt dat te laat. De raadsleden hebben een nevenfunctie met het raadswerk. De raad krijgt bij de Voorjaarsnota enorm veel pagina's te verwerken. De raad controleert het werk van het college met een stoet aan ambtenaren (ruim 5000 fte). De VVD wil dat het college de raad eerder op hoofdlijnen betreft in het proces van bezuinigingen. Eerder is direct, is nu.

De heer Claassen (GroenLinks) vindt dat de VVD volkomen terecht er op wijst dat de raad straks een enorme hoop pagina's te verwerken krijgt, wanneer de beslissingen van het college gewogen moeten worden. Hij vraagt of de VVD nu zegt dat dat minder zou moeten met de informatie die de raad krijgt bij de Voorjaarsnota.

Mevrouw Ramaker (VVD) pleit ervoor eerder betrokken te worden als raad bij de bezuinigingen. Eerder dan de Voorjaarsnota: wat gaat het college doen, wat is de aanpak?

De heer Claassen (GroenLinks) vraagt wat het college dan moet doen in de ogen van de VVD.

Mevrouw Ramaker (VVD) kan zich voorstellen dat op hoofdlijnen aangegeven wordt waaraan het college denkt. Zij verwacht dat de wethouder heeft nagedacht over de draaiknoppen waarover ze kan beschikken. De VVD is heel benieuwd hoe dat dan gaat. Zij noemt de methode bijvoorbeeld die van de kaasschaaf. Het is mogelijk om te stoppen met indexeringen. Zij wordt graag geïnformeerd over het hoe.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) deelt een deel van de verontwaardiging van de VVD. Hij merkt op dat in de raadsbrief die nu voorligt vier nieuwe richtingen genoemd zijn om te bezuinigen. Hij vindt het goed om daar vandaag over te spreken. Hij vraagt of de VVD dat ook zo ziet.

Mevrouw Ramaker (VVD) antwoordt bevestigend. Zij vond de raadsbrief summier. Zij is benieuwd te vernemen hoe het gaat gebeuren; welke zijn er? Zij vond dat vrij teleurstellend; de raad zou krijgen, maar nu met een hoger tekort krijgt de raad die ook pas bij Voorjaarsnota.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat in de brief vier richtingen genoemd zijn. Het maakt hem nieuwsgierig naar wat de VVD vindt van die vier richtingen. Hij vindt

er ook iets van. Maar mogelijk komt de VVD nog daarop in haar bijdrage. Iedereen kijkt uit naar wat de raad vindt van de vier richtingen. Kan het college verder met de uitwerking en ziet de raad die uitwerking terug in de Voorjaarsnota?

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt naar de vier richtingen. Voor haar is dat niet zo klip en klaar.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwacht dat de wethouder dat beter kan uitleggen dan hij. Hij noemt de richtingen: (1) het weerstandsvermogen is niet meer standaard op 1.0, (2) ook moet gezocht worden in de groei en in de ruimtelijke pakketten van investeringen, (3) iets wordt genoemd over de scenario's, pijler 3 en (4) de vier pijlers. Hij is benieuwd naar wat de VVD als oppositiepartij daarvan vindt.

Mevrouw Ramaker (VVD) heeft de brief gelezen als dat het college deze maatregelen gaan nemen om te voorkomen dat het nog een keer gebeurt. Zij heeft niet in de brief kunnen lezen dat het college overall denkt aan deze lijn aan bezuinigingen. Zij merkt op dat al meer is gezien in het sociale domein, bijna 5 miljoen euro. Wat dat voor gevolgen heeft voor de inwoners van de stad, is niet op te maken uit deze brief.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) raadt de VVD aan de brief nog een keer goed te lezen; de eerste helft van de brief gaat overduidelijk in op de analyse van hoe het zo ver heeft kunnen komen. Ook daarover is van alles te vinden. De tweede helft gaat echt in op hoog strategisch niveau: of dit de vier pijlers zijn naar waar het college kan zoeken. Dat vereist politieke uitspraken van de commissie vandaag. Zijn de vier pijlers acceptabel of niet, of ontbreekt er nog iets in. De heer Dijkstra heeft goede hoop dat de VVD daar iets van vindt. Dan kan het stadsbestuur verder.

Mevrouw Ramaker (VVD) wacht met spanning de inbreng van EenUtrecht af. Gezegd is dat het hoog over is; zij herhaalt haar stelling dat het niet duidelijk is wat dit betekent voor de bewoners en voor de organisaties. Daarvoor moet veel meer werk verzet worden.

Zij vervolgt haar betoog met in te gaan op de vraag hoe de raad direct betrokken kan worden. Voorbeelden van direct betrekken zijn raadsbrieven, maar ook sessies in diverse commissies over wat de wijzigingen betekenen. Zij heeft enkele draaiknoppen gehoord: hervormingen, bezuinigingen, reserves, et cetera. Dergelijke zaken zijn van te voren te bespreken in commissies: wat betekent dit voor het domein als RO, voor een domein als veiligheid, als sociaal. Bovendien heeft de raad de adviescommissie Financiën & Control.

Zij vindt wachten tot half mei te lang. Wanneer de VVD die toezegging niet ontvangt, zal zij alles uit de kast trekken om wat nu in het college wordt besproken op te vragen. Het college is al aan de slag. Zij weet dat ambtenaren scenario's hebben moeten voorleggen aan de directie. Zij weet dat de directie met het college de keuzes aan het maken zijn. Waarom moet de raad dan wachten tot half mei? Waarom wordt de raad zo achtergesteld?

De heer Van der Zweth (PvdA) is benieuwd wat de VVD wil. Die brief geeft daarvoor handvatten. Al had hij de brief niet, kan hij wel vertellen waar hij bezuinigingen logisch vindt en waar niet en of het stadsbestuur naar de inkomsten moet kijken of dat het stadsbestuur reserves moet gaan gebruiken. Hij hoopt ook van de VVD te horen welke keuzes gemaakt zouden moeten worden.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat er een ambtelijke lijst is met bezuinigingsvoorstellen. Die wil de VVD zeker ontvangen. Er is een bezuinigingslijst van 70 miljoen. Dan kan de raad ook zelf zijn afwegingen maken welke keuzes mogelijk zijn.

De heer Van der Zweth (PvdA) verwacht dat de wethouder hierop zal antwoorden dat die lijst naar de raad kan gaan. Hij hoopt van wel. Het betoog van de VVD begon

over al die organisaties in de stad die geen duidelijkheid hebben waarover de VVD schande sprak. Hij zegt richting de VVD dat die fractie andere keuzes kan maken. Het hoeft niet allemaal bezuinigd te worden. De argwaan van de organisaties wordt te berde gebracht; hij legt de vraag voor of dit juist is.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat iedereen in het duister tast. Niemand weet wat er gaat gebeuren. Daarover wil zij duidelijkheid, ook vanuit het college: wat is er mogelijk? De VVD kan dat met vijf man in de fractie niet alleen doen. Zij herhaalt openbaarheid van informatie en van scenario's te vragen.

De heer Van der Zweth (PvdA) doet de suggestie aan mevrouw Ramaker wanneer zij organisaties in de stad bezoekt, dat zij zegt dat er heel veel keuzes te maken zijn: reserve, inkomsten, financiële positie, weerstandsvermogen. Hij stelt dat wanneer het aan de VVD ligt, de VVD het allemaal wegbezuinigt.

Mevrouw Ramaker (VVD) is volksvertegenwoordiger en is blij dat organisaties naar de VVD toe komen en willen weten wat er gaat gebeuren. Zij kan daarop op dit moment geen goed antwoord geven. Het is voor haar klip en klaar dat bezuinigd moet worden wanneer er een beïnvloedbare ruimte is van 407 miljoen euro in 2027 en er minder dan 70 miljoen naar toe gaat.

De VVD tast ook in het duister over de wisselwerking tussen de wethouder en de ambtelijke organisatie. Haar fractie vindt het te gemakkelijk te zeggen dat het aan de roulatie in het personeel ligt, of aan het gebrek aan deskundigheid van mensen. Utrecht Stad is een hele interessante werkgever. De VVD vindt dat het bestuur moet weten wat er speelt, wat er gevraagd wordt en wat geleverd wordt in het systeem van checks and balances met het vier ogen principe. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt bij het management. Zij vraagt hoe de wethouder zelf zoveel wisselingen in het personeel verklaart. Wat betekent dit voor het in control zijn? Met de mogelijke bezuinigingen komt er een organisatorische herijking. Wat gaat de wethouder zelf doen om in control te blijven?

De voorzitter besluit in overleg met de commissie de vergadering te schorsen om 16.50 uur tot 20:00 uur.

Hervatting van de vergadering in de avond

De heer Claassen (GroenLinks) merkt op dat het leven vaak zit in datgene wat je niet plant; in dit geval maakt de rijksoverheid andere plannen. Het college heeft de raad in twee stappen geïnformeerd. Het bestuur zit hiermee.

Hij gaat in op hoe het bestuur hier terecht is gekomen, hoe hier vandaan te komen is, hoe ervoor te zorgen hier nooit meer opnieuw terecht te komen.

Hoe hier terecht gekomen?

Ook hij was onaangenaam verrast door de brief van het college. De brief geeft een helder inzicht in de techniek en hoe het is gegaan. De vorige bijdrage, de bijdrage van de VVD maakte duidelijk dat het niet alleen gaat om techniek maar ook om emotie. Hij kan zich voorstellen dat de VVD niet de enige is die emotie had bij dit onderwerp. Hij kan zich ook voorstellen dat de wethouder ook een emotie had. Hij zou wel graag willen weten hoe de wethouder zelf reageerde, hoe het college reageerde. Welke emotie was daar? Heeft ook het college de vraag gesteld hoe het kan dat niemand dit eerder heeft gezien, of de vraag hoe het kan dat de provincie als toezichthouder hierover nooit een opmerking heeft gemaakt; het gaat hier om serieus geld.

Hoe hier vandaan te komen?

De heer Claassen vindt dit de allerbelangrijkste vraag om te beantwoorden. Hij begrijpt dat het geplande proces rond de Voorjaarsnota nu niet meer kan. Dit vraagt om een ander proces. Hij vraagt de wethouder een proces waar ook de raad weer in positie is. In positie voor een grotere opgave kan hij zich voorstellen dat het bestuur in het financieel strategisch beleid de mogelijkheid geeft scherper aan de wind te varen; niet dat dat de uitkomst moet zijn, maar wel dat dat voor moet liggen. Kijk goed hoeveel risico het gemeentebestuur wil lopen, het bestuur wil lopen, het bestuur kan lopen gezien de reserve. Niet als definitieve keuze maar wel als mogelijkheid.

Ook bij de investeringsbegroting vraagt hij het college op voorhand scherper te kijken naar de uitvoerbaarheid zo dat het bestuur niet achteraf ontdekt dat er geld over is. Hij vraagt het college nog meer dan tot nu toe rekening te houden met de uitvoeringscapaciteit, maar ook met de buitenwereld, ook met zaken als netcongestie. Het stadsbestuur heeft plannen moeten uitstellen die al lopend waren; hij vraagt dit bij voorbaat in het oog te houden.

Met wat nu bezuinigd moet worden, rekent GroenLinks erop dat er uit het college een aanvullend pakket komt met voorstellen hoe reële keuzes te maken zijn om de uitgaven te verminderen of om de inkomsten te verhogen en wel zoveel keuzes dat de raad daadwerkelijk nog iets te kiezen heeft.

Mevrouw Ramaker (VVD) ondersteunt het verhaal van GroenLinks dat de raad ook in positie moet worden gebracht en eerder dan bij de Voorjaarsnota. Zij ondersteunt ook de inbreng van GroenLinks over dat het anders moet gaan. Zij vraagt de fractie van GroenLinks hoe het zit met het coalitieakkoord. Hoe ziet GroenLinks dat? Moeten daarin ook wijzigingen komen?

De heer Claassen (GroenLinks) refereert aan zijn inbreng over het brede pakket. Hij heeft daarbij niet gezegd dat het college 100% zich moet bewegen binnen de contouren van het coalitieakkoord. Wat hem betreft is er ruimte voor het college om te komen met voorstellen. Dan mogen de coalitie en de oppositie zeggen wat ze van de voorstellen vinden. Bij GroenLinks heerst geen moratorium, een totaalverbod op zaken die in strijd zouden zijn met het coalitieakkoord.

Hij sluit zich aan bij de wens van de VVD: hij vraagt het college zoveel mogelijk van wat er is aan materiaal beschikbaar te stellen aan deze raad, niet vooruitlopend op te maken keuzes, maar wel om te weten in welke breedte de keuzes te maken zijn. Hij beseft dat het ergens pijn gaat doen op allerlei plekken. Geef de raad de tijd om die pijn op zich te laten inwerken.

Hij spreekt de hartenwens uit hier nooit meer terecht te komen. De brief geeft een aantal stevige maatregelen. Hij uit zijn waardering daarvoor. De brief gaat nadrukkelijk over de complexiteit van de problematiek. Daarvoor heeft de gemeente Utrecht meer hoogwaardige medewerkers nodig. Tegelijkertijd beseft hij dat kleine gemeenten ook te maken hebben met deze complexiteit. Die gaan daar anders mee om. Misschien zijn er voorbeelden te halen uit juist kleinere gemeenten waar ze de complexiteit reduceren en daarmee de problematiek beheersbaar maken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt wat GroenLinks zelf als antwoord geeft op de vraag hoe het allemaal zo is gekomen. Lezende de brief en horende de laatste opmerking van de heer Claassen waarin hij stelt dat Utrecht vergelijkbaar is met kleinere gemeenten die het allemaal goed hebben uitgerekend. De gemeente Utrecht heeft zich verrekend en er is 40 miljoen extra te kort. Hij vraagt hoe de heer Claassen dit beoordeelt en welke conclusies hij daaruit trekt.

De heer Claassen (GroenLinks) merkt op dat het tekort er altijd al was, alleen heeft de raad in een later stadium dat tekort te zien gekregen. Hij baalt daar ontzettend van. Hij had in een eerder stadium willen weten voor welke opgave het stadsbestuur staat.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) verwacht van een politieke partij, een coalitiepartij, iets meer dan dat hij ervan baalt. Hij verwacht een politieke analyse en misschien ook wel een conclusie. Hij vraagt een oordeel van GroenLinks.

De heer Claassen (GroenLinks) merkt op dat het college terecht zegt dat de problematiek complex is. Hij stelde de vraag ook aan het college. Wellicht is de complexiteit te reduceren. Pas wanneer de analyses achter de rug zijn, komt hij tot de beoordeling. Wat hem betreft zit het politiek oordeel aan het eind en niet halverwege.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat in de eerste pagina van de raadsbrief het college uitlegt wat er is gebeurd en waar het mis is gegaan en hoe dit heeft kunnen gebeuren en wat het college eraan doet, procesmatig et cetera. Hij vraagt hoe GroenLinks die analyse beoordeelt. Is GroenLinks daarmee tevreden?

De heer Claassen (GroenLinks) merkt op dat hij in deze situatie voorlopig vindt dat het college komt met een plausibele verklaring voor een gegeven dat uiteindelijk wel leidt tot een tekort dat er al was. Hij zou niet weten hoe dat beter kan voor de gemeente Utrecht. Tegelijkertijd daagt hij het college uit om na te gaan of het ingewikkelde is te reduceren. Dat zal betekenen dat het bestuur ergens anders weer een prijs gaat betalen, dat misschien de marges groter zijn, de schommelingen groter. Hij vervolgt zijn inbreng.

Hij noemt het werken in Excel waar in regels gecorrigeerd moet worden; dat roept bij hem de vraag op of het mogelijk is om het een en ander te verwerken in een standaardprogramma waardoor het management niet afhankelijk is van de individuele invoer, maar waardoor het programma de volgende stap alleen toelaat wanneer de juiste invoer is gedaan. Misschien is dat het geval, maar misschien ook niet.

Hij benadrukt graag te willen dat de raad in positie blijft. Het college zal de raad daarbij helpen, zeker in de komende jaren nu het Gemeentefonds zo aan het bewegen is en de voeding anders wordt. Hij wil graag een uitgebreidere toelichting krijgen op het financiële beeld dan de raad nu heeft. Hij vraagt of het college daartoe bereid is. Hij voegt eraan toe dat wellicht een bijlage toe te voegen is die kan helpen met een inzichtelijk meerjarig saldo van baten en lasten.

Hij rondt zijn bijdrage af met het college veel succes te wensen. De raad gaat vragen dat het college met heel veel zaken gaat komen. Het college en de ambtenaren zullen daar hard voor moeten werken.

De heer Maas (VOLT) denkt dat iedereen en ook de wethouder erg geschrokken is van het tekort. Hij wil graag kijken naar het proces om dit op te lossen en hoe te voorkomen dat dit nog eens kan gebeuren. Daarover heeft hij enkele vragen. Hij heeft gezien dat een extern specialist voor het proces rondom het Gemeentefonds is aangetrokken en dat extra capaciteit wordt vrijgemaakt. Interne controles worden verstevigd; hij vraagt naar de inschatting van de wethouder als het gaat om het effect van die maatregelen in het licht van het door de accountant in de managementletter gesignaleerd gebrek aan centrale sturing.

Hoe ver is het gemeentebestuur met het Verbeterprogramma Financiële Functie? Hij vraagt of de wethouder daarover iets kan vertellen en wanneer de wethouder daarover meer informatie verwacht.

Hij vraagt of het Verbeterprogramma zich alleen richt op de financiële functie of gaat het ook over inkoop, juridische zaken, control. Hoe ziet de wethouder dit?

Hij legt de vraag voor of er een Verbeterprogramma nodig is voor de gehele bedrijfsvoering, ook weer in het licht van het gebrek aan die centrale sturing.

Hij vraagt wat dit proces concreet betekent voor de Voorjaarsnota; wanneer kan de wethouder iets zeggen over het huidige financiële beeld?

Hij leest in de brief dat de toezegging om een viertal scenario's voor te leggen niet langer gestand te doen is. Wel biedt het college verschillende keuzemogelijkheden aan. Wat betekent dit concreet voor de rol van de raad bij de besluitvorming? Wordt de raad straks nog wel betrokken bij mogelijke bezuinigingen en wat valt er dan nog te kiezen?

Mevrouw Ramaker (VVD) gaat terug naar het Verbeterprogramma Financiële Functie; zij neemt aan dat VOLT bekend is met het gegeven dat de organisatie decentraal is georganiseerd; dus dat de verantwoordelijkheden laag in de organisatie liggen en dat de staffunctie nogal onderbedeeld is.

De heer Maas (VOLT) is daarmee bekend. Mogelijk ligt daar de kern van het probleem. Hij zoekt er naar of meer naar centrale sturing toegewerkt moet worden om juist dit soort problematiek te ondervangen.

Mevrouw Ramaker (VVD) ziet bij meerdere dossiers dat verschillende afdelingen langs elkaar heen werken. Zij oppert een mogelijke reorganisatie en vraagt wat VOLT daarvan vindt.

De heer Maas (VOLT) heeft daarover zeker gedacht. Zijn fractie wil daarover graag van gedachten wisselen met de VVD, met de wethouder en met anderen. Hij zoekt naar wat er mogelijk is en hoe ervoor te zorgen is dat de centrale sturing in alle elementen terugkomt. Hij deelt mee dat de accountant daarover vanochtend iets zei in de adviescommissie. Hij vindt dat verontrustend.

Mevrouw Ramaker (VVD) bood dit al eerder aan met de aanstelling van de nieuwe gemeentesecretaris. Zij vraagt de wethouder P&O of het handig zou zijn om als raad een handreiking te doen met zaken die de raad kan meegeven. Misschien is een agendering opportuun?

De heer Maas (VOLT) is het daarmee eens.

Hij vervolgt zijn inbreng met in te gaan op de financiële strategie. Die wordt beschreven. Hij vraagt of die anders is dan de eerste opzet van de bezuinigingsscenario's waar ook al gekeken werd naar bijvoorbeeld realistisch begroten en haar investeringen. Wat gaat het college nu meer doen, vraagt hij de wethouder?

Met betrekking tot de investeringsbegroting zal zijn fractie bij de Voorjaarsnota een voorstel indienen om raadsvoorstellen beter te voorzien van informatie over uitvoerbaarheid zoals besproken in het debat met de accountant over de managementletter.

Hij zou ook graag willen dat dit sneller tegen het licht gehouden wordt bij investeringen; hij vraagt naar wat de wethouder daarvan vindt.

Bij de Voorjaarsnota wordt de raad geïnformeerd over de concrete bezuinigingsmogelijkheden bij het programma. Hij krijgt graag eerder inzicht in welke scenario's overwogen worden; wat kan de wethouder de raad al wel vertellen? Hij wil graag tijdig geïnformeerd worden zo dat de raad kan meedenken over mogelijke oplossingen.

Datzelfde geldt ook voor voorstellen over de langere termijn; programmabegroting 2025. Voorjaarsnota 2025; wat kan de wethouder de raad nu of binnenkort vertellen over de richting daarin.

De heer Vasters (D66) deelt mee dat ook bij zijn fractie het bericht over het financiële tekort hard binnen kwam. Structureel 40 miljoen euro is heel veel geld, ook afgezet op een begroting van 2 miljard. Het is alom bekend dat een groot deel van de begroting voor meerdere jaren vastligt. De conclusie van zijn fractie is dat kennelijk in de gemeentelijke organisatie onvoldoende controles zijn ingericht om dit soort grote afwijkingen te signaleren voordat de cijfers naar buiten gaan.

Meerdere keren is al de vraag gesteld hoe dit heeft kunnen gebeuren. Hij mag verwachten dat in een grote professionele organisatie dergelijke fouten door interne en externe controles worden ontdekt. Hij heeft begrepen uit informatie dat de enorme complexiteit van de rekenmodellen achter het Gemeentefonds een belangrijke oorzaak is geweest. Tegelijkertijd merkt hij op dat de gemeente al vele jaren te maken heeft met het Gemeentefonds, ook al wijzigt de systematiek met enige regelmaat. Het lijkt zijn fractie goed dat het college straks in het openbaar debat een nadere toelichting zal geven op de vraag hoe het heeft kunnen gebeuren. Zijn fractie is vooral benieuwd naar het antwoord op de volgende vier vragen:

(1) hoe kan het dat deze fouten niet eerder zichtbaar werden bij interne controles en ook niet bij de controle door de externe accountant.

(2) in hoeverre kan de oorzaak gevonden worden in de organisatiestructuur en de cultuur binnen de organisatie?

(3) in aansluiting op de vraag van GroenLinks naar de berekening in Excel; vraagt hij of het gebruikelijk is bij dit soort berekeningen. Waarom worden hiervoor geen IT systemen gebruikt? Zijn wellicht extra investeringen nodig, in een EMP-systeem of is het mogelijk om met andere gemeenten te zoeken naar een specifieke systeemoplossing om Gemeentefonds berekeningen meer systematisch en nauwgezet uit te voeren.

(4) hoe kijkt het college aan tegen de rol van het Rijk; kan het college het Rijk verzoeken specifiek aan te geven hoeveel het Rijk per jaar uitkeert aan de gemeente en aan andere gemeenten? Er is kennelijk geen controle tussen wat het Rijk zegt hierover en wat de gemeente zelf heeft berekend.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat D66 landelijk actief is in bijna alle gemeenten. Hij vraagt of de heer Vasters bekend is met het fenomeen dat ook andere gemeenten problemen hebben om dit goed uit te rekenen. Of is Utrecht echt de absolute enige die een dergelijke rekenfout maakt.

De heer Vasters (D66) heeft niet met alle financiële woordvoerders van D66 in het land contact. Hij weet wel dat ook andere gemeenten de berekening ingewikkeld vinden van wat het Gemeentefonds in de desbetreffende gemeente gaat doen. Dat is ook niet helemaal te voorspellen, zoals ook te lezen was in de brief van het college. Er worden aannames gemaakt op basis van achterliggende indicatoren.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit antwoord iets te gemakkelijk. Hij heeft al een paar keer gehoord dat het complex is. Wanneer dit in Excel pas valt het reuze mee in zijn beleving. Maar dat het ertoe leidt dat gemeentebesturen hun begroting met miljoenen moeten bijstellen en wanneer dat een aantal keren zou zijn gebeurd, had hij verwacht dat D66 daarvan landelijk een dingetje zou maken en dat collega's elkaar ook daarover informeren. Hij gaat ervan uit dat Utrecht de enige is, luisterend naar de heer Vasters. Hij vraagt welke conclusies hij daaraan zou verbinden. Is dat dan niet extra schokkend dat dit alleen in Utrecht gebeurt?

De heer Vasters (D66) merkt op dat heer Dijkstra de aanname doet dat dit alleen in Utrecht gebeurt. Dat zei hij zojuist van niet. Hij heeft gezegd dat doorgaans gemeenten de berekeningen complex vinden. Hij kan zich voorstellen dat er andere

- 2440 gemeenten zijn waar ook fouten zijn gemaakt. Utrecht is niet de enige voor zover hij weet. Hij heeft geen contact met de individuele raadsleden in het land.
- De heer Dijkstra** (EenUtrecht) neemt aan dat er landelijk al iets gebeurd was wanneer meerdere gemeenten zich verrekenen; dan was landelijk de roep er al geweest om het systeem te veranderen. Dat is blijkbaar niet aan de orde. Hij vraagt of de heer Vasters zijn inschatting deelt dat hier nu een Utrechts probleem voorligt en niet iets waarmee iedereen worstelt. Landelijk maken de gemeenten niet allemaal dezelfde fouten.
- De heer Vasters** (D66) deelt deze mening niet. Ook uit de technische sessie en andere documentatie blijkt steeds dat dit iets is waarmee in het hele land gemeenten problemen hebben. Er zijn weinig mensen die de gemeentefondssystematiek helemaal doorgronden. De gemeente Utrecht heeft moeite om daarvoor mensen aan te nemen. Hij kan zich niet vinden in de analyse van EenUtrecht.
- 2450 **De heer Maas** (VOLT) vroeg zich af gezien het betoog van D66 of D66 zich wil aansluiten bij het verzoek van zijn fractie, ondersteund door Student & Starter en de VVD, om hierover in breder verband dieper naar te kijken en of wellicht gekeken moet worden naar de bedrijfsvoering en of het anders kan.
- De heer Vasters** (D66) stelde zojuist ook die vraag; hij wil meekijken maar kan niet zeggen dat hij het gaat steunen.
- 2460 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vraagt in hoeverre D66 de wethouder vragen wil stellen over de bestuurlijke verantwoordelijkheid; wat had het college anders kunnen doen in de aansturing? Had het college er dichter op kunnen zitten? Ook zij denkt aan de cultuur. Het is niet voor de eerste keer dat er gesproken wordt over een angstcultuur binnen de gemeente Utrecht. Daarin heeft het bestuur en misschien zelfs de raad een verantwoordelijkheid. Hoe kijkt de heer Vasters daar naar? En waarom zat die vraag niet tussen de vier vragen die hij aan het college stelde?
- De heer Vasters** (D66) heeft de idee dat het CDA hiermee een deel van haar eigen inbreng doet. Hij is er niet zeker van of hij zich kan vinden in alle termen die hij nu hoort.
- 2470 Ingaande op de vraag van mevrouw Zwinkels houdt hij het voor mogelijk dat het onderdeel kan zijn van de interne controles; op enig moment moet de bestuurlijke lijn ook geïnformeerd worden. Dat past wat hem betreft in die vraag.
- Zijn fractie heeft niet de indruk uit de documentatie als zou er fout gehandeld zijn door het college en dat daardoor de raad te laat geïnformeerd is. Hij sluit zich aan bij de vraag waar de rol ligt van het college.
- Mevrouw Ramaker** (VVD) is hierdoor verrast. Zij merkt op dat de raad pas begin februari te horen kreeg dat er nog 40 miljoen euro ontbrak. D66 zegt dan dat dat voor zijn fractie niet te laat is. Zij vraagt wanneer het op tijd is.
- De heer Vasters** (D66) brengt voor het voetlicht dat er een tijdlijn geschetst is in de brief. Die kwam ook naar voren in de technische sessie. In zijn beleving is de raad op
- 2480 het eerste moment waarop dat mogelijk was geïnformeerd; dat gaat het college niet eerder doen dan nadat het zeker weet dat met een dergelijk groot bedrag een fout is gemaakt.
- Mevrouw Ramaker** (VVD) merkt op dat dit niet de eerste keer is dat dit gebeurt. Zij schetst wat in het verleden is gebeurd op dit gebied. De raad wordt vaker onaangenaam verrast. Zij vindt dat dit zit in een verzwakte financiële functie. Zij vraagt of D66 dat erkent.
- De heer Vasters** (D66) vindt een verzwakte financiële functie een te grote kwalificatie als beoordeling. Hij bevestigt dat fouten zoveel mogelijk beperkt moet worden.

- 2490 **Mevrouw Ramaker** (VVD) verwacht dat in een dergelijk grote organisatie als de gemeente Utrecht het beste personeel is aangenomen. Zij vindt deze fout dan schokkend. Zij vindt dat D66 het niet kan ontkennen dat dat zwak is.
- De heer Vasters** (D66) deelt de schok. De verrassing en het feit dat dat kan gebeuren in deze organisatie, deelt hij ook. Van belang is nu na te gaan hoe dit heeft kunnen gebeuren en hoe dit in toekomst te voorkomen. Wat hem betreft ligt daarop de nadruk in de rest van het debat.
- De heer Claassen** (GroenLinks) hoorde de heer Vasters zeggen dat hij overweegt mee te doen met een motie over centralisatie. Wanneer hij de brief leest, krijgt hij de indruk dat op centraal niveau een fout is gemaakt in de verwerking. Hij vraagt of centrale fouten op te lossen zijn door meer te centraliseren. Wat is de reden voor de
- 2500 **heer Vasters** om te overwegen een dergelijke motie te steunen?
- De heer Vasters** (D66) had niet de indruk dat die motie gaat over het centraliseren van de organisatie. De motie gaat meer over het doorlichten van de organisatie om de problemen op te sporen. Voor een deel begreep hij uit de brief dat dat deels al gebeurd. Mogelijk wordt het ook geen motie. Hij vindt het goed om mee te kijken omdat hij het belangrijk vindt dat de oorzaak goed in beeld komt.
- De heer Claassen** (GroenLinks) begrijpt dat de heer Vasters meer gevoel wil krijgen bij de vraag of de oorzaak van dit probleem helder in beeld is.
- De heer Vasters** (D66) antwoordt bevestigend en dat dat ook de reden is waarom hij
- 2510 zijn vraag stelde rondom de interne controles, organisatiestructuur en de organisatiecultuur.
- Hij vervolgt met in te gaan op de aangekondigde beheersmaatregelen, vooruitkijkend naar wat de organisatie gaat doen om de kans op iets vergelijkbaars in de toekomst te verkleinen. In een technische sessie is daarover iets gezegd en daarover is ook iets gezegd in de brief; het aannemen van een externe specialist, opsteller van het procesbeschrijvingen, het verbeteren van de interne controles en het doorlichten van de financiële functie later dit jaar. Dit sluit aan bij wat zojuist is besproken. Hij vraagt of de wethouder de huidige status van die beheersmaatregelen kan aangeven en hij vraagt hoeveel vertrouwen het college heeft dat het gemeentebestuur met die maatregelen inderdaad de kans op dit soort grote fouten significant zal verkleinen.
- 2520 Hij beseft zich terdege dat zeer ingrijpende beslissingen nodig zijn om te voorkomen dat de gemeente Utrecht te maken krijgt met een tekort in de komende jaren. Daarom vindt hij een goed debat daarover belangrijk, tijdig en ook met de juiste informatie. Daar ziet hij een afweging voor het college. Te lang wachten maakt het voor de raad lastig om het inhoudelijk debat te voeren en afwegingen te maken. Te snel scenario's communiceren is ook niet goed omdat ze dan mogelijk nog niet goed zijn doordacht.
- In het debat over hervormingen is specifiek over het sociaal domein aangegeven dat wordt nagedacht over hoe het college de raad nog voor de Voorjaarsnota in positie kan brengen om afwegingen en scenario's in dit domein te maken. Hij vraagt de
- 2530 wethouder wanneer zij verwacht dat opties en voorstellen richting de raad gaan komen en in welke vorm. In het algemeen is de Voorjaarsnota het moment; hij is specifiek voor het sociaal domein hier naar benieuwd.
- Mevrouw Ramaker** (VVD) prijst aan GroenLinks de openheid en de bereidheid om verder dan het coalitieakkoord te kijken. Zij hoorde GroenLinks zeggen dat het coalitieakkoord niet in beton gegoten zit. Zij vraagt D66 in hoeverre dat ook geldt voor D66.

De heer Vasters (D66) merkt op dat nu gesproken wordt over giga-bedragen. Dit betekent dat gekeken moet worden naar hele grote ingrepen. Zijn fractie heeft voorkeuren waar dit geld te zoeken en waar niet. Zijn voorkeur gaat niet uit naar het verhogen van de lasten. Het staat buiten kijf dat in alle openheid gekeken moet worden. Daarbij moet ook gekeken worden naar de eigen ambities daarbinnen.

Misschien is het niet mogelijk om helemaal vast te houden aan het coalitieakkoord. **Mevrouw Ramaker** (VVD) dankt de heer Vasters voor dit antwoord. Zij miste in de inbreng van D66 de volksvertegenwoordigende rol; wat betekent dit voor de inwoner? Wat betekent dit voor de organisaties die afhankelijk zijn van subsidies of anderszins. Zij vraagt hoe D66 daartegen aankijkt. Hoe neemt het stadsbestuur de inwoners hierin mee?

De heer Vasters (D66) merkt op dat op dit moment het lastig is om daarover iets te zeggen richting de inwoner, behalve dan dat er een grote kans bestaat dat het stadsbestuur ingrepen moet doen en daarbij ook inwoners/organisaties pijn zal doen. Hij maant tot voorzichtigheid als het gaat om hoe groot het wordt en waar het pijn gaat doen. Dat is op dit moment niet bekend. Het is het eens met de VVD waarin zij zegt dat er transparant gezegd moet worden dat het impact gaat krijgen.

Mevrouw Ramaker (VVD) heeft dat ook. Zij vraagt of D66 het met de VVD eens is over dat er een aanpak is in communicatie en dat de raad dat ook voorgelegd krijgt.

De heer Vasters (D66) vindt dat een goede suggestie van de VVD.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt het een mooi betoog van D66. Hij merkt op dat D66 vreemd genoeg niet ingaat op de vier pijlers die het college voorstelt. Hij is vanuit zijn fractie er benieuwd naar of ook D66 van mening is dat de groei met 3000 woningen niet haalbaar is met dit budget. Hij vraagt of D66 zich daarover kan uitspreken; of de richtingen die nu geschetst zijn in de collegebrief ook suggesties zijn die D66 omarmt.

De heer Vasters (D66) heeft daarover iets gezegd op de vragen van de VVD. Lastenverhoging ligt niet voor de hand. In de huidige economische situatie zal vooral eerst gekeken moeten worden naar de eigen uitgaven; daar zit het grootste blok voor D66. Als het gaat om de risico's, merkt hij op dat vorig jaar het stadsbestuur al iets meer risico heeft genomen door te veronderstellen dat vanuit het Rijk extra geld zou komen; dat verder verhogen heeft niet zijn eerste voorkeur.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat dit niet helemaal in de brief staat. Hij zet uiteen dat het weerstandsvermogen iets anders is; wanneer dat naar beneden gehaald wordt neemt het stadsbestuur extra risico. Hij hoort D66 zeggen "dat liever niet". Het drastisch aanpassen van de sterk groeiende stad vindt hij onvermijdelijk. Hij vraagt wat D66 daarop zegt.

De heer Vasters (D66) ziet ook een enorme wooncrisis in de stad. Hij vindt het dan niet verantwoord om niet meer te kijken naar verdere groei van de stad; dat lijkt hem niet het meest verstandig op dit moment. Bouwen van woningen kan ook geld opleveren. EenUtrecht vindt op dat punt D66 niet aan zijn zijde.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt dat Utrecht de wooncrisis voor half Nederland oplost. Wanneer de groei gehalveerd wordt, lost Utrecht nog steeds de woningnood van Utrecht op. Hij pleit ervoor op die manier naar de groei te gaan kijken.

De heer Vasters (D66) denkt dat de meningen van D66 en EenUtrecht op dat vlak vrij ver uit elkaar liggen. Hij verwacht niet dat die dichter bij elkaar komen in dit debatje. Hij zet volop in op de bestrijding van de wooncrisis.

Mevrouw Zwinkels (CDA) vraagt waarop D66 wel wil bezuinigen, kijkend naar bijvoorbeeld het coalitieakkoord.

De heer Vasters (D66) wacht ook eerst af wat de ideeën en inventarisaties zijn van het college. Hij denkt ook aan investeringen in ruimtelijke projecten en mogelijk moeten daar zaken geschrapt worden. Hij geeft dit als voorbeeld.

2590 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) noemt het naar beneden schroeven van de uitgaven voor de RSU. Dit roept de oppositie al een tijdje en de oppositie krijgt de coalitie daarin niet mee. Valt daarover te praten op dit moment?

De heer Vasters (D66) vindt dit een hele brede vraag. In de RSU zit heel veel. Hij vraagt het CDA iets specifieker te zijn; wat wil het CDA daarin zelf?

Mevrouw Zwinkels (CDA) probeert het juist concreter te maken voor D66. Wat zou het zijn wanneer het gaat om ruimtelijke ontwikkelingen; zij vindt dat een heel breed begrip. De politiek gaat ook over het verdelen van geld. Zij is benieuwd waar D66 voor staat.

De heer Vasters (D66) is nog niet zover dat hij specifieke projecten kan noemen; hij blijft hierop het antwoord schuldig voor nu.

2600 **De heer Paalman** (Horizon) schetst de recente geschiedenis omtrent dit probleem. Hij uit zijn verwondering. Hij vraagt of de wethouder kan reflecteren op hoe Utrecht als vierde stad van het land het Gemeentefonds te ingewikkeld vindt.

Hij merkt op dat dit niet de eerste keer is dat de raad dit overkomt. Al eerder was dit een fait accompli. Hij vindt het onwenselijk dat de raad moet tekenen bij het kruisje. Hij vraagt naar de reflectie hierop van de wethouder.

In hoeverre hadden informatiesystemen kunnen voorkomen dat deze fout gemaakt werd. Dit is in het bedrijfsleven bijna ondenkbaar. Hij vraagt welke veranderingen de wethouder wil doorvoeren naar aanleiding van deze vergissing. Hij vraagt of er voldoende inzicht is in de urgentie op de complexiteit bij de desbetreffende afdeling.

2610 Ten derde vraagt hij in hoeverre de decentrale structuur van de gemeentelijke organisatie nog onder controle is. Hij vraagt of de wethouder kan reflecteren op in hoeverre deze organisatorische indeling verband houdt met het maken van deze vergissing. Denkt de wethouder dat met een andere meer gecentraliseerde organisatie deze vergissing eerder aan het licht zou zijn gekomen?

Welke maatregelen wil de wethouder nemen in de organisatorische indeling om ervoor te zorgen dat fouten op detailniveau eerder gesignaleerd worden?

Hij vindt dat waar mensen werken fouten maken mag, ook als die fouten op het stadskantoor gemaakt worden

2620 **De heer Claassen** (GroenLinks) merkt op dat Horizon zegt dat de decentrale gemaakte fout centraal had moeten worden herkend; hij vraagt hoe Horizon weet dat de fout decentraal is gemaakt.

De heer Paalman (Horizon) meent dit ergens in de stukken te hebben gelezen.

De heer Claassen (GroenLinks) begrijpt dat de heer Paalman het niet zeker weet, maar dat hij wel weet dat in deze richting de oplossing moet worden gezocht. Hoe weet hij wat de juiste oplossing is wanneer hij niet weet waar de fout zit.

De heer Paalman (Horizon) vindt de vraag of dit de juiste oplossing is, de vraag aan het college. Hij vindt dat dit onderzocht moet worden. Hij moet het antwoord schuldig blijven op de vraag waar dit in de stukken staat.

2630 Horizon heeft respect en bewondering voor alle ambtenaren die elke dag Utrecht mogelijk maken.

De heer Snijder (Student & Starter) begrijpt dat de heer Paalman de vraag aan de wethouder stelde over hoe complex het Gemeentefonds is en of zij daaraan uitleg kan geven. Hij vraagt of de heer Paalman aanwezig is geweest bij de technische

sessie en of hij daar doorgekregen heeft dat het inderdaad gaat om een hele complexe materie. Vindt de heer Paalman het wel gemakkelijk?

De heer Paalman (Horizon) vindt dit niet gemakkelijk en is ook niet de ambtenaar die bij de gemeente gaat over het Gemeentefonds. Het is niet zijn aspiratie en vaardigheid om die functie te ambiëren bij het stadskantoor.

2640 **De heer Snijder** (Student & Starter) vraagt de heer Paalman goed te kijken naar wat het complex maakt voordat hij zijn vraag stelt.

De heer Paalman (Horizon) merkt op dat dat zijn vraag is aan de wethouder; hij herhaalt zijn vraag.

De heer Snijder (Student & Starter) benadrukt dat de complexiteit is uitgelegd in de technische sessie.

De heer Paalman (Horizon) gaat er dan vanuit dat er mensen zijn die de complexiteit wel begrijpen. Hij adviseert het college iemand aan te stellen die het begrijpt omdat anders dergelijke fouten gemaakt worden.

2650 **De heer Snijder** (Student & Starter) vindt het enorm jammer dat het financiële tekort groter is dan aanvankelijk verwacht. Dit heeft impact op de stad, de raad, het college en zeker ook op de ambtenaren. Hij waardeert het dat het college een breder onderzoek heeft ingesteld naar de juistheid.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of deze coalitiepartij zich de enorme impact realiseert die deze vergissing kan hebben.

De heer Snijder (Student & Starter) antwoordt bevestigend.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt die fractie dan de juiste woorden te zoeken; hij vindt "jammer" in dit verband niet het goede woord.

2660 **De heer Snijder** (Student & Starter) is nog niet klaar met zijn betoog. Hij zal concrete voorstellen doen die ook de urgentie laten zien.

Hij vervolgt zijn inbreng met te stellen dat hij het bijzonder vervelend en erg negatief vindt dat dit heeft mogen plaatsvinden; hij vindt het onderzoek positief. Hij begrijpt menselijke fouten. Hij vindt het zorgelijk wanneer het gaat om dit soort grote bedragen.

Na de technische sessie begrijpt hij de complexiteit van het Gemeentefonds gedeeltelijk. Hij blijft terugkomen op het belang van het borgen van continuïteit en specialistische kennis. Hij is er benieuwd naar of er serieuze structurele maatregelen moeten gaan komen om dit te voorkomen.

2670 Zijn fractie vindt het goed dat er een Verbeterplan komt. Hij vindt het opvallend dat er veel interne functionarissen zijn op cruciale plekken; hij vindt het fijn dat ze er zijn maar het laat ook een kwetsbaarheid zien. Hij vindt dat in de toekomst goed gekeken moet worden naar hoe dit beter te borgen, zeker voor de langere termijn. Hij vraagt de wethouder hiermee rekening te gaan houden.

Hij vraagt zich af of of het nu tijd is om via de VNG bij het Rijk aan te kloppen om na te gaan of vanuit het Rijk meer ondersteuning te krijgen is, of om het proces gemakkelijker te maken. Het is ook moeilijk voor andere gemeenten en niet alleen een kwestie van Utrecht.

Wat zijn fractie betreft is deze situatie onhoudbaar. Hij ziet graag hoe de wethouder dit ziet.

2680 Eerder werd al iets gezegd over centrale sturing. Ook zijn fractie ziet daar een meerwaarde van in voor meer controle en coördinatie. Hij vraagt de wethouder hierop te reageren. Hij wil een onderzoek laten doen naar hoe op de lange termijn de interne organisatie te verbeteren is.

Hij vindt het van groot belang dat de raad goed geïnformeerd en betrokken wordt bij het proces dat nu voorligt. Hij vraagt iets van een routekaart voor het vervolg van het proces en een technische sessie in te plannen bij verschillende commissies. Hij bevestigt richting de heer Dijkstra dat het verschrikkelijk is voor de stad Utrecht. Hij roept zijn collega's in de raad op hiermee constructief om te gaan. Dit is niet zomaar iets dat opgelost moet worden.

2690

De heer Van der Zweth (PvdA) brengt in dat fracties geschrokken zijn van het gegeven dat het tekort ruim twee keer zo groot is en dat dit al speelt in 2024. Hij benadrukt dat hij dit een volstrekt onverantwoorde rekening vindt. Het is wel veroorzaakt door het Rijk; het is een tekort van het Rijk. Van dat Utrecht dit als stad totaal over het hoofd ziet en het pas in de smiezen heeft na anderhalf jaar, schrikt hij. Veel is al terecht gezegd in dit debat. In de tussenliggende tijd zijn er verschillende P&C momenten gemist. Wanneer de berekening goed was gegaan had de raad dat al geweten bij die momenten. Dan had de raad het kunnen betrekken bij de P&C momenten en nieuwe richtingen kunnen inzetten. Dat kon nu niet. Daarmee wordt de raad momenten van sturing onthouden. Toen in september een onderzoek werd gestart is de raad in februari geïnformeerd. Maar in de tussentijd speelde de programmabegroting in november; hij vroeg wanneer dat onderzoek werd afgerond en hoe zich dat verhiel tot de timing van de programmabegroting. Had hij dit al kunnen betrekken bij de programmabegroting? Die vraag komt bij hem op.

2700

Het valt hem ook op dat er vier verschillende fouten zijn gemaakt; een soort van patroon aan fouten die niet zijn geconstateerd door collega's van de betrokken ambtenaren, die niet door het systeem eruit zijn gehaald. Dit is dus vaker voorgekomen. Hij vraagt of het college eerder van dit soort signalen kreeg en dat dit soort zaken niet op orde was, het *vier ogen principe* bij financiën. Wat is er destijds mee gedaan in verhouding tot wat er nu speelt?

2710

Vooruitkijkend vraagt hij zich af hoe het college voor zich ziet hoe om te gaan met tekorten in 2024. Het eerste P&C-moment is over een paar maanden; het tekort is mogelijk dan wel al zó groot dat het niet verantwoord is om te wachten. Dit lijkt hem een dilemma. Hij vraagt hoe de wethouder voor zich ziet hoe op een goede manier daarmee om te gaan in relatie tot de raad.

De vraag is hoe om te gaan met het onverantwoorde tekort. Hij begrijpt dat de scenario's lastig worden. Hij vraagt de wethouder wat wel bekend is zo vroeg mogelijk met de raad te delen zo dat de raad het kan wegen en hierover kan oordelen.

2720

In het vervolg vindt hij dat het gemeentebestuur de meest kwetsbare Utrechters moet ontzien; de zwaarste lasten op de sterkste schouders. Veel is al in de brief genoemd, maar het stadsbestuur zal het allemaal nodig hebben. Wat kan het stadsbestuur doen met de risico's? Is het planningsoptimisme op te schroeven zo dat van tevoren duidelijk is dat het geld niet wordt uitgegeven. Zijn de reserves te benutten? Hij merkt op dat het weerstandsvermogen enkele keren genoemd is, maar hij merkt op dat dat bedrag zo hoog nog niet is. Is er te kijken naar grote projecten om die niet door te laten gaan. Wat hem betreft gaat het stadsbestuur bezuinigen alleen daar waar de stad het kan dragen.

2730

Hij mist in de brief dat ook gekeken moet worden naar de inkomsten; het gat is dermate groot dat het stadsbestuur niet alles kan.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de PvdA met zijn fractie van mening is dat het niet alleen moet kijken naar het van tafel halen van het Sociaal Domein en dat de

bezuinigingen voor een belangrijk deel ook elders gezocht moeten worden, in het ruimtelijk domein.

De heer Van der Zweth (PvdA) bevestigt dat het overal gezocht moet worden. Die 80 miljoen per jaar is echt heel groot. Het is meer dan wat erbij kwam bij het coalitie-akkoord. De beïnvloedbare ruimte is naar zijn weten iets meer dan 300 miljoen euro.

2740 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) begrijpt dat het dan ook bereikt moet worden met de knop van de groei; hij vraagt of de PVDA ook ziet dat ook aan die knop zwaar gedraaid moet worden, om dit rond te krijgen.

De heer Van der Zweth (PvdA) deelt die analyse niet met de heer Dijkstra. Wanneer minder woningen gebouwd worden, zal de gemeente ook heel veel inkomsten mislopen. Daarmee zou het probleem groter gemaakt worden. Wel moet gekeken worden naar ruimtelijke projecten. Moet er paar geschrappt worden?

2750 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) brengt de motie van EenUtrecht van een paar gemeenteraden terug onder de aandacht om de Raden van Verzet te ondersteunen; meer dan 1000 gemeenteraadsleden ondertekenden die motie. Daarin wordt gesteld dat niet zomaar bezuinigingen worden geaccepteerd, maar dat het college met het Rijk in overleg gaat met als mogelijke uitkomst dat het college taken teruggeeft. Ook de PvdA heeft die motie ondertekend. Hij vraagt of dit een extra pijler is. Het is mogelijk het Rijk te zeggen dat de gemeente Utrecht dit niet accepteert.

De heer Van der Zweth (PvdA) heeft in zijn bijdrage het risico genoemd. Dat is dezelfde discussie: gaat Utrecht zo maar alles in zijn boeken zetten? Dat zou ook verantwoord moeten. De boodschap van Raden in Verzet is een hele goede en een hele belangrijke en hij hoopt dat de wethouder die hoe dan ook blijft uitdragen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vindt dit gegeven dramatisch schokkend. Wanneer verkeerd bezuinigd wordt, maakt het stadsbestuur ontzettend veel kapot in de stad. Het stadsbestuur gaat hele spannende tijden tegemoet.

2760 Hij vindt de brief sympathiek om te lezen. Hij lijkt aan de andere kant ook weer de ellende toe te dekken. Hij vraagt de wethouder of Utrecht de enige gemeente is die zich zo verrekend en zo ja wat dat dan zegt.

Van het totale structurele tekort dat extra gevonden is, is 24 van de 40 miljoen te wijten aan een simpele rekenfout, namelijk dat de prijscompensatie 2024 wel is doorgerekend naar verdere jaren maar dat de kosten op prijspijl 2024 zijn gebleven voor de verdere jaren. Dat is niet complex. Dat is niet ingewikkeld. Hoe kan het dat slechts één iemand hieraan rekent en niemand meekijkt; dat is de kern en dat leest hij te weinig in de brief van het college terug.

2770 Hij leest dat in de mogelijke oplossingen niet de kritische kennis en de sleutelactiviteiten erkend moeten worden en dat het college daar nooit één iemand naar mag laten kijken. Hij vraagt de reflectie van de wethouder of dit ook thuishoort in het rijtje mogelijke oplossingen.

Hij vraagt of hij goed heeft gelezen dat in de volle breedte zal worden bezuinigd.

Hij loopt de vier pijlers bij langs.

Is het college bereid een veel lager weerstandsvermogen te accepteren? Aan welk percentage weerstandsvermogen denkt het college dan?

Iets moet gedaan worden met de ruimtelijke groei. Hij denkt aan het tempo, de omvang. Is het college bereid de halvering van de groei als scenario uit te werken en voor te leggen aan de raad?

2780 **De heer Claassen** (GroenLinks) schetst de gevolgen van een halvering en vraagt of EenUtrecht zich daarvan bewust is.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat de coalitie zegt minimaal met 3000 woningen per jaar te willen groeien. De gemeente mag blij zijn wanneer zij uitkomt op een dikke 1000 per jaar. Hij stelt voor realistisch te zijn en te plannen op 1500 en te accepteren dat om heel veel redenen niet meer gedaan kan worden dan dat. Bij het vasthouden aan een hoger tempo zal het gemeentebestuur veel ruimtelijke investeringen moeten doen. Dan voorspelt hij dat de klap in het sociaal domein veel groter wordt. Hij kan zich niet voorstellen dat GroenLinks daar achter kan staan.

2790 **De heer Claassen** (GroenLinks) vraagt of de heer Dijkstra een manier kan geven om de Utrechtse woningnood op te lossen met een veel lager groeitempo. Hij kan zich daarbij niets voorstellen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) brengt de landelijke afspraak in herinnering van 10 à 15 jaar geleden om 1 miljoen woningen op te lossen; Utrecht pakte daar heel veel woningen van. Hij denkt dat het tijd wordt dat het college terug gaat naar het kabinet en aangeeft dat Utrecht de groei zo niet aankan. En dat het bericht is dat de groei beter gespreid moet worden, zeker na deze onheilstijding van extra 40 miljoen tekort.

De heer Claassen (GroenLinks) vraagt of hij heer Dijkstra goed gehoord heeft en dat hij zegt de eigen woningzoekenden maar ergens anders heen te sturen.

2800 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) telt alle woningzoekenden in Utrecht op. Dan komt hij bij lange na niet aan het groeitempo dat GroenLinks voorstaat. De stad Utrecht pakt een veel groter aandeel in de groei dan de eigen bevolking nodig heeft. Het is beter om dat te spreiden. Dat is een kwestie van het maken van goede afspraken. Het wordt zijns inziens tijd om landelijk nieuwe afspraken te maken. Utrecht kan dat niet betalen.

Mevrouw Ramaker (VVD) is verrast door deze vraag van EenUtrecht. De kosten gaan voor de baat uit. Zij vindt dat ook een optie.

2810 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) licht toe dat daar de kneep zit. Met investeren op een enorme groei, gaan de kosten inderdaad voor de baat uit. Met de nodige voor-investeringen komen heel veel mensen buitenspel te staan; daarvoor krijgt Utrecht geen geld meer. Vandaar zijn pleidooi om realistisch te plannen. Hij herhaalt zijn argumenten.

Mevrouw Ramaker (VVD) vindt het voorbarig en pessimistisch. De raad kent de impact niet van structureel 75 miljoen euro per jaar minder. Zij vindt dat EenUtrecht voor de troepen uitloopt. Zij roept EenUtrecht op de wereld optimistischer te bekijken.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) heeft de wethouder niet gevraagd het zo te doen, maar hij vroeg de wethouder de raad dit scenario voor te leggen. Hij wil kunnen kiezen. Hij wil geen onnodig hoog tempo ten koste van de stad. Hij herhaalt zijn argumenten.

2820 Bij de derde pijler ziet hij graag dat er een pakket van bezuinigingen wordt voorgesteld van 150 miljoen euro zo dat er ook iets te kiezen valt. Hij vraagt 150 miljoen aan opties aan bezuinigingen.

Hij vraagt een nadere uitleg bij de vierde pijler.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) waardeert de zoektocht om gezamenlijk tot keuzes te komen. Hij kijkt tegelijkertijd ook naar waar het stadsbestuur goed aan doet. Hij vraagt naar het waarom van de 150 miljoen; dat is de helft van het vrij besteedbare deel van de begroting.

2830 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) accepteert die 300 miljoen niet. Hij stelt voor de vernieuwbouw van de werfkelders uit te stellen van 30 naar 50 jaar. Dat is beïnvloedbaar. Hij merkt op dat heel veel posten te boek staan als niet beïnvloedbaar; hij betwijfelt dat. Het stadsbestuur moet anders gaan denken.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) begrijpt dat heer Dijkstra oproept tot breder kijken, ook in het ruimtelijk domein, ook in vastgoed. Hij vraagt of hij de inbreng van de heer Dijkstra zo mag uitleggen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend. Hij deed de suggestie 10 miljoen te bezuinigen op opknappen werfkelders. Zo is er nog veel meer te vinden. Hij wil dan minimaal 150 opties. Dan kan de raad beter kiezen. Anders komt er straks een budget van 70 miljoen waaruit niets meer te kiezen is. Hij krijgt hierop graag een toezegging.

2840 De heer Dijkstra voegt twee pijlers toe en hij vraagt de wethouder of zij zich daarin kan vinden:

De vijfde pijler: wanneer meer overgelaten wordt aan de gemeenschap noemt hij podium Oost als voorbeeld waar 200.000 euro bespaard is met zelfbeheer. Hij vraagt zelfbeheer toe te voegen als vijfde pijler.

De zesde pijler: geef follow-up van de motie van de raad vanwege de steun aan de Raden in Verzet en het gesprek aan te gaan met het kabinet om na te gaan wat extra kan gebeuren. Niet klakkeloos de bezuinigingen te accepteren en na te gaan wat er aan taken terug te geven is of wat anders kan. Hij krijgt graag de toezegging van de wethouder dit op te nemen.

2850 **De heer Van der Zweth** (PvdA) vindt dat dit het accepteren is van risico. Daarover heeft hij gesproken. Wat is hier anders aan dan meerdere fracties hebben genoemd?

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt dat het twee verschillende dingen zijn. Met de verlaging van het weerstandsvermogen, accepteert het stadsbestuur dat het meer risico neemt. Dat is juist. Dat is een ander verhaal. De zesde pijler is dat de gemeente nadrukkelijk niet de geprognosticeerde bijdrage vanuit het Gemeentefonds accepteert; dat het stadsbestuur een gesprek aangaat met het kabinet om het anders te doen.

2860 **De heer Van der Zweth** (PvdA) concludeert dat heer Dijkstra en hijzelf dan hetzelfde bedoelen. Het weerstandsvermogen levert een keer een paar miljoen op. Misschien moet het stadsbestuur er niet vanuit gaan dat het daadwerkelijk allemaal niet geleverd wordt door het Rijk. Het Rijk heeft nogal wat te leveren. Daarmee wordt rekening gehouden in de budgetten.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) antwoordt bevestigend.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) zou er een moedeloos gevoel van krijgen bij het lezen van de brief. Het gevoel van waarvoor hij het allemaal doet. Het stadsbestuur zal hier doorheen moeten; zijn fractie gelooft dat dat kan.

Utrecht is een krachtige gemeente. Het gemeentebestuur zal de stad nodig hebben om gezamenlijk tot oplossingen te komen. Hij vraagt of de wethouder daartoe bereid is. Dit sluit zijns inziens een beetje aan bij de pijler van de heer Dijkstra.

2870 Hij vindt het zorgelijk met de PvdA dat het een opstapeling is van fouten. Welke garantie heeft de raad dat het nu wel goed gaat en dat het bestuur over een half jaar hier niet weer zit met eenzelfde verhaal. Hoe ziet de wethouder dat?

Hij schaart zich achter de vraag van zijn collega's in de commissie over hoe andere gemeenten dit doen wanneer dit zo specialistisch werk is. Er zijn kennelijk gemeenten die het beter weten te regelen. Wat kan de gemeente Utrecht leren van kleinere gemeenten en zet de gemeente Utrecht die stap ook?

Hij begrijpt dat de scenario's anders zijn en dat er een nieuw gesprek gevoerd gaat worden maar wel een heel belangrijk gesprek. Dat gesprek moet gezamenlijk gevoerd worden; dat betekent dat de raad in positie moet zijn en dat de raad zoveel

- 2880 mogelijk informatie moet hebben. Hij attendeert op geld dat in langjarige investeringen zit. Hij vindt het van belang dat de raad in positie is om daarover eventueel keuzes te maken; is de wethouder bereid die informatie te delen? Hij ziet dan meer dan de werven waarover de heer Dijkstra sprak. Het CDA sprak over de RSU. Hij pleit ervoor niet alleen te kijken naar de dingen die op korte termijn beïnvloedbaar zijn. Hij vraagt de wethouder of dat mogelijk te maken is.
- De kiezer kijkt naar de raad om verstandige keuzes te maken en de stad hier doorheen te loodsen. Wat hem betreft gaat het stadsbestuur in gezamenlijkheid hiermee aan de slag.
- 2890 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) merkt op dat de werfkelders nog niet in die 300 miljoen zitten; hij vraagt of de ChristenUnie onderschrijft dat het belangrijk is dat het college niet alleen zoekt in de beïnvloedbare kosten, maar ook kritisch kijkt naar wat in de langetermijnplanning zit. Dan ontstaan meer mogelijkheden. Hij vraagt of de ChristenUnie dat ook ziet.
- De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) vindt het belangrijkste dat de raad in positie is om daarover keuzes te maken. Voor zijn fractie is het van belang dat dat inzichtelijk is en dat daarover het bestuurlijke debat te voeren is. Hij schaart daar ook de langjarige investeringen onder.
- De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of dat de ChristenUnie onderkent dat momenteel het bestuur in een fase zit waarin de eerder gemaakte beslissingen hersteld moeten worden, de zogenaamde niet-beïnvloedbare posten. Hij wil een niet-beperkte groslijst krijgen.
- 2900 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) antwoordt dat de ChristenUnie ook staat voor de betrouwbare overheid en hij denkt dat EenUtrecht daar ook voor staat. Wanneer afspraken gemaakt worden met partijen in de stad, verplicht het gemeentebestuur zich daaraan te houden. In die zin is een deel van de kosten verplicht, of niet beïnvloedbaar. Daarover moet het stadsbestuur ook eerlijk zijn.
- De heer Dijkstra** (EenUtrecht) vraagt of de ChristenUnie met zijn partij ziet dat het stadsbestuur kan belanden in *nood breekt wet* en dat het verplichtingen zou moeten terugdraaien.
- 2910 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) realiseert zich dat dit een bizar urgente situatie is van waaruit dit soort vragen op tafel komen. Die vragen mogen gesteld worden, maar wel met oog voor gemaakte afspraken, en met oog voor verplichtingen die zijn aangegaan. Daarin moet het stadsbestuur ook betrouwbaar blijven.
- Mevrouw Zwinkels** (CDA) merkt op dat al veel gezegd is. Zij concludeert dat de basis niet op orde is. Het CDA wenst financiële degelijkheid. Zij is met haar collega's benieuwd hoe dit is gelopen. Er is meer aan de hand dan het complexe aan het Gemeentefonds. Zij wil op korte termijn de toezegging dat er een strak vier ogen principe gaat komen. Zij verneemt de toezegging graag.
- 2920 Hoewel ambtelijk er fouten zijn gemaakt, is een wethouder verantwoordelijk. Zij is blij met de open benadering van de wethouder met de informatiebijeenkomst. Zij vindt dat positief maar tekent daarbij aan dat dit niet de eerste keer is. Zij noemt enkele incidenten in het recente verleden. Voor haar fractie begint de maat vol te raken. Zij waarschuwt de wethouder dat zij de volgende keer kritischer zal zijn.
- Zij stelt voor de scenario's erbij te gaan pakken en niet teveel uit te gaan van voorbehouden. Zij las in de brief van het college dat het niet wil bezuinigen op ongelijk investeren voor gelijke kansen. Daarmee wordt de blik iets minder open. Wat haar

fractie betreft sluit het stadsbestuur aan op het extra punt van EenUtrecht: meer overlaten aan de gemeenschap. Haar fractie is daarvan voorstander.

2930 Wat haar betreft gaat het stadsbestuur na waar het kan bezuinigen op de eigen gemaakte plannen: RSU, het Zandpad, de Leegstandsverordening, de Nachtvisie, de mobiliteitprojecten, de Maliebaan, stadsboulevard, Johan Wagenaarkade, Troylaan, Weerdsingel, Ledig Erf, et cetera.

Mevrouw Ramaker (VVD) begrijpt dat het CDA vraagt of de wethouder wel in Control is. Zit de hand van het CDA al bij de gele kaart?

Mevrouw Zwinkels (CDA) verwacht een volgende keer zeker de gele kaart te gaan uitdelen; op dit moment vindt zij het prematuur.

2940 **Mevrouw Ramaker** (VVD) bevestigt dat dit niet de eerste keer is en ook zij vindt het zorgelijk. Zij begrijpt ook dat mevrouw Zwinkels nu nog niet de gele kaart trekt. Zij vraagt waarvan mevrouw Zwinkels uitgaat als zij denkt aan een gele kaart.

Mevrouw Zwinkels (CDA) kan niet in de toekomst kijken naar de dan te maken fouten. Verzachtend vindt zij dat het gaat om ambtelijke fouten. Mocht blijken dat het college echt zelf de mist is ingegaan, zou dat een reden zijn voor een gele kaart. Zij kan dit nu niet voorzien.

Mevrouw Ramaker (VVD) licht toe dat zij zich afvraagt in hoeverre de directie verantwoordelijkheid heeft genomen; zij vraagt hoe het CDA dat ziet.

2950 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) zit niet in de gemeentelijke organisatie. Zij licht toe dat zij vanuit haar functie van voorzitter van de adviescommissie Controle en Financiën haar controlerende taak probeert uit te voeren samen met andere raadsleden. Op die manier krijgt zij wel eens iets mee. Zij vindt het niet op zijn plaats om daarover nu uitspraken te doen.

Zij vervolgt haar inbreng in haar termijn. Zij is benieuwd hoe de wethouder denkt over de mobiliteitsprojecten. Zij ziet dat sommige reserves aan te spreken zijn. Zij refereert aan haar tegenbegroting.

Misschien is het mogelijk de burgemeester iets minder vaak op pad te sturen met allerlei ideeën richting Den Haag.

De heer Vasters (D66) vraagt hoe het CDA het voor zich ziet met de reserves. Het is niet mogelijk om elk jaar een aantal miljoenen uit het reservefonds halen. Dan is daar op enig moment niets meer over. Hij vraagt hoe het CDA dat ziet.

2960 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) merkt op dat in de afgelopen tijd gebleken is dat er ruimte is in de reserves. Haar fractie adviseert het college daar ook naar te kijken, in lijn met de desbetreffende woorden van de heer Van der Zweth daarover. Zij probeert concreet te maken wat het CDA wel of niet zou willen doen. Zij ziet niet direct een probleem.

De heer Vasters (D66) ziet als probleem dat er geen reserve meer overblijft. Hier gaat het om een structureel probleem. Om dat structurele probleem op te lossen moeten er structurele maatregelen genomen worden en geen reserves uitgeput in eerste instantie.

2970 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) vroeg D66 zojuist wat de structurele oplossingen zijn en kreeg daarop geen antwoord. Zij herhaalt haar pleidooi. Het CDA probeert hier niet een korte klap te maken. Het CDA zoekt naar oplossingen.

De heer Claassen (GroenLinks) hoorde mevrouw Zwinkels opperen de burgemeester minder vaak op pad te sturen. Hij hoorde de heer Dijkstra zeggen dat hij Raden in Verzet een goed idee vindt en hij hoorde ook de heer Van der Zweth zeggen dat hij dat een goed idee vindt. Zou het wellicht goed zijn om de burgemeester op dat punt op pad te sturen naar het Rijk, juist in haar rol als voorzitter van de

VNG. Haar missie kan wel zijn bij het Rijk die 3 miljard terug te krijgen; zou mevrouw Zwinkels dat met hem eens zijn.

2980 **Mevrouw Zwinkels** (CDA) antwoordt bevestigend; er ligt ook een gat dat veroorzaakt is door het Gemeentefonds zelf. Zij heeft ook de moties rondom Raden in Verzet altijd gesteund. Dit staat zelfs in het verkiezingsprogramma van haar fractie. De burgemeester kan een goede rol spelen als het gaat om de financiën. Zij doelt op inhoudelijke moties waarover de burgemeester dan Den Haag moet vertellen wat Utrecht daarvan vindt. Daar moet de raad wellicht bescheidener en terughoudender zijn.

Zij rondt haar bijdrage af met op te merken dat ook in te leveren is op fractievergoedingen. De gemeente Utrecht kan blijven investeren op het minder plannen maken, op versobering van de openbare ruimte, op extra sportcapaciteit, op verkeersveiligheid. Zij hoopt dat het bestuur gezamenlijk tot goede oplossingen gaat komen.

2990

De niet-agenderende partij

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt dit onderwerp belangrijk genoeg om wel inbreng te hebben al heeft hij niet meegeagendeerd.

Ook zijn fractie vindt het verontrustend dat het tekort groter zal zijn dan gedacht en dat dit ook laat ontdekt is.

Hij vindt het goed dat het college investeert in oplossingen om dit voortaan te gaan voorkomen. Hij leest ook over een extra medewerker vanuit een gespecialiseerd bureau voor meer ondersteuning. Dit is goed maar dit zijn ook extra kosten in tijden van bezuinigingen. De vraag is hoe groot een dergelijke extra investering is. Hij vindt het jammer dat ook die niet was te voorkomen.

3000

Dat het Gemeentefonds zo ingewikkeld is opgezet, moeten meer gemeenten gemerkt hebben. Hij stelt vast dat daarover al het nodige gezegd is.

Hij zou een pleidooi willen houden om het Gemeentefonds gemakkelijker, overzichtelijker en inzichtelijker te maken. Iedereen loopt hierbij extra risico. In hoeverre loopt hier een lobby tegen deze systematiek, zoals er ook een lobby is op de bezuinigingen op het Gemeentefonds überhaupt.

Dat de raad bij de Voorjaarsnota geen vier bezuinigingsscenario's meer krijgt, vindt zijn fractie pijnlijk; er worden keuzemogelijkheden beloofd. Hij vindt dat terecht. Ook hij wil graag dat de hele raad iets te kiezen heeft, dus in betrokkenheid van de coalitie en oppositie.

3010

De brief beschrijft de financiële strategie in vier pijlers. Ook zijn fractie mist het woord "inkomsten"; hij vindt het belangrijk na te gaan hoe aan meer geld te komen is zonder de kwetsbare inwoners teveel te gaan belasten; er zijn al veel belastingen omhoog gegaan. Hij denkt aan de mogelijkheid om evenementen meer te laten betalen voor hun leges, de toeristenbelasting te verhogen. Hij vraagt wat de wethouder ervan vindt om het onderwerp inkomsten nadrukkelijk mee te nemen in deze financiële strategie.

3020

De voorzitter stelt vast dat hiermee alle fracties aan het woord zijn geweest. Zij schorst de vergadering 10 minuten en heropent haar voor de beantwoording.

Mededeling

De voorzitter deelt mee dat na dit agendapunt nog een agendapunt zal plaatsvinden. Het streven is dat punt in 30 minuten af te ronden. De spreektijden die voor dit agendapunt gelden, gelden niet voor dat agendapunt.

De beantwoording

Wethouder Schilderman gaat in op de vraag hoe hier te zijn gekomen. De wethouder refereert aan de brief die voorligt en brengt de raadsbrief in herinnering over de meicirculaire. Destijds werden kleine verschillen gezien. Dat was in juni een aanleiding om een bredere doorlichting te doen. Daar is deze constatering uitgekomen. Zowel de wethouder als het college waren onaangenaam verrast. Dit soort fouten moeten niet gebeuren en moeten niet kunnen gebeuren. De versterking van de Financiële Functie is hard nodig.

De vraag is wat er aan te doen is om dit in het vervolg te voorkomen. Het college schetst in zijn brief daarvoor een aantal zaken. Maatregelen worden genomen zoals het organiseren van dubbele bemensing en de versterking van de interne controle. Bovendien is er een gehele doorlichting van de financiële functie: de organisatie-onderdelen, concern, financiën en concern control. Die is in voorbereiding om uiteindelijk in het tweede kwartaal afgerond te worden en als input te dienen voor het bredere programma voor de versterking van de financiële functie.

Daar waar bekend en nodig worden vooruitlopend op het programma vinden al gerichte interventies plaats om nu ook al de interne beheersing te versterken. De adviescommissie Controle en Financiën wordt daarbij ook betrokken. Zij wordt als portefeuillehouder steeds maandelijks geïnformeerd over de voortgang en de maatregelen daarbinnen. Het is goed om dat samen te doen.

Veel van de vragen gingen over hoe nu verder met het tekort. Zij kan zich in ieder geval voorstellen dat het goed is om het verdere proces uitgebreider vorm te geven en ook uitgebreider op te schrijven en daarover met de griffie in overleg te gaan.

Veel van de vragen gaan over hoe de Voorjaarsnota straks te behandelen. Vanuit het college is een grote bereidheid voorstellen te doen, extra sessies te houden. Maar misschien is het ook goed dat dat gematcht wordt met waaraan de raad behoefte heeft. De wethouder kan zich voorstellen dat het college daarover een brief stuurt in de eerste helft van april.

De wethouder kan de VVD bevestigen dat het minimaal 10% van de beïnvloedbare ruimte betreft. Na 2027 loopt de beïnvloedbare ruimte op naar 406 miljoen euro. Dit is dus inderdaad meer dan 10% daarvan.

Afwijkingen tussen de raming en de realisatie zullen er altijd zijn en die kan de wethouder niet in zijn volledigheid wegnemen, maar de omvang van deze afwijking vindt ook het college onaanvaardbaar. Alles is erop gericht om ervoor te zorgen dat dat niet meer voorkomt.

De VVD vroeg hoe het verder moet richting de bezuinigingsopgave. Het stadsbestuur wist al dat er een bezuinigingsopgave was. Eerder nam de raad een risico van 35 miljoen structureel op inkomsten van het Rijk. Daar is deze aan toegevoegd. Daarmee kan de raad zich voorstellen dat het probleem aanzienlijk groter is geworden. In de brief stonden de vier knoppen vermeld die het college voor zich ziet, de financieel technische maatregelen. Daaronder zitten veel zaken. Het gaat om een reëlere begroting en minder planningsoptimisme. Concrete bezuinigingsmaatregelen gaan over de hele begroting en de investeringsbegroting en hervormingen. Dat zijn de vier knoppen waaraan het college nu denkt. Daarbij doet het college een hele brede inventarisatie. De wethouder kan zich voorstellen dat hierop een uitgebreide toelichting komt en dat dat ook zal helpen.

De VVD vroeg naar hoe het kon dat er zoveel wisselingen waren in het personeel en of er meer gedaan moet worden om in control te blijven. Door de toename van de taken bij de gemeente en de groei van de stad is de formatie in de afgelopen jaren sterk gegroeid. Er was een instroom in 2023 van meer dan 1000 medewerkers tegenover een uitstroom van ongeveer 500. Dit terugrekenend in de jaren daarvoor ten opzichte van 2018 is er sprake van wel 40% groei. Daardoor is te zien dat de groei de belangrijke reden is dat er veel verandert. Er is ook een hele krappe arbeidsmarkt. Medewerkers gaan daardoor sneller bewegen, hebben veel mogelijkheden. Daarvan wordt hinder ondervonden bij organisatieonderdelen waar specialistische kennis gezocht is.

Mevrouw Ramaker (VVD) zag die groei ook. Zij vraagt of die groei alleen het stadskantoor betreft.

Wethouder Schilderman antwoordt dat de groei breder is. Dit betreft ook mensen op de Tractieweg bijvoorbeeld.

Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van GroenLinks.

Gevraagd is hoe het kan dat de Provincie dit niet heeft gezien; de wethouder bevestigt dat zowel de provincie als de accountant dit niet hebben gezien, evenals het college. Doorgaans doet de provincie op dit detailniveau ook geen controles.

Gevraagd is of wellicht breder gekeken moet worden, financieel strategisch, scherper aan de wind varen. De wethouder herkent daarin heel veel zaken. Gezegd is scherper aan de wind varen als het gaat om risico's. De wethouder kan zich daar zeker iets bij voorstellen. Aan de andere kant ziet zij dat risico's ook tegenvallers met zich meebrengen. Bovendien kunnen er zaken naar voren komen die later opgelost moeten worden. Zij zal in de brief in april daarop uitgebreider ingaan.

GroenLinks vroeg naar een pakket aan maatregelen waardoor de raad reële keuzes kan maken. Meerdere van de raadsleden vroegen hier naar. De wethouder heeft eerder toegezegd met vier scenario's te komen. Vorig jaar stond in de begroting dat het college dat ging doen. Daarmee was het college goed bezig. Het eerlijke verhaal is dat het college dezelfde gedachten heeft gehad als de heer Dijkstra nu heeft ingebracht: het tekort is bekend, het dubbele wordt opgezocht, en dan zijn er voldoende opties te maken. Dat was wat het college heeft uitgezet: het dubbele van het aanvankelijke tekort op dat moment. Dat is nu een heel eind in de afronding. Zij kan de eerdere toezegging niet meer op dezelfde manier doen. Zij heeft dit gebaseerd op het dubbele van wat vorig jaar bekend was en niet het dubbele van wat er nu daadwerkelijk blijkt te zijn. Dat neemt niet weg dat het college een pakket maakt waarin keuzes te maken zijn. Daarin komt ook naar voren aan welke bezuinigingen gedacht is. Wanneer zij nu toezegt nog met vier scenario's te komen, komt zij niet met vier reële scenario's. Dat vindt zij niet fair naar de raad. Zij zegt toe een voorstel te zullen doen en heel veel zaken te laten zien, en andere opties die er ook zijn. Dat zullen niet vier totaal verschillende zijn.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) brengt in dat wanneer eerst gezocht is naar het dubbele en het dubbele nu werkelijkheid geworden is, vraagt hij of de bandbreedte van keuzes er nog wel is. Zou er dan uit 80 miljoen gekozen kunnen worden of uit meer? Hoe ziet de wethouder dat voor zich?

Wethouder Schilderman zet uiteen dat daaraan momenteel gewerkt wordt. Zij kan niets zeggen over de stand van zaken nu. Eerder is een aanvraag gedaan naar het in beeld brengen van 75 miljoen aan bezuinigingsopties. Nu het tekort groter blijkt te

zijn, wordt gezocht naar wat nog extra op tafel is te leggen. Het college probeert meer dan dit bedrag aan opties op tafel te leggen.

De heer Van Heuven (Partij voor de Dieren) vindt dit klinken alsof het pakket aan keuzemogelijkheden vrij krap is; hij kan zich dat voorstellen maar dan moet de raad zich realiseren dat er niet veel te kiezen is. Hij zou dat betreuren.

Wethouder Schilderman deelt dit nadrukkelijk. Zij vindt het ook heel jammer. Er zullen inderdaad niet meer zoveel keuzemogelijkheden zijn.

3130 GroenLinks vroeg of de wethouder meer kon doen. Zij antwoordt bevestigend maar heeft daarbij een overweging die ze graag met de raad wil delen. Het college is een heel eind met uitwerken van hoe de verschillende opties die optellen ter waarde van ongeveer 75 miljoen aan bezuinigingen, er uit kunnen zien. Zij verwacht dat die uitwerking begin volgende maand er zal liggen. Dan zijn nog niet de voorgestelde keuzes gemaakt. Het plan was de uitwerking toe te sturen bij de Voorjaarsnota zodat de raad het hele plan kon zien. Zij hoort hier ook een vraag, hierover eerder iets te vernemen. Zij zou die uitwerking eerder kunnen sturen in april. Het nadeel daaraan is dat er dan nog niet bijstaat wat het college voorstelt, wat er gaat gebeuren en hoe omgegaan wordt met het totale tekort. De raad hoort dan over één gedeelte van de vier knoppen meer. Daaruit kan ten onrechte onrust ontstaan.

3140 GroenLinks stelde de vraag of zaken simpeler te maken zijn. Hoe doen de kleine gemeenten het? Wat is het verschil tussen Utrecht en andere gemeenten? Andere fracties stelden deze vraag ook. Voor een deel is het hetzelfde als bij andere gemeenten. Er zijn ook gemeenten met fouten in de complexe berekening van het Gemeentefonds, daarmee is Utrecht niet alleen. Utrecht is op een bepaalde manier wel anders dan andere gemeenten. Utrecht groeit veel sneller dan andere gemeenten en veel sneller dan de groei landelijk. Dat maakt dat een heel aantal van de maatstaven van het Gemeentefonds een stuk ingewikkelder wordt, dat maakt ook de reguliere ICT tooling die iedereen in het land gebruikt, geen voorspellende waarde heeft, ook omdat ze heel specifiek is voor de gemeente Utrecht. Dat stuk vindt plaats in Excel. 100% zekerheid bestaat niet bij het Gemeentefonds. Wanneer het college op zoek is hoe dit beter te kunnen doen, haalt zij de inbreng aan van mensen die zeggen te kijken naar samenwerking of dat het Rijk daarover meer duidelijkheid geeft. De wethouder vindt dat een logische manier om naar te kijken.

3150 GroenLinks vroeg bij de Voorjaarsnota een uitgebreidere toelichting op het financiële beeld en een meerjarig saldo van baten en lasten; de wethouder antwoordt dat het college dat zal opnemen bij de Voorjaarsnota. Wellicht is een uitgebreidere sessie te houden om dit te bespreken. De wethouder kan zich voorstellen dat hierover even overleg plaatsvindt, ook met de griffie. Zij spreekt in dit verband over de behoefte aan sessies die passen bij de wensen van de raad.

3160 De wethouder refereert aan de vraag van VOLT over in hoeverre dit te maken heeft met de centrale sturing. De wethouder zet uiteen dat deze fout in het centrale onderdeel is gemaakt. Deze fout is niet per se ontstaan doordat de gemeente te decentraal georganiseerd is. Dat betekent niet dat het decentrale model per se het juiste model is. Dit is een van de onderwerpen waarover de doorlichting van de financiële functie en het Verbeterprogramma zou moeten gaan: hoe is dit beter te doen? De wethouder belooft niet dat dit de oplossing daarvan is. Dit was een centraal probleem.

3170 VOLT vroeg naar de stand van zaken in het Verbeterprogramma. De wethouder zet uiteen dat er maatregelen getroffen zijn. De interne beheersing en de bredere doorlichting van de financiële functie zijn gestart; dan gaat het over zowel de centrale

als de decentrale onderdelen van Financiën en Control. Ook wordt gebouwd aan de opbouw van het programma van de versterking van de financiële functie. Daarbij is ook aandacht voor de kaderstelling en de spelregels en ook voor de organisatie van hoe de financiële functie in elkaar zit, de beheersing, maar ook de informatievoorziening, systemen die daarbij horen, de mensen en cultuur. Dat is een uitgebreid proces.

De heer Vasters (D66) merkt op dat de wethouder refereert aan het doorlichten van de financiële organisatie. Hij vraagt hoe hij zich dat moet voorstellen. Is dat een bureau dat naar al die aspecten kijkt? Pakt de wethouder dat intern op? Hij vraagt of

3180

de wethouder daarover iets meer kan vertellen.
Wethouder Schilderman antwoordt dat het een combinatie is van internen en een externen die ernaar kijken. Het gaat voor een deel ook nadrukkelijk over hoe de processen zelf georganiseerd zijn, soms over hoe de mensen opgeleid zijn. Er zijn een aantal concrete zaken waarover ook vragen gesteld zijn in de commissie, bijvoorbeeld of mensen berekeningen maken met z'n tweeën en niet alleen. Dat komt allemaal in voor.

De heer Maas (VOLT) is ook benieuwd naar hoe dit precies zit. Het blijft hem verbazen hoe gemakkelijk dit kan. Wat is eraan te doen zo dat het college in control blijft. Hij is daar naar op zoek.

3190

Wethouder Schilderman bevestigt dat er altijd vier ogen naar gaan kijken. Dat principe was er. Maar dat vier ogen principe zat op een te hoog niveau. Dan moeten er ook twee mensen achter de computer zitten en twee mensen die er verstand van hebben. Sommige zaken hadden gemakkelijk gezien kunnen worden door iemand zonder verstand van de materie, maar sommige zaken zijn ook echt complex. Daarvoor zijn twee mensen nodig die allebei weten hoe het werkt en die elkaar ook kunnen bevragen en dilemma's naar boven kunnen halen.

Vervolgens is te kijken naar hoe de raad hierbij betrokken kan zijn. Dit thema staat op 18 april op de agenda van de adviescommissie. Dat lijkt de wethouder de logische plek om een aantal van dit soort zaken verder te bespreken. Wellicht is dan ook te spreken over de vorm waarin de raad daarvan op de hoogte gehouden wil worden. Misschien is daarvoor een gesprek nodig in kleinere setting zo dat een pad is uit te stippelen.

3200

De heer Van der Zweth (PvdA) vraagt op welk niveau het te hoge niveau was, wanneer tientallen miljoenen gemoeid zijn met een rekenfout.

Wethouder Schilderman licht toe dat dat iets boven het controleniveau zat; de berekening werd door iemand gedaan. De berekening werd op dat niveau niet gecontroleerd.

De heer Van der Zweth (PvdA) merkt op dat er een bedrag van 40 miljoen is gemist. Hij vraagt of er geen richtlijnen zijn waarbinnen er een soort van controle plaatsvindt in de diepte van de berekeningen. Het voelt op een ontzettend hoog niveau wanneer zulke fouten over het hoofd gezien kunnen worden.

3210

Wethouder Schilderman herhaalt dat deze fout niet gemaakt had mogen worden. Voor een deel was te zien dat het juiste proces daarvoor niet klaarstond om dat daadwerkelijk te voorkomen. In de technische sessies is besproken dat het Gemeentefonds tot twee keer toe wijzigde in de systematiek. Er was een herijking van het Gemeentefonds waarin heel veel veranderd is. Dat maakte dat bedragen in het verleden en in de toekomst niet goed aan elkaar te relateren waren. Hetzelfde geldt nu voor de groeisystematiek en daarmee de bijstelling die iedere keer plaatsvindt bij de circulaire waar ook de systematiek doordraait en gewijzigd wordt. Dat is

- 3220 geen reden om te zeggen dat de fout kon gebeuren. Het had niet moeten kunnen gebeuren; daarop had de controle lager moeten zitten. Dit is een deel van de verklaring waarom het op hoger niveau niet meer te zien was. De accountant bevestigt dit. **De heer Van der Zweth** (PvdA) herkent dit verhaal. De controle zat dus op een te hoog niveau. Was dat conform het beleid en had de gemeente dat zo niet moeten doen? Of zat de controle op een te hoog niveau en had de gemeente het nauwkeuriger moeten doen volgens eigen beleid en richtlijnen.
- Wethouder Schilderman** antwoordt dat volgens het beleid van de gemeente de controle op een te hoog niveau zat. Het college stelt geen beleid op, op het niveau van de individuele medewerker. Dit was conform de afspraken, maar het bleken niet
- 3230 de juiste afspraken zijn.
- Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de vraag van VOLT over het financiële beeld; de wethouder zal dat bij de Voorjaarsnota doen. Dan kan dat ook uitgebreider besproken worden op dat moment.
- VOLT vroeg ook naar de verdere keuzemogelijkheden. De wethouder heeft hierover al geantwoord.
- De wethouder bevestigt dat ook gekeken wordt naar optimistisch begroten en naar de investeringen. Intern wordt het gesprek gevoerd over of het alleen gaat over het planningsoptimisme of ook over het reëel begroten. Zeker wordt gekeken naar de vraag hoeveel risico het stadsbestuur wil nemen; of daarin ruimte is te vinden. Dat
- 3240 geldt ook voor het planningsoptimisme en voor de investeringsbegroting.
- Gevraagd is of de investeringsbegroting beter tegen het licht te houden is; de wethouder vindt dat een goede suggestie die mee te geven is bij verdere grip op investeringen.
- VOLT vroeg naar de scenario's die te overwegen zijn. De wethouder heeft zojuist iets gezegd over hoe daarover nog meer te vertellen is en zij deed daarvoor suggesties.
- VOLT vroeg ook naar de langere termijn, of daarover meer te zeggen is. De inzet is om de complete puzzel neer te leggen bij deze Voorjaarsnota. Dat neemt niet weg dat er altijd bijstellingen zullen zijn en zeker wanneer sprake is van hervormingen.
- 3250 Dan komt de duidelijkheid in een later stadium. De bedoeling is wel om de hele puzzel neer te leggen bij de aanstaande Voorjaarsnota. De accountant kijkt alleen naar de realisatie; die kijkt niet naar exact dit onderdeel, de inkomsten in de begroting.
- De wethouder kan zich voorstellen dat uit de verdere doorlichting van de financiële functie zou kunnen blijken dat de cultuuraspecten in de organisatie van invloed zijn op deze fouten. Tot op heden beschouwt zij dit als een organisatieprobleem.
- D66 vroeg of het Rijk te vragen is dit specifiek te doen. Het college merkt dat de berekeningen die het Rijk meegeeft in de vele circulaires in het jaar, het Rijk iets van de rekenmethode meegeeft. Maar die houdt dan weer geen rekening met de
- 3260 maatstaven die er inzitten. Dat heeft ook weinig te maken met de risico's die de raad ook vraagt om af en toe te nemen, zoals de Hervormingsagenda Jeugd of de opschalingkorting. Daarin moet meer inzicht komen.
- Het college spreekt met het Rijk over hoe het Rijk omgaat met de gemeentelijke financiën. Het college zal dit onderwerp zeker daar op tafel leggen: dat de wijze waarop zij dit doen heel veel werk genereert bij gemeenten met heel veel bijstellingen.
- D66 vroeg naar de status van de maatregelen die zijn genomen. De wethouder heeft een aantal zaken al benoemd. Het aannemen van een externe specialist, het

- 3270 versterken van de eigen organisatie, het uitvoeren van de interne controle op detail niveau; de maatregelen moeten nu bijdragen tot verkleining van de kans op fouten. Dat neemt niet weg dat het college de rest van het programma echt nodig zal hebben.
- D66 vroeg wanneer meer informatie komt met daarbij het Sociaal Domein afzonderlijk genoemd. Die informatie komt terug bij de Voorjaarsnota.
- Horizon vroeg naar hoe het kwam dat Utrecht als vierde stad van het land het Gemeentefonds ingewikkeld vindt. Tijdens de technische sessie is dit ook aangegeven. De accountant bevestigt ook, dat de systematiek van het Gemeentefonds erg complex is. Dat geldt niet alleen voor de gemeente Utrecht. Het onderscheid met andere gemeenten is dat Utrecht sterk groeiend is en dat Utrecht daardoor meer
- 3280 stelposten heeft en dat de berekening in Utrecht ingewikkelder is dan bij andere gemeenten.
- Horizon vroeg ook hoe ervoor te zorgen dat de raad niet moet tekenen bij het kruisje; de wethouder is het er helemaal mee eens dat te voorkomen. De Voorjaarsnota ligt in zijn geheel ter instemming bij de raad. Eerder gaf de wethouder aan welke inzichten het college nog extra biedt waarbij andere keuzes te maken zijn. Daarbij merkt de wethouder op dat het het initiële proces was om te komen tot vier scenario's en dat dat de inzet was.
- De decentrale structuur is niet de aanleiding voor de fout, maar het college kijkt daar zeker wel naar omdat het dat ziet als een kwetsbaarheid.
- 3290 Horizon vroeg er naar of het college nog maatregelen wil nemen op de indeling om ervoor te zorgen dat fouten op detailniveau eerder worden gesignaleerd; de wethouder zet uiteen dat dat gebeurt door versterking van de financiële functie, maar ook door met z'n tweeën aan tafel te zitten.
- De wethouder zal via de VNG bij het Rijk aankaarten dat de methodiek bij het Gemeentefonds complex is; volgende week is er weer commissie Financiën van de VNG. Zij zal deze zeker weer ter tafel brengen.
- In de brief van april zal de wethouder de raad op de hoogte brengen van de routekaart.
- 3300 De PvdA vroeg wanneer het onderzoek was afgerond en de gegevens daarvan bekend waren; dat onderzoek was half december afgerond voor het interne gedeelte. Daar kwam het schokkende deel naar boven, namelijk dat het om een heel groot bedrag zou gaan. Dat was ook een moment om direct in actie te komen: om te controleren of het gevonden bedrag klopte. Dat heeft ongeveer een maand aan werktijd gekost om dit te laten controleren door een externe en eveneens door de accountant. Er is tot het schrijven van de raadsbrief aan gewerkt om dit exact kloppend te krijgen; zodra dit er was, is op de verzendknop gedrukt.
- De heer Van der Zweth** (PvdA) begrijpt dat toen de raad de programmabegroting in november had, het nog niet bekend was.
- Wethouder Schilderman** antwoordt bevestigend.
- 3310 Zij vervolgt haar beantwoording met in te gaan op de inbreng van PvdA: zijn veronderstelling dat er eerder al fouten zijn gemaakt. De wethouder antwoordt bevestigend. In 2020 is bijvoorbeeld ook een fout geconstateerd. Er is toen ook een aantal maatregelen genomen, zoals specifieke kennis die is vergroot. Vervolgens is alsnog veel beweging gezien, ook op deze afdeling. Dat maakt dat het college toe is aan een nieuwe betere verbeterslag.
- Hoe gaat het college om met de tekorten in 2024? beantwoordt de wethouder met te veronderstellen dat het aannemelijk is ervan uit te gaan dat er een tekort gaat zijn in

dit jaar en misschien ook een tekort over het afgelopen jaar. Dat was ook te zien bij de tweede bestuursrapportage en ook bij de septembercirculaire waarin ook een negatieve ontwikkeling te zien was. Dat tekort komt op korte termijn naar het college toe. Daarin zal het college ook moeten kijken naar de inzet van incidentele middelen voor overbrugging. Er is ook een heel groot langjarig stuk hiervan.

De heer Van der Zweth (PvdA) zoekt het antwoord naar de meerdere fouten die gemaakt zijn. Er zijn getallen verkeerd ingevuld of berekeningen waren ingewikkelder. Bekend is ook dat de inkomsten wel geïndexeerd werden maar de uitgaven niet. Hij zou daardoor denken dat de tools niet kloppen. Hij vraagt of de wethouder daarop kan reflecteren. Hoe ging het college daarmee om?

Wethouder Schilderman zet uiteen dat dit een van de zaken is die buiten het IT-systeem zitten en die daarin gedaan moeten worden. Daarin is een menselijke fout gemaakt waarin de reeks aan de ene kant wel is doorgetrokken en aan de andere kant niet. Dat had geconstateerd moeten worden. Dit was niet op het juiste niveau georganiseerd; dit had moeten plaatsvinden op een lager niveau.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) merkt op dat dit bij hem de vraag oproept hoe het mogelijk is dat de gemeente Utrecht dit niet op het juiste niveau had georganiseerd. Hij vraagt naar het gevoel van de wethouder hierbij.

Wethouder Schilderman had dit niet verwacht. Een verschil in ramingen is altijd mogelijk; afwijkingen komen altijd voor. Het college stelt heel vaak bij. Er zijn altijd zaken in het voordeel en in het nadeel van de gemeente. Van deze omvang schrok zij enorm. Het college heeft daarom ook voor een uitgebreid verbetertraject gekozen om dit in de toekomst te voorkomen.

De wethouder begrijpt de onvrede in de wijze waarop de heer Dijkstra zich heeft geuit; zij voelt die onvrede ten zeerste met hem mee.

Het besluit over de bezuiniging in de volle breedte moet nog genomen worden; het college zal een besluit voorbereiden in de volle breedte.

Het weerstandsvermogen is een knop om aan te draaien; dat is wel een incidentele knop. Een groot gedeelte van het tekort is structureel. Dit is niet met alleen het weerstandsvermogen op te lossen. Het risico zal zeker een onderwerp zijn dat terugkomt.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of het college kan laten zien wat het effect is van 0,7 weerstandsvermogen.

Wethouder Schilderman verwacht dat dat mogelijk is. Zij zal nadenken over of dit zal gebeuren in een sessie of dat dit verwerkt wordt in het stuk van het college.

Als het gaat om de hervorming van de stad stelt de wethouder zich een levendige politieke discussie voor op weg naar de Voorjaarsnota. Er zal ook gekeken moeten worden naar wat te doen op het gebied van de woningbouw. Dat gaat niet alleen over de schaarste van de eigen middelen, maar ook over de middelen die bij andere partijen zijn. Gezocht moet worden naar de blijvende groei in balans met voorzieningen en groen. Daarover buigt het college zich onderweg naar de Voorjaarsnota. De wethouder kan zich voorstellen dat meerdere raadsleden over de afweging van het college hun politieke oordeel vellen.

EenUtrecht vroeg een pakket van 150 miljoen euro aan opties. Dat gaat nu niet lukken. Dit zal ook niet mogelijk zijn bij de Voorjaarsnota; daarvoor ontbreekt haar de tijd. Zij heeft op dit moment nog twee maanden om dit voor te bereiden. Zij begrijpt deze zoektocht ten zeerste.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt zich voor dat dit op summier niveau mogelijk is.

Wethouder Schilderman antwoordt dat wanneer de heer Dijkstra op zoek is naar een goede betekenisvolle weergave, zij dat niet kan doen voor 150 miljoen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt zich voor dat het college een summiere groslijst kan maken.

3370 **Wethouder Schilderman** antwoordt dat de groslijst de begroting is. De raad kan de hele begroting zien; daar kan de raad dan voor 150 miljoen in schrappen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt dat het mogelijk moet zijn om een groslijst te maken van 300 à 400 miljoen.

Wethouder Schilderman heeft gezegd wat zij kan aanleveren. Zij herhaalt haar informatie. De volledige beïnvloedbaarheid is altijd te amenderen. Dat ligt ook voor bij de Voorjaarsnota.

EenUtrecht vroeg nadere uitleg van de vierde pijler en deed twee mooie suggesties voor het toevoegen van pijlers.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de wethouder kan herhalen wat de raad in april kan verwachten.

3380 **Wethouder Schilderman** zet uiteen dat in april het college in ieder geval een brief stuurt met verdere uitleg van wat de knoppen zijn, wat wordt voorbereid, het in gesprek gaan met de griffie met daarin een aantal opties geboden over technische sessies en extra mogelijkheden om dingen te bespreken. Zij kan daarbij een totaal overzicht leveren van ongeveer 75 miljoen aan concrete besparingen die nu voorbereid zijn. Maar dan zonder waardering van het college, en zonder een totaal weergave. Zij heeft de voor- en nadelen ervan geschetst; wanneer de raad dit wenst kan zij dit delen.

Mevrouw Ramaker (VVD) wenst dat. Zij verzoekt de wethouder die wens te honoreren. **Wethouder Schilderman** zal dat doen.

3390 **De heer Vasters** (D66) vraagt in het kader van communicatie of de oplegger er eentje is die de raad krijgt maar ook de organisaties. Hij stelt iets van communicatie op prijs rond wat organisaties kunnen verwachten over de besluitvorming in het verdere traject.

Wethouder Schilderman merkt op dat de heer Vasters nu het onmogelijke van haar vraagt. De goede oplegger van wat het stadsbestuur ermee gaat doen, komt bij de Voorjaarsnota; dat duurt dan nog een maand. Of zij kan het niet sturen en dan is het na een maand goed geregeld.

3400 **De heer Vasters** (D66) licht toe dat hij met oplegger nu bedoelt dat het gaat om een lijst met opties/mogelijkheden maar niet de lijst die het gaat worden. Iets van de communicatie over dat dit nog geen besluit is.

Wethouder Schilderman zal die tekst zeker opnemen.

Mevrouw Ramaker (VVD) is heel blij dat de wethouder haar wens inwilligt. Zij licht toe wat zij bedoelde met communicatie: dat gecommuniceerd wordt hoe het stadsbestuur bewoners en organisaties gaat betrekken bij de besluitvorming.

Wethouder Schilderman denkt beide wensen met een toezegging te kunnen honoreren. Dat betekent hoe dan ook dat de exacte informatie over de besluitvorming zal ontbreken.

3410 Zij gaat in op de vraag van EenUtrecht over de toelichting van de vierde pijler. Het college was begonnen met het uitzoeken van concrete maatregelen voor besparingen. Het idee van de vierde pijler is dat verwacht wordt in die zoektocht mogelijk besparingen tegen te komen met zaken die niet van vandaag op morgen concreet te benoemen zijn. Het voorbeeld dat EenUtrecht gaf (bij hem de vijfde pijler) ziet de wethouder als onderdeel van de vierde pijler. Het meer aan de gemeenschap overlaten zou een idee kunnen zijn waarvan te zeggen is dat er een bepaalde

filosofie bij is en dat daar een mogelijkheid is van besparing. Dit is een variant die uit de zoektocht kan komen in de vierde pijler.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) stelt voor een expliciete lijst te maken van buurttaken die richting de gemeenschap te zetten zijn.

3420 **Wethouder Schilderman** antwoordt niet te weten of zij dat kan waarmaken. Zij kan wel toezeggen in de vierde pijler er expliciet op terug te komen en te zullen nagaan hoe ver zij daarmee komt. Dan kan EenUtrecht beoordelen of hij dat voldoende vindt. Over de zesde pijler refereert zij ook aan een gesprekje met de heer Van der Zweth; het college ziet dat als onderdeel van de eerste pijler. Deze suggestie was voorzien. Zij bevestigt dat het college ook kijkt naar investeringsmogelijkheden om te bezuinigen.

3430 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) gaat door op de impact van de fout die is gemaakt. Eén iemand trekt iets verkeerd door in Excel en een heel leger aan ambtenaren is op zoek naar bezuinigingen in de organisatie; deze fout zet ook de organisatie onder druk. Hij vraagt of de wethouder het gevoel heeft met de maatregelen die genomen worden dat de controle weer terug is.

Wethouder Schilderman zet uiteen dat het gegeven dat de organisatie hier naar op zoek moet, niet veroorzaakt wordt door de fout maar door de bezuiniging van het Rijk richting de gemeente. De fout is de aanleiding dat het tekort nu groter is dan aanvankelijk gedacht. De omvang was hetzelfde geweest.

Of het college voldoende doet om dit in de toekomst te voorkomen, attendeert zij op een aantal zaken dat zij heeft genoemd om dit in de toekomst te voorkomen. Zij heeft ook gezegd dat ze dat nog onvoldoende vindt; daarvoor is dat Verbeterprogramma. Daarvoor is die doorlichting van de financiële functie ook bestemd.

3440 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) benadrukt zijn punt over de organisatie, al bevestigt hij dat het gebrek aan geld afkomstig is van het Rijk. De problemen waarover nu gesproken wordt, komen wat hem betreft van een rommelige manier van begroten. Hij vraagt of er wel oog is voor de impact hiervan op de organisatie.

Wethouder Schilderman zet uiteen dat de taak van de organisatie altijd gericht is op wat er gebeurt in organisatie. De taak van de beleidsambtenaar is niet alleen het nastreven van een doel, maar de hele stad is van de gemeente en alles wat goed of fout gaat is hoe dan ook de verantwoordelijkheid van het stadsbestuur. Niet alleen de ambities maar ook om datgene wat er al was in de stad, ook de problemen die er waren of die over de stad uitgestort worden. Zij bevestigt dat aan de ene kant het college oog heeft voor de impact die dit heeft, en aan de andere kant gaat de aandacht
3450 ook uit naar alles wat er al was, inclusief de gemaakte fouten en de ontwikkelingen van buitenaf. Dit is er altijd.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) begrijpt dat. Hij merkt op dat alles wat bestuurlijk uitgerold wordt, bij de gratie is van een goede degelijke financiële boekhouding en huishouding. Dat moet betrouwbaar zijn. De organisatie moet daarop kunnen staan wanneer zij aan de slag gaat met een plan. Daarover maakt zijn fractie zich zorgen, al zijn ze deels weggenomen.

3460 **Wethouder Schilderman** begrijpt het punt van de ChristenUnie dan beter; de basis moet stevig staan. Misschien moet vaker het gesprek gevoerd worden over de lopende zaken, over het beheer van wat er al is. Dus over de basis van de organisatie en niet alleen over de ambities. Zij kan zich daar zeker iets bij voorstellen.

De heer Van der Zweth (PvdA) deelt het gevoel van de ChristenUnie. Hij vraagt of meer voorbeelden uit de gemeentelijke organisatie te noemen zijn, waarover het stadsbestuur zich zorgen moet maken, waar de kennis ontbreekt, of waar de bedra-

gen dermate groot zijn dat daaruit weer fouten kunnen komen. Of was het Gemeentefonds hierin een uitzondering: een hiaat in kennis met een enorme impact.

Wethouder Schilderman deelt mee dat de kans aanwezig is dat ook op andere plekken in de organisatie geïntensiveerd moet worden.

3470 **De heer Maas** (VOLT) kan zich voor het grootste deel aansluiten bij de PvdA. Wat hem betreft kan een onderzoek naar een Verbeterprogramma Financiële Functie over meerdere domeinen gaan: juridische zaken, Control, inkoop, et cetera. Hij zoekt hoe dit onderzoek te kunnen verbreden, indachtig de woorden van de PvdA.

Wethouder Schilderman lijkt het goed om daarover in de adviescommissie uitgebreider stil te staan. In ieder geval gaat het over financiën en Control. Die beide zitten er in ieder geval in. Als het gaat overeenkomt juridische zaken Inkoop en juridische zaken deelt zij mee dat daar ook anderen processen spelen; daar zitten ook andere interne verbeteringsprocessen. Ze noemt als voorbeeld de dwangsommen. Dat voert te ver voor nu. Zij stelt voor hierover te praten in de adviescommissie.

3480 **De heer Maas** (VOLT) vindt de voorbeelden van de wethouder exemplarisch om juist daar goed naar te kijken. Hij overweegt dat het goed is om dat op een ander moment te doen.

Wethouder Schilderman zou dat een ontwikkeling vinden die zij toejuicht.

Het CDA noemde een aantal zaken waarin mogelijk te bezuinigen is. De wethouder bevestigt dat dit een inventarisatie is waarvan zij denkt dat een aantal ervan terug zal komen in de voorstellen van het college. Het staat de raad vrij om zaken toe te voegen waarop de raad aanvullend kan bezuinigen.

De Partij voor de Dieren ging in op de kosten voor het aantrekken van extra specialisten. De wethouder gaat er vanuit dat proces zeker wel 1 miljoen structureel zal kosten. Zij heeft daarvan een beeld bij de Voorjaarsnota.

3490 De Partij voor de Dieren vroeg hoe de lobby gaat, ook richting het Rijk; de wethouder zet uiteen dat dit een voortdurend onderwerp van gesprek is in de VNG, met de VNG, in de G4, met het Rijk. De wethouder heeft in de komende tijd elke week wel gesprekken om dit aanhangig te maken.

De Partij voor de Dieren ging ook in op het meer belasten van de inkomstenkant. De wethouder zet uiteen dat dat een onderdeel kan zijn van de eerste knop van het financieel beleid. Daarin is altijd te kijken naar niet alleen risico nemen, maar ook naar de kostendekkendheid van leges en het verhogen van de lokale belastingen. Zij tekent daarbij aan dat dat in de afgelopen jaren uitgebreid gedaan is.

Hiermee rondt zij haar beantwoording af.

3500 *Gemiste vragen?*

Mevrouw Ramaker (VVD) had het antwoord op de vraag gemist over of er een organisatorische herijking komt. Wat gaat de wethouder zelf doen om in Control te blijven?

Wethouder Schilderman antwoordt op de vraag naar de organisatorische herijking dat het mogelijk is dat er een wijziging komt van de organisatiestructuur in het traject dat nu op stapel staat.

3510 De raad heeft al veel gehoord over de voor te nemen maatregelen om meer in control te blijven. Zij zal vaker de nodige gesprekken voeren. Zij zal ervoor zorgen dat een heel aantal zaken een extra controle krijgt. Zij zal strakker sturen in de onderwerpen die het college centraal tegenkomt, ook binnen het college gezien de financiële paragraaf. Zij weet dat de VVD daarvoor altijd grote aandacht heeft.

Zij tekent aan dat dit een proces is waarbij soms ook wel eens een stap achteruit gezet moet worden op twee stappen vooruit.

Mevrouw Zwinkels (CDA) had een vraag gesteld over het voorbehoud in de brief dat niet bezuinigd zou worden op Ongelijk investeren voor Gelijke kansen. Zij vraagt de reactie van de wethouder daarop. Wat haar betreft is het voorbehoud niet nodig.

Wethouder Schilderman betwijfelt of het college dit bedoeld heeft als voorbehoud.

Zij kan ieder geval zeggen dat alles wat in de Voorjaarsnota terecht komt de organisatie breed raakt. Bij de voorstellen die het college doet, zal het college nagaan wat vanuit het coalitieakkoord het college is mee te geven om op basis daarvan te kijken naar zaken die het college voorstelt. Ongelijk investeren voor Gelijke kansen is daarin een gedachte; door die bril kijkt het college vaak naar de eigen voorstellen.

Mevrouw Zwinkels (CDA) begrijpt dit niet. Zij vraagt hoe zij deze frase in de brief moet lezen.

Wethouder Schilderman zet uiteen dat het college voorstellen doet om te bezuinigen. Daarbij zal het college blijven kijken naar ongelijk investeren voor gelijke kansen. Dat is een van de zaken die het college heeft meegekregen van de meerderheid in de raad. Dit zal dan terug te zien zijn in de afweging van het college.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) had gevraagd of het college bereid is de halvering van de groei van de stad als scenario voor te leggen, of in ieder geval te schetsen wat dat ongeveer kan betekenen. Dus niet drieduizend woningen per jaar maar 1500.

Wethouder Schilderman heeft deze vraag beantwoord. Het schrappen van lopende projecten past niet in de lijn van het oplossen van de woningnood.

De toezeggingen

de wethouder zal

- Een raadsbrief naar de raad sturen in de eerste helft van april over verschillende zaken: een voorstel voor een brede technische sessie, de actuele stand van de baten en lasten, een extra toelichting of uitwerking op de verschillende pijlers van de financiële strategie (de draaiknoppen), een voorstel voor een totaaloverzicht van bezuinigingsscenario's van 75 miljoen euro, de bezuinigingslijst dus zonder waardering door het college maar met een korte communicatie dat die waardering er niet bij zit.
- Bij de Voorjaarsnota een actueel beeld schetsen van het financieel beleid en een meerjarig overzicht van de ontwikkeling van de baten en lasten (dus de hele puzzel).

Hoe willen de agenderende fracties hiermee verder gaan?

Mevrouw Ramaker (VVD) is tevreden met de beantwoording door de wethouder. Zij wacht met spanning op de brief in april.

De heer Van der Zweth (PvdA) denkt na over een motie over het doel ook andere plekken in de organisatie aandacht te geven in dit kader en mogelijk ook over een agendering richting de raad. Hij wil hierover afstemmen met zijn collega's.

Mevrouw Zwinkels (CDA) wil vooruitkijkend iets meer keuzemogelijkheden zien. Zij refereert aan de desbetreffende inbreng van de heer Van Heuven. Zij wil mogelijk het punt van de 75 miljoen als te verwachten voorstel van het college meenemen naar de raad; zij zou de wethouder de opdracht geven naar een hoger bedrag aan opties te zoeken. Zodat de raad echt over iets kan bespreken.

- 3560 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) wil dit zeker in de raad van volgende week brengen. Hij beschouwt dat als een urgente agendering. Hij wil in dit kader de wethouder iets meegeven.
Hij wil de volgende zaken op korte termijn in kunnen brengen in de raad:
Hij roept graag in een motie op om minimaal een pakket aan bezuinigingsopgaven van 150 miljoen op te stellen, waarvan een deel geschetst wordt er niet volledig uitgewerkt.
Verder wil hij bij motie pleiten voor een halvering van het groeitempo van de stad. Hij overweegt de vijfde pijler in te brengen en verneemt ter vergadering dat het CDA daarin meedoet.
- 3570 **De heer Claassen** (GroenLinks) vindt dat de wethouder een en ander voldoende heeft toegelicht. GroenLinks heeft niet de behoefte om te spreken over zijn stokpaardjes.
De heer Maas (VOLT) zal zeker een motie schrijven goed te kijken naar de bredere functie.
Mevrouw Ramaker (VVD) wil constructief vooruit kijken en meedoen met de motie voor verruiming van de scenario's van het CDA.
De heer Van der Graaf (ChristenUnie) benadrukt dat er een gedegen basis nodig is om de doelen in de stad te bereiken. Die basis voelt niet op orde. Hij wil daarover uitspraken doen. Hij sluit zich dan aan bij de motie van de PvdA en hij is bereid bij andere moties mee te kijken.
- 3580 **De heer Paalman** (Horizon) denkt graag mee met de PvdA.
De heer Vasters (D66) is blij met de toezeggingen van de wethouder. Hij vindt het goed dit onderwerp te bespreken in de raad ook gezien het belang van dit onderwerp.

Punt van orde

- De heer Dijkstra** (EenUtrecht) stelt voor een derde dagdeel te openen om ervoor te zorgen dat dit agendapunt goed te bespreken is in de raad.
- De heer Van der Zweth** (PvdA) vindt een derde dagdeel in ieder geval prima.
- 3590 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) waakt ervoor dat de commissie gaat waarover hij gaat. De commissie mag het doorgeleiden. Dan is het vervolgens ergens anders om daarover keuzes te maken.
- De voorzitter** constateert dat de urgentie is aangegeven. Dit wordt doorgeleid naar de raad via de gebruikelijke wegen. Zij rondt hiermee dit onderwerp af. Zij schorst de vergadering voor één minuut en heropent de vergadering

12 Claim uitbreiding Rekenkamer.

- De voorzitter** deelt mee dat de CPR geadviseerd heeft tot de uitbreiding met 2 fte van de Rekenkamer, onderdeel van het organisatie-onderdeel raadsorganen. Dit behelst een wijziging van de begroting van de gemeenteraad. Voorheen besloot het presidium van de raad over dergelijke begrotingwijzigingen. Maar nu het presidium is opgeheven, heeft het Dagelijks Bestuur besloten dit via de commissie VBF te laten verlopen. De heer Van Heuven is vanuit zijn hoedanigheid als voorzitter van de CPR beschikbaar voor een toelichting en beantwoording van de vragen. Zij dankt hem daarvoor. Dit voorstel wordt in één termijn besproken.
- 3600

De commissie

De heer Claassen (GroenLinks) heeft waardering voor het werk van de CPR en de via die route ook voor het werk van de griffie.

3610 Zijn fractie voelt niet een groot knelpunt in het functioneren van de Rekenkamer, na het stellen van vragen als of het onoplosbaar of onuitstelbaar is. Hij ziet dit nog niet als een knelpunt en wijst de claim af.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt hoe GroenLinks de groei van de stad ziet in relatie tot de Rekenkamer.

De heer Claassen (GroenLinks) denkt niet als eerste aan deze claim als het gaat om bijvoorbeeld de bezuinigingsmaatregelen. Het voldoet niet aan de drie O's.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat de gemeente meer taken krijgt. De raad krijgt ook meer taken om te controleren. Zij vindt het dan logisch wanneer de Rekenkamer meer fte krijgt om de raad te kunnen helpen in zijn controlerende taak.

3620 **De heer Claassen** (GroenLinks) zou het wenselijk vinden wanneer daarvoor alle ruimte was in de begroting. Hij schetst de omstandigheid waarin het stadsbestuur nu verkeert.

Mevrouw Ramaker (VVD) merkt op dat dit college ook uitgebreid is met een extra wethouderspost met extra ambtelijke ondersteuning. Dat is ook bekostigd uit de begroting.

De heer Claassen (GroenLinks) redeneert niet als dat het bestuur destijds geld heeft uitgegeven, en dat dat nu een reden is om meer extra geld uit te geven.

3630 **De heer Maas** (VOLT) merkt op dat GroenLinks niets zegt over de externe inhuur die het college gaat doen om de gemaakte fouten in de begroting te compenseren. Hij heeft geen idee welke kosten daarmee gemoeid zijn. Hij denkt dat dit niet in verhouding staat tot deze claim. Hij vraagt hoe GroenLinks dat ziet.

De heer Claassen (GroenLinks) brengt in dat straks gesproken wordt over een bezuiniging van 70 miljoen. Een stukje uitbreiding vlak voordat dit gaat spelen, ligt voor hem niet voor de hand.

3640 **De heer Maas** (VOLT) is zich heel goed bewust van de bezuiniging. Ook hij is van mening dat daar goed naar gekeken moet worden. Daar is vanavond alle aandacht naar uitgegaan. Zijn fractie is vooral gericht op hoe dit goed te kunnen controleren. Daarvoor heeft de raad de Rekenkamer heel hard nodig. Dat is steeds weer gebleken. Hij wil dat bevestigen. Hoe denkt GroenLinks dat die controlerende functie kan blijven worden uitgeoefend zonder daar de Rekenkamer goed bij te kunnen betrekken.

De heer Claassen (GroenLinks) begon zijn bijdrage met zijn tevredenheid uit te spreken over de Rekenkamer. Hij herhaalt zijn argumenten tegen uitbreiding.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Claassen zich realiseert dat het uitvoeringsapparaat in het afgelopen jaar met 500 is gegroeid tot 5000 ambtenaren. De griffie groeit niet en de Rekenkamer groeit niet. De controlerende macht groeit niet. Hij voorziet dat het fout gaat. Het kan zijns inziens niet zo zijn dat de Rekenkamer niet meegroeit.

3650 **De heer Claassen** (GroenLinks) denkt dat het uiteindelijk voor de stad moet gebeuren, juist in de uitvoering. Hij wil bij voorkeur niet de groei in de overhead, maar juist in de uitvoering, in de mensen die daadwerkelijk het verschil maken op straat.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) vraagt of de heer Claassen ziet dat de Rekenkamer en de griffie en de gemeenteraad ervoor kunnen zorgen dat er heel veel besparingen gevonden worden en daardoor heel veel onnodige dingen niet te gaan doen.

De heer Claassen (GroenLinks) vindt het moeilijk hierop een antwoord te geven zonder zichzelf te herhalen. Hij gaat het niet proberen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op geen antwoord te hebben gekregen op een compleet nieuwe vraag. Hij hoopt dat GroenLinks kritisch nadenkt over zijn antwoord.

De heer Claassen (GroenLinks) herhaalt dat hij zei dat het goed is zoals het nu is. Na 10 jaar groei, is deze Rekenkamer gewaardeerd. Uitbreiding krijgt de steun niet van zijn fractie in een tijd dat op andere plekken nadrukkelijk gezocht moet worden naar snijden.

De heer Van der Zweth (PvdA) heeft grote waardering voor de Rekenkamer. Hij is heel blij met het werk van de Rekenkamer. Hij begrijpt het verzoek en de onderbouwing. Hij kiest voor de kwetsbaarste Utrechters en antwoordt afwijzend op deze claim.

De heer Vasters (D66) is zeer tevreden over het werk van de Rekenkamer; hij sluit zich aan bij de inbreng van de heer Van der Zweth. Zijn fractie ziet de wenselijkheid te investeren in de uitbreiding van de taken en de fte's van de Rekenkamer. Hij refereert aan het debat bij agendapunt 11 en de moeilijke beslissingen die daar genomen moeten worden. Die maken het niet voldoende noodzakelijk om te gaan intensiveren. Mogelijk vindt de raad over een paar jaar wel ruimte voor deze intensivering. Met spijt in zijn intonatie antwoordt hij afwijzend op de claim.

Mevrouw Ramaker (VVD) maakt zich hele grote zorgen over het werk als raadslid. Het raadwerk is veel naast haar eigen werk. Hoe fijn is het dan dat er ondersteuning is vanuit de griffie en in de controlerende taak geholpen door hun de Rekenkamer. Zij benadrukt dat Utrecht een grote stad is die nog groter wil worden. De stad verdient het om goed te blijven functioneren. Nu gaat het even moeilijk worden maar zij verwacht dat het nog moeilijker gaat worden wanneer de raad zich tekort doet door niet te investeren in de eigen controlerende taak. De VVD vindt het belangrijk dat de raad in positie blijft. Zij attendeert op het duale stelsel. Daarom steunt zij het voorstel dat is voorgelegd.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vindt dit een ingewikkeld dilemma. Zijn fractie kon dit niet helemaal volgen vanwege de snelheid van het proces. Hij vraagt de CPR te reflecteren op dat proces. In het presidium konden de leden daarover beter het gesprek voeren.

Het is momenteel zwaar weer in financieel opzicht. Hij refereert aan het debat bij agendapunt 11. Dat maakt dat de raad keuzes moet maken over de hele linie. Dan moet ook de raad naar zichzelf kijken. Hij refereert aan de inbreng van het CDA. Het gaat ook om fractiebudgetten. Hij legt de vraag voor aan het CPR of anders aan het DB of daar naar gekeken is.

Mevrouw Ramaker (VVD) vraagt of de ChristenUnie ermee bekend is dat eigenlijk het budget voor de raadsondersteuning nooit gegroeid is in de afgelopen jaren. In tegenstelling tot die van het college en van de rest van het stadskantoor en op de Tractieweg.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) bevestigt dat de griffie en alle ondersteuning op het stadhuis goed werk doet, ook de Rekenkamer.

Tegelijkertijd ontslaat dat de raad niet van de plicht om ook naar zichzelf te kijken; dan kan nog de reactie zijn dat dit op dit moment geen mogelijkheid is. Maar dan heeft de raad dit wel gedaan. Dat is de stap waarin het stadsbestuur nu nog zit.

Hij legt de vraag voor of het de bittere noodzaak is om goede controle te kunnen uitvoeren op allerlei ambtelijke processen. Hoe komt het stadsbestuur tot effectief beleid?

Voor nu komt hij tot de conclusie dat het noodzakelijk is dit op goede orde te houden en te krijgen. Wat hem betreft is het nuttig om deze claim te honoreren. Hij wil daarin nog wel de reactie hebben van de CPR.

3710 **De heer Maas** (VOLT) doet het pijn de coalitiepartijen te horen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat de ChristenUnie een ander geluid heeft laten horen dan de andere coalitiepartijen. Hij vraagt of de heer Maas zich dat realiseert. **De heer Maas** (VOLT) lijkt dat onvoldoende.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) vindt zijn redenering in lijn met de constatering dat de controlerende taak heel belangrijk is. In dat licht vindt hij het wel degelijk noodzakelijk de Rekenkamer op orde te houden en uit te breiden wanneer dat nodig is. Hij zou het fijn vinden wanneer daarover wat meer gesprek mogelijk is richting het debat in de raad over de noodzaak.

3720 **De heer Maas** (VOLT) dankt de ChristenUnie voor de toelichting en dankt de heer Dijkstra. Hij benadrukt het belang van alert blijven op de controlerende taak. De Rekenkamer is daarbij hard nodig. In het verleden heeft de Tweede Kamer steeds aangetoond dat hij daarbij de raad goed en diepgaand kan adviseren. Hij vreest dat wanneer de Rekenkamer niet meegroeit met de groei van de stad, de raad zich uiteindelijk zelf in de vingers snijdt. Dan krijgt de raad de rekening gepresenteerd. Hij is voorstander van de uitbreiding zoals die is gevraagd.

3730 **De heer Dijkstra** (EenUtrecht) is groot voorstander van de uitbreiding. Wat hem betreft moet de kritische tegenmacht meegroeien met de groei van het uitvoerend apparaat. De raadsorganen zijn niet zo hard gegroeid als de uitvoerende macht. Hij merkt op dat daarmee de raad zichzelf tekort doet en dat dat uiteindelijk veel geld gaat kosten. Hij pleit voor de koppeling en ervoor te zorgen dat er de kritische tegenmacht is. Die kritische tegenmacht is extra hard nodig.

De heer Paalman (Horizon) sluit zich aan bij het merendeel van zijn collega's; van belang is dat de dualiteit gewaarborgd wordt. Hij vindt dat de controlerende macht moet meegroeien. Wanneer de controlerende macht zijn werk niet goed kan doen kost dat uiteindelijk meer geld.

3740 **De heer Van Heuven** (Partij voor de Dieren) vindt het heel belangrijk dat de controlerende taak van de raad verder versterkt wordt. De gemeente groeit en dat het gemeentelijk apparaat meegroeit. Hij merkt op dat wanneer de raad spreekt over de uitbreiding van zijn eigen ondersteuning, er heel erg moeilijk over gedaan wordt. Hij heeft begrip voor de kritische benadering in deze huidige tijd. Maar soms moet de raad zichzelf iets toestaan, zeker gezien het belang van de Rekenkamer. Hij is voorstander van de claim.

De CPR

3750 **De heer Van Heuven** (voorzitter CPR) licht toe dat de CPR dit verzoek ongeveer een maand geleden kreeg van de Rekenkamer. De CPR spreekt de bestuursleden van de Rekenkamer eens per jaar, maar ook de bestuursleden van het Ombudskloet, of van de burgemeester. De Rekenkamer legde het verzoek neer met te bevestigen

dat het goed ging met de productie, te zien dat de stad groeit, te zien dat de ambtelijke organisatie groeit en de manier waarop de Rekenkamer de raad beter kan ondersteunen in de controlerende taak, zou te realiseren zijn wanneer de Rekenkamer twee junior mensen kan aannemen. Het doel is niet eens zozeer het produceren van meer onderzoek, maar het produceren van stabiel onderzoek voor kwalitatiever, beter onderzoek, en ook onderzoek dat in vorm varieert. Hij geeft als voorbeeld dat de Rekenkamer de wijk inging om mensen bij voedsel banken te spreken en bij winkelcentra te spreken over hun armoede. Dat kost tijd en veel geld.

3760 De Rekenkamer wil ook meer en stabiel onderzoek over het vier ogen principe. De CPR kreeg dit verzoek ongeveer een maand geleden. Wanneer die claim gehonoreerd zou worden, moest dat voor het eind van het eerste kwartaal vastgesteld worden door de raad. Dan kan het mee met de Voorjaarsnota. Dit moest in de vorm van een claim en snel schakelen. De geijkte weg was een beetje onduidelijk omdat het presidium niet meer bestond. In het presidium zou achter gesloten deuren gesproken zijn. Nu is het transparant. Dat heeft zijn voordelen. Besloten is dat dit voorgelegd zal worden aan deze raadscommissie om het volgende week door te kunnen sturen naar de raad. Ook nu weet hij niet waar hij met het voorstel aan toe is en zal gekeken moeten worden naar de verdere procedure.

3770 Wat hem betreft is duidelijk dat de Rekenkamer al heel lang niet meer om een uitbreiding heeft gevraagd. De CPR vond het belangrijk om dat mee te nemen. Ingaand op twee vragen van de ChristenUnie refereert hij aan zijn antwoord over het proces. De noodzaak van het verzoek is dat de Rekenkamer de raad in zijn controlerende taak wil versterken met noch beter en nog gevarieerder onderzoek. Hij hoorde impliciet de vraag of dit niet te bekostigen is vanuit de griffiegelden. De heer Van Heuven zet uiteen dat de Rekenkamer een begroting heeft waarin zij ook gebruik kan maken van reserves. Door die reserves heeft de Rekenkamer vorig jaar kunnen werken met een extra medewerker. Dat leverde juist de meerwaarde die de Rekenkamer heel graag wilde. Daarom ook dit verzoek.

3780 In eigen zakken verder zoeken is niet mogelijk omdat de begroting van de Rekenkamer beperkt is. De begroting van de griffie is ook beperkt. De werkdruk bij de griffie is hoog. De raad vraagt ook heel veel van de griffie. De raad zou dan ook de vraag moeten stellen waarmee hij gaat stoppen om ondersteuning te vragen van de griffie. Het geld is er niet bij de griffie. Om die reden heeft de CPR dit positief geadviseerd. Om die reden dit debat. Hij hoopt dat de raad dit zichzelf gunt.

De heer Van der Graaf (ChristenUnie) licht toe dat hij niet zegt dit geld bij de griffie weg te halen. Hij ziet ook de hoeveelheid ondersteuning die de raad aan de griffie vraagt. De vraag die hij stelde was of ook gekeken is naar wat op het stadhuis zelf gedaan kan worden. Mogelijk kan de CPR die vraag niet beantwoorden. Hij verneemt graag wanneer dat wel kan.

3790 **De heer Van Heuven** (CPR) licht toe dat de CPR werkgever is van de griffie namens de raad. Hij kijkt naar welk geld er in de griffiebegroting zit. Verder kan hij niet kijken. Er zit geen geld in de griffiebegroting om twee mensen aan te stellen voor de Rekenkamer die dit belangrijke onderzoek kunnen doen.

De heer Dijkstra (EenUtrecht) merkt op dat in het DB gesproken is over de vraag hoe hiermee om te gaan in bredere zin, ook als het gaat om de griffie, kijkend naar de besparing. Daar is geopperd de gang van zaken in de historie inzichtelijk te maken. Ook is gevraagd aan de griffie de potentiële besparingsopties in beeld te brengen. Die komen in beeld.

3800 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) dankt voor dit antwoord. Dit staat wat hem betreft los van hoe dit wordt gewogen.

De heer Van Heuven (CPR) bevestigt wat de heer Dijkstra zei: ook de griffie gaat na wat eventueel te besparen is. Ook bij de griffie lopen de budgetten leeg. In de tussentijd lopen de kosten op. Hiermee rondt hij zijn toelichting af.

De voorzitter legt de vraag voor hoe met dit onderwerp verder te gaan. Zij kreeg het advies dit onderwerp met de A-status door te geleiden naar de raad en dan een stemming te houden. Zij vraagt de commissie of zij zich hierin kan vinden.

3810 **De heer Van der Graaf** (ChristenUnie) kan zich daarin in grote lijnen vinden. Hij merkt op dat een aantal partijen nu vanavond niet aanwezig is. Dit kan wat hem betreft ook met een stemverklaring.

De heer Vasters (D66) schaart zich achter de inbreng van de heer Van der Graaf.

De voorzitter concludeert aldus: met de A-status naar de raad met stemming.

Partijen die het willen, kunnen een stemverklaring uitbrengen.

De voorzitter sluit de vergadering om 23.25 uur.

TOEZEGGINGENLIJST:

3820 Naar aanleiding van agendapunt 9: **Raadsbrief Voortgangsrapportage 2023 nota 'Grenzen stellen, perspectief bieden'** zegt de burgemeester toe dat: de raad t vóór de zomer van 2024 een raadsbrief ontvangt over de effectindicatoren als basis voor de verdere evaluatie in 2025-2026 en een financiële uitsplitsing van de ondernomen activiteiten.

Naar aanleiding van agendapunt 11: **Raadsbrief Groter tekort op inkomsten vanuit het Rijk** zegt wethouder Schilderman toe dat in de eerste helft van april een raadsbrief te sturen waarin op verschillende zaken wordt ingegaan, waaronder;

- 3830
- een voorstel voor brede technische sessie(s), waaronder over de actuele stand van baten en lasten;
 - een extra toelichting/uitwerking op de verschillende plers van de financiële strategie;
 - een voorstel voor een totaaloverzicht/bezuinigingsscenario met een omvang van € 75 miljoen. NB: dit is zonder waardering door het college.